

Programmabegroting 2023

Inhoudsopgave

Programmabegroting 2023.....	1
Inhoudsopgave.....	2
Aan de raad	4
Aan de gemeenteraad	4
Leeswijzer	5
Wijze van behandeling.....	6
Tot slot (voorstel tot besluitvorming).....	6
Financiële positie	7
Financiële positie	7
Meerjarenraming 2024 tot en met 2026	14
Presentatie van het structureel begrotingssaldo 2023-2026	14
Taakstelling sociaal domein	15
Beschikbaar stellen MIP projecten 2023-2026	16
Vervangingsinvestering.....	16
Reserves en voorzieningen	16
Door de raad te autoriseren begrotingsbedragen 2023-2026.....	17
Totaal overzicht lasten en baten van de programma's	19
Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in reserves	20
Kerngegevens.....	23
Kerngegevens 2022.....	23
Programma 1 Veiligheid	25
Missie en doelstelling: programma 1	25
Programmaonderdeel: Crisisbeheersing en brandweer.....	25
Programmaonderdeel: Openbare orde en veiligheid	26
Beleidsindicatoren: programma 1	27
Wat mag het kosten: programma 1	27
Programma 2 Openbaar gebied	28
Missie en doelstelling: programma 2.....	28
Programmaonderdeel: Verkeer en wegen	28
Programmaonderdeel: Openbaar groen	30
Programmaonderdeel: Openbare verlichting en bruggen.....	30
Wat mag het kosten: programma 2	31
Programma 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid	32
Missie en doelstelling: programma 3.....	32
Programmaonderdeel: Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen.....	32
Programmaonderdeel: Economische promotie	33
Beleidsindicatoren: programma 3	37
Wat mag het kosten: programma 3	37
Programma 4 Onderwijs.....	37
Missie en doelstelling: programma 4.....	37
Programmaonderdeel: Openbaar basisonderwijs.....	38
Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting.....	40
Programmaonderdeel: Onderwijsbeleid en leerlingzaken.....	40
Beleidsindicatoren: programma 4	43
Wat mag het kosten: programma 4	43
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie.....	44
Missie en doelstelling: programma 5.....	44
Programmaonderdeel: Sportbeleid en activering.....	44
Programmaonderdeel: Sportaccommodaties	45
Programmaonderdeel: Cultureel erfgoed	45

Programmaonderdeel: Media	45
Programmaonderdeel: (openlucht) Recreatie	46
Beleidsindicatoren: programma 5	46
Wat mag het kosten: programma 5	46
Programma 6 Sociaal domein	47
Missie en doelstelling: programma 6	47
Programmaonderdeel: Jeugdhulp	47
Programmaonderdeel: Inkomensregelingen	50
Programmaonderdeel: Minimabeleid	51
Programmaonderdeel: Begeleide participatie	52
Programmaonderdeel: Schuldhulpverlening	53
Programmaonderdeel: Wmo voorzieningen	54
Programmaonderdeel: Diversiteit	56
Beleidsindicatoren: programma 6	57
Wat mag het kosten: programma 6	57
Programma 7 Milieu en gezondheid	58
Missie en doelstelling: programma 7	58
Programmaonderdeel: Milieubeheer	58
Programmaonderdeel: Riolering	59
Programmaonderdeel: Afval	59
Programmaonderdeel: Begraafplaatsen	60
Programmaonderdeel: Volksgezondheid	60
Beleidsindicatoren: programma 7	62
Wat mag het kosten: programma 7	62
Programma 8 Wonen	63
Missie en doelstelling: programma 8	63
Programmaonderdeel: Ruimtelijke Ordening	64
Programmaonderdeel: Wonen en bouwen	65
Beleidsindicatoren: programma 8	67
Wat mag het kosten: programma 8	67
Programma 9 Inwoners en bestuur	67
Missie en doelstelling: programma 9	67
Programmaonderdeel: Bestuur	68
Programmaonderdeel: Burgerzaken / Klantcontactcentrum	69
Programmaonderdeel: Beheer overige gebouwen en gronden	72
Beleidsindicatoren: programma 9	72
Wat mag het kosten: programma 9	72
Algemene dekkingsmiddelen	73
Overhead	74
VPB	76
Onvoorzien	77
Verplichte paragrafen	78
Lokale heffingen	78
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	85
Financiering	93
Onderhoud Kapitaalgoederen	97
Bedrijfsvoering Westerwolde	101
Verbonden partijen	108
Grondbeleid	121

Aan de raad

Aan de gemeenteraad

Hierbij bieden wij u de begroting voor 2023 en de meerjarenraming 2024-2026 aan op basis van de uitgangspunten, zoals verwoord in de Kadernota.

Begroten is bijna een hachelijke zaak geworden. Na twee coronajaren hebben zich nieuwe crises aangediend: de oorlog in Oekraïne, stikstof, inflatie etc. Dit maakt dat er grote onzekerheden zijn waar wij als gemeente geen invloed op hebben. Onder andere stijgende energiekosten en onvoorspelbare CAO-ontwikkelingen maken dat de door uw raad vastgestelde uitgangspunten voor deze begroting onder druk komen te staan en dragen bij aan financiële onzekerheid.

Bovendien vormen we als Westerwolde al bijna een jaar lang het ongevraagd middelpunt van de asielproblematiek. De imagoschade voor met name Ter Apel is groot en naast ervaren overlast is ook het blijvend appèl op bestuur en ambtelijke organisatie bijna onhoudbaar geworden. De opvang van Oekraïners in de Grenshof zal ook nog langer tijd onze aandacht vragen. De verhuizing naar en concentratie van het ambtelijk apparaat naar Sellingen gepaard met een andere manier werken, blijft ook de nodige aandacht vragen. Kortom veel onzekerheden en veranderingen die maken dat we te weinig toekomen aan onze inhoudelijke agenda.

De afgelopen jaren hebben we achterstand opgelopen in het onderhoud en beheer van de openbare ruimte en onze gebouwen, temeer daar de zorgplicht de nodige financiële offers vroeg. Inmiddels hebben we door behoedzaam financieel beleid, ruimte in onze incidentele

financiële middelen en voldoende weerstandsvermogen opgebouwd om risico's te kunnen afdekken. We hebben over de jaren 2023-2025 extra geld van het Rijk ontvangen, maar voor 2026 is er veel onzekerheid. Zo wordt gesproken over een opschalingskorting en bezuinigingen op het accres Gemeentefonds. De onduidelijkheid hierover maakt dat we beperkte ruimte hebben voor extra structurele uitgaven.

We kunnen echter een sluitende financiële begroting aanbieden (ook meerjarig) en daarmee voldoende financiële basis in een onzekere tijd. We hoeven niet verder te bezuinigen, zoals in de afgelopen jaren. De structurele financiële ruimte is echter beperkt en staat in geen verhouding tot de opgaven in met name onderhoud en verduurzaming.

Dit betekent dat we met de beperkte ter beschikking staande middelen, scherpe keuzes moeten maken omdat de huidige dienstverlening en voorzieningenniveau in onze gemeente onder druk komen te staan. Het college wil echter blijven investeren en doet daartoe een aantal voorstellen, waarmee we bewijzen flexibel en verantwoordelijk te kunnen zijn.

De voorgestane investeringen hebben betrekking op de terreinen openbare ruimte, verduurzaming gebouwen en de ambtelijke organisatie. Ook is er incidenteel ruimte voor nieuw beleid op het sociaal domein. Daarmee streven we stapsgewijs en in nauwe onderlinge samenwerking naar een gezonde en leefbare gemeente, waarin we het hoofd blijven bieden aan de vele veranderingen en onzekerheden waarmee we te maken hebben.

Sellingen, 27 september 2022

College van Burgemeester & Wethouders.

Leeswijzer

De begroting 2023 geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente Westerkolde. Hierbij zijn zoveel mogelijk landelijke (financiële) ontwikkelingen en daarnaast lokaal (financieel) beleid samengevoegd vanuit de oude gemeenten. Het komend jaar levert het voldoende uitdaging om het beleid te harmoniseren, naast alle wettelijke taken die we als gemeente hebben.

In Hoofdstuk 2 wordt onze financiële positie toegelicht. Daarbij wordt nader ingegaan op de begrotingsuitkomst en de meerjarenraming. Ook wordt aandacht besteed aan de reservepositie en het meerjareninvesteringsplan.

In de negen programma's staan de ambities en activiteiten die we in 2023 willen uitvoeren. Het programmaplan bevat inhoudelijke programma's en een financieel programma over de algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in de reserves. Per programma is er een missie en doelstelling opgenomen. Per programma zijn de volgende drie W-vragen opgenomen, waarbij deze zo specifiek mogelijk zijn opgenomen.

- Wat willen we bereiken? (onze ambities);
- Wat gaan we daarvoor doen? (de activiteiten);
- Wat mag het kosten? (de begroting).

Tot slot is een aantal verplichte paragrafen in de begroting opgenomen. In deze paragrafen gaan we in op de lokale heffingen, de risico's en weerstandsvermogen en de bedrijfsvoering. Als aparte bijlagen bij deze begroting is een concept ombuigingsplan en meerjareninvesteringsplan opgenomen. Deze twee bijlagen worden gezamenlijk met de begroting in behandeling genomen.

Wijze van behandeling

Voor de behandeling van de begroting 2023 is de volgende planning opgesteld:

Bespreken concept-programmabegroting 2023 in MT	14/21 september 2022
Eerste bespreking concept-programmabegroting 2023 in college	20 september 2022
Tweede bespreking concept-programmabegroting 2023 in college	27 september 2022
Digitale verzending concept-programmabegroting 2023 aan de raad	29 september 2022
Bespreken concept-programmabegroting met de afstemmingsgroep financiën	13 oktober 2022
Indiening technische vragen via griffie@westerwolde.nl	17 oktober 2022 (uiterlijk tot 12.00 uur)
Beantwoording en verzending technische vragen aan griffie@westerwolde.nl	24 oktober 2022 (16.00 uur)
Behandeling in raadscommissie	26 oktober 2022
Begrotingsvergadering	9 november 2022
Verzending van programmabegroting 2023 incl. bijlagen aan de Provincie Groningen	vóór 15 november 2022

Tot slot (voorstel tot besluitvorming)

Wij gaan er van uit de gemeenteraad voldoende informatie en heldere kaders aangereikt te hebben om de controlerende taak adequaat te kunnen uitvoeren en stellen daarom uw gemeenteraad voor te besluiten tot vaststelling van de programmabegroting 2023 en het daarbij behorende meerjarenperspectief t/m 2026.

Sellingen, 27 september 2022

College van Burgemeester & Wethouders.

Financiële positie

Financiële positie

Gemeentefonds

De algemene uitkering van het gemeentefonds is gebaseerd op de meicirculaire 2022. Het gemeentefonds bestaat uit de algemene uitkering, decentralisatie uitkeringen (DU) en integratie uitkeringen (IU). Ingaande 2023 worden de budgetten van de integratie uitkering voogdij/18+, nieuw wajong en nieuw begeleiding (excl. beschut werk) overgeheveld naar de algemene uitkering van het gemeentefonds. Alleen voor de onderdelen beschut werk en WSW wordt dan nog aparte IU-sociaal domein verstrekt.

Accres

Het cumulatieve accres (groei gemeentefonds) voor de jaren 2023 t/m 2025 is hoog. Deze groei is voor de jaren 2023 t/m 2025 het gevolg van de koppeling aan de ontwikkeling van de rijksuitgaven (normeringssystematiek: samen de trap op, samen de trap af). De rijksuitgaven zijn in de voorjaarsnota verhoogd als gevolg van hogere uitgaven voor defensie, opvang vluchtelingen, inflatie, koppeling OAW etc. Vanaf het jaar 2026 wordt het gemeentefonds niet langer via de normeringssystematiek geïndexeerd. Er is sprake van een negatief accres, die in de meicirculaire 2022 verder niet wordt toegelicht. Omdat de accessen voor de jaren 2022 – 2025 doorwerken naar 2026 is het cumulatieve accres voor 2026 nog wel positief. Voorzichtigheidshalve is voor de gemeente Westerwolde het nominale deel (loon prijs ontwikkeling) van het accres verlaagd met een percentage van 20% (2023: -/- € 405.000, 2024: -/- 656.000, 2025 -/- € 844.000 en 2026 -/- € 630.000).

BCF-plafond

Het BCF (BTW Compensatiefonds) plafond bedraagt € 3,6 miljard voor gemeenten in 2022. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven, wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. Jaarlijks wordt bij de septembercirculaire van het lopende jaar een eerste voorschot gegeven voor hetzelfde jaar. Bij de meicirculaire van het lopende jaar kan een raming worden opgenomen. Voor de raming van de ruimte onder het BCF plafond voor de begroting 2023 met bijbehorende meerjarenraming is in de meicirculaire 2022 een advies opgenomen. De raming mag maximaal gelijk mag zijn aan de afrekening van 2021, zijnde macro € 335,4 miljoen (Westerwolde € 528.000). De provinciaal toezichthouders hebben aangegeven dit advies als richtlijn te gebruiken bij het beoordelen van de begroting. Voor Westerwolde is in de algemene uitkering 2023 e.v. 50% van bovengenoemd bedrag meegenomen, groot € 264.000.

Extra middelen jeugdzorg

De omvangrijkste taakmutatie in de circulaire is de definitieve verdeling van € 1.445 miljoen voor het jaar 2023 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Voor de gemeente Westerwolde bedraagt dit € 2.344.000. Geraamd was reeds € 1.300.000. Dus ruim 1 miljoen extra voor 2023. Hiertegenover staan hogere lasten voor jeugdhulp (€ 100.000) en het restant is gereserveerd als stelpost nieuw beleid sociaal domein (€ 900.000).

De compensatie voor het jaar 2023 is in de meicirculaire 2022 volledig gegeven, dus 100%. Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd. Het advies van de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt. Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen, heeft het kabinet besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bv door middel van de

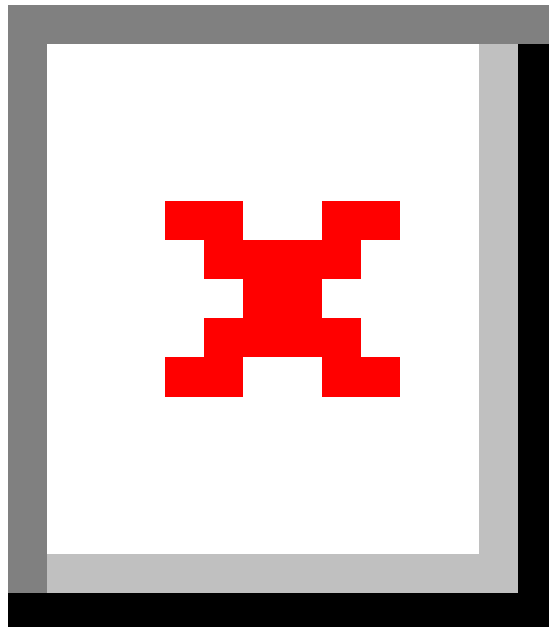
invoering van een eigen bijdrage). Ook draagt het Rijk het budgettaire risico in geval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

Partijen erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en aanvullende afspraken te maken ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting aanvullend op de meicirculaire 2022. Zij spreken daarom het volgende af:

1. Gemeenten mogen in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd voor jeugd meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk €1.265 miljoen, €758 miljoen en €367 miljoen (zie tabel).

2. Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op jeugd van €100 miljoen in 2024, €500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen structureel als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken (zie tabel).

Het gaat hier om afspraken die gehanteerd worden voor het toezicht op de meerjarenraming in de gemeentebegroting voor 2023.

In de algemene uitkering van het gemeentefonds van de gemeente Westerwolde is rekening gehouden met 50% van de toegestane raming voor extra middelen jeugd. Dit geldt ook voor de lagere lasten jeugd. Dit laatste is opgenomen onder algemene baten en lasten omdat op dit moment nog niet duidelijk is op welke onderdelen de besparing van jeugd wordt gerealiseerd.

Herverdeling gemeentefonds

Hoofddoel voor een nieuw verdeelstelsel was eenvoud, uitlegbaarheid en een betere aansluiting bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (met name in het sociaal domein). Dit heeft geresulteerd in een logischer en globalere indeling en een halvering van het aantal maatstaven. Het nieuwe verdeelstelsel gaat in op 1 januari 2023. Het herverdeeffect voor de gemeente Westerwolde is € 5,56 per inwoner positief.

Onderwijshuisvesting

In november 2020 is het nieuwe Integraal huisvestingsplan (IHP) vastgesteld. Het IHP verbindt en harmoniseert het beleid van de voormalige gemeenten. Het IHP geeft een zo compleet mogelijk beeld van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van de onderwijshuisvesting in de gemeente. Het geeft meerjarig inzicht in de omvang, kwaliteit en kosten van schoolgebouwen. Op basis van het IHP kunnen de gemeente en schoolbesturen proactief huisvestingsbeleid voeren, strategische keuzes maken en besluiten integraal afwegen. Het IHP richt zich op de periode tot en met 2035.

Op basis van een knelpuntenanalyse is een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting en prioritering. Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) zijn aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit en behoren tot de 1e fase van het IHP. De BR-onderwijshuisvesting heeft momenteel een omvang van 4,4 miljoen. Om de 1e fase van het IHP te bekostigen is een structurele dotatie nodig van € 200.000. Jaarlijks wordt op basis van de 1e fase van het IHP vanaf 2022 een bedrag van € 200.000 gestort in de BR-onderwijshuisvesting. Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw van scholen in het PO en VO worden middelen ontvangen via de algemene uitkering.

Om de 2e fase van het IHP te kunnen bekostigen is een structurele storting noodzakelijk in het IHP. In de begroting is vanaf 2025 rekening gehouden met een structurele storting van € 50.000 en vanaf 2026 met een storting van € 100.000.

Onderwijshuisvesting

In november 2020 is het nieuwe Integraal huisvestingsplan (IHP) vastgesteld. Het IHP verbindt en harmoniseert het beleid van de voormalige gemeenten. Het IHP geeft een zo compleet mogelijk beeld van de stand van zaken en ontwikkelingen op het gebied van de onderwijshuisvesting in de gemeente. Het geeft meerjarig inzicht in de omvang, kwaliteit en kosten van schoolgebouwen. Op basis van het IHP kunnen de gemeente en schoolbesturen proactief huisvestingsbeleid voeren, strategische keuzes maken en besluiten integraal afwegen. Het IHP richt zich op de periode tot en met 2035.

Op basis van een knelpuntenanalyse is een voorstel opgenomen voor de toekomstige huisvesting en prioritering. Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) zijn aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit en behoren tot de 1e fase van het IHP. De BR-onderwijshuisvesting heeft momenteel een omvang van 4,4 miljoen. Om de 1e fase van het IHP te bekostigen is een structurele dotatie nodig van € 200.000. Jaarlijks wordt op basis van de 1e fase van het IHP vanaf 2022 een bedrag van € 200.000 gestort in de BR-onderwijshuisvesting. Voor nieuwbouw en vervangende nieuwbouw van scholen in het PO en VO worden middelen ontvangen via de algemene uitkering.

Meerjarenraming 2023 tot en met 2025

De meerjarenraming geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente, op korte en middellange termijn. Dit beeld is van wezenlijk belang, omdat onder meer de algemene uitkering in een meerjarig kader is geplaatst. Door hiermee rekening te houden kan de

meerjarenraming uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenramingen

- voortzetting van bestaand beleid;
- basis is de begroting 2022;
- een constant loon- en prijsniveau t.o.v. 2022;
- een constant inwoner aantal;
- onveranderde stand van de reserves en voorzieningen (met bekende mutaties is rekening gehouden);
- autonome stijging van gemeentelijke belastingen;
- vrijkomende kapitaallasten, waarbij is uitgegaan van een gelijkblijvend rentepercentage;
- noodzakelijke vervangingsinvesteringen binnen de begroting;
- constante prijzen voor de meerjarenprognose van de algemene uitkering.

De begroting 2022 is gebaseerd op de meicirculaire 2021 en heeft een voordelig saldo van € 1.212.453. De saldi van de meerjarenraming bedragen respectievelijk € 67.168 voordeel in 2023, € 259.435 nadeel in 2024 en € 78.589 voordeel in 2025.

De saldi van de jaren 2022 t/m 2025 zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Jaar	Resultaat	
2022	€ 1.212.453	(overschot)
2023	€ 67.168	(overschot)
2024	€ 259.435	(tekort)
2025	€ 78.589	(overschot)

Presentatie van het structureel begrotingssaldo 2022-2025

In het kader van Gemeenschappelijk Financieel Toezicht vanuit de provincie Groningen dienen wij onderstaande tabel "structureel begrotingssaldo" te presenteren. Onderstaande tabel laat het structurele begrotingssaldo van de gemeente Westerwolde zien. Behalve in 2024 worden in de andere jaren de structurele lasten gedekt door de structurele baten.

Bedragen in duizenden euro's	2022	2023	2024	2025
LASTEN				
bruto lasten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 94.012	€ 92.261	€ 92.069	€ 91.614
incidentele lasten	€ -/ 1.041	€ -/ 300	€ -/ 100	€ -/ 0
incidentele toevoegingen reserves	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0
structurele lasten (a)	€ 92.971	€ 91.961	€ 91.969	€ 91.614
BATEN				
bruto baten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 95.225	€ 92.328	€ 91.810	€ 91.692
incidentele baten	€ -/ 498	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0
incidentele onttrekkingen reserves	€ -/ 693	€ -/ 100	€ -/ 0	€ -/ 0
structurele baten (b)	€ 94.034	€ 92.228	€ 91.810	€ 91.692
structurele saldi (c = b-a)	€ 1.063	€ 267	€ -/ 159	€ 78

De in de tabel opgenomen bedragen incidentele lasten en baten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele lasten en baten en bevatten eveneens de incidentele mutaties reserves.

Taakstelling sociaal domein

In deze programmabegroting 2022 hebben wij een taakstelling op genomen voor het sociaal domein van € 200.000 voor 2022 met een evenredige groei van € 500.000 in 2025. Wij denken deze taakstelling op verschillende manieren te kunnen bereiken:

Versterken van de poort op de aanvraag van uitkeringen (BUIG) (taakstelling € 100.000;

- Een scherpe screening op de aanvraag van uitkeringen
- Intensief re-integratie traject
- Intensivering van fraudebestrijding
- Uitvoering actieplan Jeugdhulp (taakstelling € 100.000);
- Maatregelen beheersing kosten maatwerkvoorzieningen Wmo (taakstelling € 300.000)
 - Interventies op beheersing kosten huishoudelijke hulp
 - Verhogen bijdrage gehandicaptenparkeerkaarten.

Beschikbaar stellen MIP projecten 2022-2025

Er is een drietal Mip projecten in de begroting opgenomen ter uitvoering. Voor een nadere onderbouwing van de MIP-projecten verwijzen wij u naar de bijlage achterin de begroting. Twee Mip projecten te weten 2202 en 2203 moeten eerst nog ter besluitvorming aan de raad te worden voorgelegd alvorens men tot uitvoering kan overgaan. De dekking van alle Mip projecten is al wel in de begroting opgenomen.

Wij stellen u dan ook voor akkoord te gaan met de volgende lijst van MIP-projecten:

Doen

IP nr.	Omschrijving	Bedrag	Dekking	Jaar
2201	Verduurzamen openb verlichting ¹	9.800	Begroting	2022-2023
2202	Internationalisering	10.000	Begroting	2022-2026
2203	Cultuur	30.000	Begroting	2022-2026

Ad 1. De kapitaallasten worden gedekt binnen de bestaande begroting openbare verlichting.

Vervangingsinvestering

Om in de toekomst het wagen-en machinepark voor de buitendienst adequaat op peil te houden en de bijbehorende kosten in beeld te brengen, is de gemeente begonnen met het opstellen van een meerjarig vervangingsplan. De noodzakelijke investeringen op basis van leeftijd, inzet en technische onderhouds-toestand van het materieel worden hierin aangegeven. Nog voordat dit plan gereed is moet een aantal tractiemiddelen urgent worden vervangen, omdat zij technisch zijn afgeschreven en de reparaties en onderhoudskosten te hoog worden, of omdat de dienstverlening niet meer kan worden gegarandeerd. In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen vindt u nadere uitleg hierover.

Wij stellen voor de volgende investeringskredieten beschikbaar te stellen voor het doen van vervangings-investeringen. De benodigde kapitaallasten zijn al in de begroting opgenomen.

1. 3 bedrijfswagens, totale investering € 120.000.
2. 1 vrachtwagen, totale investering € 260.000.
3. 2 getrokken zoutstrooiers en 3 opzetstrooiers, totale investering € 220.000.

Reserves en voorzieningen

Van belang voor een goede beoordeling van onze financiële positie is tevens de stand van zaken met betrekking tot reserves en voorzieningen. Onderstaand overzicht geeft de geprognosticeerde saldi weer van de reserves.

	1/1/2021		1/1/2022	
Algemene reserves	€	9.366.000	€	9.339.000
Bestemmingsreserves	€	17.614.000	€	14.758.000
Gebonden (bestemmings-)reserves kapitaallasten	€	9.021.000	€	8.942.000
	€	36.001.000	€	33.039.000

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:	1/1/2021		1/1/2022	
Voorzieningen Algemene Dienst	€	13.135.000	€	13.386.000

De gebonden reserves zijn in bovenstaand overzicht apart opgenomen. Gebonden reserves zijn reserves waarvan de aanwending niet vrij is. Ze worden ingezet ter dekking van kapitaallasten in de begroting op basis van in het verleden genomen besluiten.

Voor een nadere specificatie wordt overigens verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen, die als bijlage in de programmabegroting 2022 is opgenomen.

Voor een meer gedetailleerde beoordeling van de financiële positie zijn niet alleen de verwachte saldi van de reserves bij aanvang van het begrotingsjaar van belang. Het is ook belangrijk te weten welk beslag er in de begrotingsjaren daarna reeds op de algemene- en bestemmingsreserves ligt. Op die manier kan worden bepaald welk deel nog vrij besteedbaar is.

In onderstaand overzicht is per groep reserves weergegeven op welk deel van de reserves voor de komende jaren reeds beslag ligt. Tevens zijn hierin de toevoegingen aan de reserves opgenomen. Dit kan zijn door raadsbesluit, toekenningsbesluit of door de meerjarenraming. Door hun aard is er bij de gebonden reserves en bij de voorzieningen geen sprake van een vrij besteedbaar deel.

De verwachte toekomstige mutaties in de reserves zijn als volgt te specificeren:

	Algemene reserves		Bestemmingsreserves	
Verwachte saldi per 1/1/2022	€	9.339.000	€	14.758.000
Verwachte mutaties 2022	€	-591.000	€	-84.000
Verwachte mutaties 2023, 2024 en 2025	€	-37.000	€	1.160.000
	€	<u>8.711.000</u> *	€	<u>15.834.000</u>
* Afgesproken is dat de algemene reserve een minimum saldo van € 8.000.000 moet hebben ten behoeve van het weerstandsvermogen.				

Door de raad te autoriseren begrotingsbedragen 2022-2025

	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Meerjarenraming		
				2023	2024	2025
Lasten						
1. Veiligheid	2.867	2.598	2.559	2.559	2.559	2.441
2. Openbaar gebied	8.700	6.668	6.298	6.172	6.183	6.129
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	656	589	619	511	511	511
4. Onderwijs	9.483	9.774	9.810	9.783	9.760	9.734
5. Sport, cultuur en recreatie	4.380	4.420	4.277	4.177	4.132	4.195
6. Sociaal domein	45.805	44.792	44.608	43.895	43.759	43.447
7. Milieu en gezondheid	8.141	8.244	8.230	8.328	8.424	8.546
8. Wonen	2.456	3.157	2.091	1.981	1.881	1.880
9. Inwoners en bestuur	5.094	6.376	4.728	4.319	4.340	4.366
Algemene dekkingsmiddelen	923	380	205	162	112	92
Overhead	7.967	9.682	9.914	9.703	9.710	9.703
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	53	49	100	100	125	100
Mutaties reserves	8.615	2.318	574	574	574	469
Totaal lasten	105.141	99.047	94.012	92.261	92.069	91.614
Baten						
1. Veiligheid	404	113	118	118	118	118
2. Openbaar gebied	118	52	67	47	47	47
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	22	29	29	29	29	29
4. Onderwijs	7.614	6.947	7.086	7.086	7.086	7.086
5. Sport, cultuur en recreatie	433	474	493	473	473	473
6. Sociaal domein	11.133	8.749	8.691	8.691	8.691	8.691
7. Milieu en gezondheid	7.379	7.422	8.077	8.077	8.056	8.056
8. Wonen	2.207	590	399	399	399	399
9. Inwoners en bestuur	759	1.038	371	349	491	495
Algemene dekkingsmiddelen	66.849	67.191	68.159	66.334	65.813	65.755
Overhead	314	226	171	171	171	171
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Mutaties reserves	8.627	6.216	1.564	555	435	372
Totaal baten	105.858	99.047	95.225	92.328	91.810	91.692
Saldo (exclusief mutaties reserves)						
1. Veiligheid	2.463	2.485	2.441	2.441	2.441	2.323
2. Openbaar gebied	8.582	6.616	6.231	6.125	6.136	6.082
3. Bedrijvigheid en duurzaamheid	634	560	590	482	482	482
4. Onderwijs	1.869	2.827	2.724	2.696	2.673	2.648
5. Sport, cultuur en recreatie	3.947	3.946	3.784	3.704	3.660	3.722
6. Sociaal domein	34.673	36.043	35.917	35.204	35.068	34.756
7. Milieu en gezondheid	762	823	154	251	367	490
8. Wonen	249	2.567	1.692	1.582	1.482	1.482
9. Inwoners en bestuur	4.336	5.337	4.357	3.970	3.850	3.871

Algemene dekkingsmiddelen	-65.926	-66.812	-67.954	-66.173	-65.701	-65.663
Overhead	7.653	9.456	9.743	9.532	9.539	9.532
VPB	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien	53	49	100	100	125	100
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo voor bestemming	-705	3.898	-222	-86	121	-176
Mutaties in reserves (per saldo)	-11	-3.898	-990	19	138	97
Saldo na bestemming:						
overschot	-717	0	-1.212	-67		-79
tekort					259	

Meerjarenraming 2024 tot en met 2026

De meerjarenraming geeft een beeld van de financiële positie van de gemeente, op korte en middellange termijn. Dit beeld is van wezenlijk belang, omdat onder meer de algemene uitkering in een meerjarig kader is geplaatst. Door hiermee rekening te houden kan de meerjarenraming uitwijzen of de doelstelling van een sluitende begroting op termijn wordt gerealiseerd.

Uitgangspunten meerjarenramingen

- voortzetting van bestaand beleid;
- basis is de begroting 2023;
- een constant loon- en prijsniveau t.o.v. 2023;
- een constant inwoner aantal;
- onveranderde stand van de reserves en voorzieningen (met bekende mutaties is rekening gehouden);
- autonome stijging van gemeentelijke belastingen;
- vrijkomende kapitaallasten, waarbij is uitgegaan van een gelijkblijvend rentepercentage;
- noodzakelijke vervangingsinvesteringen binnen de begroting;
- constante prijzen voor de meerjarenprognose van de algemene uitkering.

De begroting 2023 is gebaseerd op de meicirculaire 2022 en heeft een voordelig saldo van € 2.793.645. De saldi van de meerjarenraming bedragen respectievelijk € 4.600.863 voordeel in 2024, € 5.938.478 voordeel in 2025 en € 826.254 voordeel in 2026.

De saldi van de jaren 2023 t/m 2026 zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Jaar	Resultaat
2023	€ 2.793.645 (overschot)
2024	€ 4.600.863 (overschot)
2025	€ 5.938.478 (overschot)
2026	€ 826.254 (overschot)

Presentatie van het structureel begrotingssaldo 2023-2026

In het kader van Gemeenschappelijk Financieel Toezicht vanuit de provincie Groningen dienen wij onderstaande tabel "structureel begrotingssaldo" te presenteren. Onderstaande

tabel laat het structurele begrotingssaldo van de gemeente Westerwolde zien. In alle jaren worden de structurele lasten gedekt door de structurele baten.

Bedragen in duizenden euro's	2023	2024	2025	2026
LASTEN				
bruto lasten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 99.979	€ 98.313	€ 97.630	€ 97.786
incidentele lasten	€ -/ 1.686	€ -/ 100	€ -/ 0	€ -/ 0
incidentele toevoegingen reserves	€ -/ 427	€ -/ 427	€ -/ 427	€ -/ 427
structurele lasten (a)	€ 97.866	€ 97.786	€ 97.203	€ 97.359
BATEN				
bruto baten (cf overzicht art. 17 BBV)	€ 102.773	€ 102.914	€ 103.568	€ 98.612
incidentele baten	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0	€ -/ 0
incidentele onttrekkingen reserves	€ -/ 288	€ -/ 288	€ -/ 288	€ -/ 288
structurele baten (b)	€ 102.485	€ 102.626	€ 103.280	€ 98.324
structurele saldi (c = b-a)	€ 4.619	€ 4.840	€ 6.077	€ 965

De in de tabel opgenomen bedragen incidentele lasten en baten sluiten aan op de totalen uit het overzicht incidentele lasten en baten en bevatten eveneens de incidentele mutaties reserves.

Taakstelling sociaal domein

In de begroting 2022 was een taakstellende bezuiniging opgenomen van € 200.000 met een evenredige groei tot € 500.000 in 2025.

In deze programmabegroting 2023 is deze evenredige bezuiniging opgenomen voor het sociaal domein van € 300.000 in 2023 tot € 500.000 in 2025.

Wij denken deze taakstelling op verschillende manieren te kunnen bereiken:

- Versterken van de poort op de aanvraag van uitkeringen (BUIG) (taakstelling € 100.000);
- Een scherpe screening op de aanvraag van uitkeringen
- Intensief re-integratie traject
- Intensivering van fraudebestrijding
- Uitvoering actieplan Jeugdhulp (taakstelling € 100.000);
- Maatregelen beheersing kosten maatwerkvoorzieningen Wmo (taakstelling € 300.000)
- Interventies op beheersing kosten huishoudelijke hulp
- Verhogen bijdrage gehandicaptenparkeerkaarten.

De taakstelling op de Wmo (€ 150 duizend voor 2023) is niet realistisch gezien de autonome ontwikkelingen (vergrijzing, abonnementstarief, 'dure' woningaanpassingen, etc). Het Rijk heeft aangegeven dat mogelijk het plafond aan de eigen bijdragen komt te vervallen.

Daarbij worden gemeenten echter gekort via het gemeentefonds. Voor 2023 verwachten wij daarom deze taakstelling niet te kunnen realiseren. In afwachting van definitieve besluitvorming hieromtrent en onderzoek en planvorming voor meer preventieve oplossingen ramen wij dit vooralsnog incidenteel.

Energielasten

Op basis van de gegevens van de afdeling bouwkunde is gebleken dat de lasten voor energie (gas en elektra) ten opzichte van 2021 met ruim € 1.000.000 zullen stijgen. Ten opzichte van 2022 zal dit bedrag circa € 700.000 bedragen omdat in 2022 reeds voor € 300.000 rekening is gehouden met gestegen lasten. Het voorstel is om voor 2023-2025 in ieder geval rekening te houden met een bedrag van € 700.000 per jaar voor gestegen energielasten. Aangezien dit niet is te splitsen op dit moment naar individuele posten is het voorstel dit onder de post algemene baten en lasten te verantwoorden als last.

Beschikbaar stellen MIP projecten 2023-2026

Er is een drietal Mip projecten in de begroting opgenomen ter uitvoering. Voor een nadere onderbouwing van de MIP-projecten verwijzen wij u naar de bijlage achterin de begroting.

De dekking van de Mip projecten op de doenlijst is al wel in de begroting opgenomen. Wij stellen u dan ook voor akkoord te gaan met de volgende lijst van MIP-projecten:

Doenlijst

MIP nr.	Omschrijving	Bedrag	Dekking	Jaar
2301	Verbeteren Moddermanspad en fietspad	106.500	Begroting	2023
2302	Verv. gele stenen winkelpassage Ter Apel	181.500	Begroting	2023-2025
2303	Runde Ter Apel	15.000	Begroting	2023
2304	Verduurzamen openb verlichting ¹	255.000	Begroting	2023-2025
2305	Herinrichting Molenplein	220.000	Algemene Reserve	2023

Ad 1. De kapitaallasten worden gedekt binnen de bestaande begroting openbare verlichting.

Vervangingsinvestering

Vervangingsinvesteringen

Om in de toekomst het wagen-en machinepark voor de buitendienst adequaat op peil te houden en de bijbehorende kosten in beeld te brengen, is een meerjarig vervangingsplan opgesteld. De noodzakelijke investeringen op basis van leeftijd, inzet en technische onderhoudstoestand van het materieel zijn hierin aangegeven. Wij stellen voor om voor het doen van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen in 2023 voor een bedrag van € 297.748 de investeringskredieten beschikbaar te stellen. De specificatie en een nadere uitleg treft u aan in de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen. De benodigde kapitaallasten zijn al in de begroting opgenomen.

Als aanvulling op bovenstaande vervangingsinvesteringen stellen wij u voor om vanaf 2023 een bedrag van € 25.000 beschikbaar te stellen voor de aanschaf van een extra auto voor toezicht en handhaving. Dit om de werkzaamheden van de toezichthouders en handhavers beter te kunnen faciliteren. Ook deze kapitaallasten zijn verwerkt in deze begroting.

Reserves en voorzieningen

Reserves en voorzieningen

Van belang voor een goede beoordeling van onze financiële positie is tevens de stand van zaken met betrekking tot reserves en voorzieningen. Onderstaand overzicht geeft de geprognosticeerde saldi weer van de reserves.

	1/1/2022	1/1/2023
Algemene reserves	€ 12.460.000	€ 16.011.000
Bestemmingsreserves	€ 18.509.000	€ 15.024.000
Gebonden (bestemmings-)reserves kapitaallasten	€ 9.561.000	€ 9.924.000
	€ 40.530.000	€ 40.959.000

De voorzieningen zijn als volgt te specificeren:	1/1/2022	1/1/2023
Voorzieningen Algemene Dienst	€ 10.796.000	€ 12.415.000

De gebonden reserves zijn in bovenstaand overzicht apart opgenomen. Gebonden reserves zijn reserves waarvan de aanwending niet vrij is. Ze worden ingezet ter dekking van kapitaallasten in de begroting op basis van in het verleden genomen besluiten.

Voor een nadere specificatie wordt overigens verwezen naar de staat van reserves en voorzieningen, die als bijlage in de programmabegroting 2023 is opgenomen. Voor een meer gedetailleerde beoordeling van de financiële positie zijn niet alleen de verwachte saldi van de reserves bij aanvang van het begrotingsjaar van belang. Het is ook belangrijk te weten welk beslag er in de begrotingsjaren daarna reeds op de algemene- en bestemmingsreserves ligt. Op die manier kan worden bepaald welk deel nog vrij besteedbaar is.

In onderstaand overzicht is per groep reserves weergegeven op welk deel van de reserves voor de komende jaren reeds beslag ligt. Tevens zijn hierin de toevoegingen aan de reserves opgenomen. Dit kan zijn door raadsbesluit, toekenningsbesluit of door de meerjarenraming. Door hun aard is er bij de gebonden reserves en bij de voorzieningen geen sprake van een vrij besteedbaar deel.

De verwachte toekomstige mutaties in de reserves zijn als volgt te specificeren:

	Algemene reserves	Bestemmingsreserves
Verwachte saldi per 1/1/2023	€ 16.011.000	€ 15.024.000
Verwachte mutaties 2023	€ -513.000	€ 432.000
Verwachte mutaties 2024, 2025 en 2026	€ -24.000	€ 173.000
	<u>€ 15.474.000 *</u>	<u>€ 15.629.000</u>
*	Afgesproken is dat de algemene reserve een minimum saldo van € 8.000.000 moet hebben ten behoeve van het weerstandsvermogen.	

Door de raad te autoriseren begrotingsbedragen 2023-2026

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Lasten							
1.	Veiligheid	3.136	2.806	2.682	2.669	2.589	2.627
2.	Openbaar gebied	5.901	7.391	7.059	6.906	6.891	6.910
3.	Bedrijvigheid en duurzaamheid	609	652	564	519	519	519
4.	Onderwijs	10.785	11.031	11.121	11.110	11.094	11.082
5.	Sport, cultuur en recreatie	4.497	5.056	5.098	5.054	5.052	5.113
6.	Sociaal domein	43.695	46.502	45.815	45.582	45.364	45.328
7.	Milieu en gezondheid	8.753	8.598	8.440	8.540	8.638	8.656
8.	Wonen	2.468	3.539	2.034	1.934	1.934	1.934
9.	Inwoners en bestuur	6.069	5.692	5.073	4.988	4.989	4.989
	Algemene dekkingsmiddelen	9	839	3.926	2.753	2.297	443
	Overhead	9.660	10.326	10.228	10.200	10.209	10.254
	VPB	0	0	0	0	0	0
	Onvoorzien	28	282	200	200	200	200
	Mutaties reserves	8.516	2.920	1.031	1.956	3.267	527
	Totaal lasten	104.126	105.634	103.271	102.412	103.044	98.581
Baten							
1.	Veiligheid	670	118	118	118	118	118
2.	Openbaar gebied	731	167	58	58	58	58
3.	Bedrijvigheid en duurzaamheid	46	29	29	29	29	29
4.	Onderwijs	8.066	8.126	8.126	8.126	8.126	8.126
5.	Sport, cultuur en recreatie	683	826	812	812	812	812
6.	Sociaal domein	9.965	8.918	8.933	8.933	8.933	8.933
7.	Milieu en gezondheid	7.916	8.077	8.021	8.001	8.001	7.981
8.	Wonen	1.662	943	399	399	399	399
9.	Inwoners en bestuur	3.474	371	329	480	485	485
	Algemene dekkingsmiddelen	70.646	70.876	75.230	75.360	76.072	71.113
	Overhead	363	171	105	105	105	105
	VPB	0	0	0	0	0	0
	Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
	Mutaties reserves	5.320	7.013	1.112	493	431	453
	Totaal baten	109.541	105.634	103.273	102.914	103.568	98.612

	Rekening	Begroting	Begroting	Meerjarenraming			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Saldo (exclusief mutaties reserves)							
1.	Veiligheid	2.466	2.688	2.564	2.551	2.471	2.509
2.	Openbaar gebied	5.170	7.225	7.001	6.849	6.834	6.853
3.	Bedrijvigheid en duurzaamheid	563	623	535	490	490	490
4.	Onderwijs	2.719	2.905	2.995	2.984	2.968	2.956
5.	Sport, cultuur en recreatie	3.813	4.230	4.286	4.242	4.240	4.301
6.	Sociaal domein	33.730	37.584	36.882	36.649	36.431	36.395
7.	Milieu en gezondheid	838	521	419	538	637	675
8.	Wonen	806	2.596	1.636	1.536	1.536	1.535
9.	Inwoners en bestuur	2.595	5.322	4.744	4.509	4.504	4.504
	Algemene dekkingsmiddelen	-70.638	-70.037	-71.304	-72.607	-73.775	-70.670
	Overhead	9.297	10.155	10.122	10.095	10.104	10.149
	VPB	0	0	0	0	0	0
	Onvoorzien	28	282	200	200	200	200
	Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
	Saldo voor bestemming	-8.612	4.093	79	-1.965	-3.360	-105
	Mutaties in reserves (per saldo)	3.196	-4.093	-81	1.463	2.836	73
	Saldo na bestemming:						
	overschot	-5.415	0	-2	-502	-525	-31
	tekort						

Totaal overzicht lasten en baten van de programma's

Onderstaand is een samenvattend overzicht van de lasten en baten over het boekjaar 2023 van de programma's opgenomen, zoals genoemd in het programmaplan. Voor de goede orde wordt hierbij opgemerkt dat dit de bedragen zijn, zoals opgenomen in de primitieve begroting.

Voorgesteld wordt om onderstaande bedragen voor de lasten en baten vast te stellen.

Progr.	Omschrijving	Lasten	Baten	Saldo
1	Veiligheid	2.681.655	118.042	-2.563.613
2	Openbaar gebied	6.858.849	57.786	-6.801.063
3	Bedrijvigheid en duurzaamheid	361.138	29.000	-332.138
4	Onderwijs	11.120.619	8.125.930	-2.994.690
5	Sport, cultuur en recreatie	5.098.443	812.238	-4.286.205
6	Sociaal domein	45.814.992	8.933.273	-36.881.719
7	Milieu en gezondheid	8.439.984	8.021.008	-418.976
8	Wonen	2.034.275	398.717	-1.635.558
9	Inwoners en bestuur	5.073.001	329.429	-4.743.572
Saldo programma's		87.482.956	26.825.423	-60.657.533
Algemene dekkingsmiddelen		1.537.525	75.230.124	73.692.599
Overhead		10.227.720	105.262	-10.122.458
VPB		0	0	0
Onvoorzien		200.000	0	-200.000
Saldo van baten en lasten		99.448.201	102.160.809	2.712.608
Toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves		531.214	612.251	81.037
Saldo na bestemming		99.979.415	102.773.060	2.793.645

Ingevolge de richtlijnen van de BBV dient een onderscheid gemaakt te worden tussen het resultaat voor bestemming en het resultaat na bestemming. Door dit onderscheid wordt de invloed van de verrekening met reserves op de begrotingsuitkomst afzonderlijk zichtbaar gemaakt.

In bovenstaand overzicht is het verwachte (positieve) begrotingsresultaat 2023 ad € 2.793.645 nog niet verwerkt in de reserves.

Voor een toelichting op de "algemene dekkingsmiddelen", "onvoorzien" en "mutaties in de reserves" wordt verwezen naar het volgende hoofdstuk.

Algemene dekkingsmiddelen, onvoorzien en mutaties in reserves

Algemene dekkingsmiddelen

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze inkomsten alsmede de overige dekkingsmiddelen. Vervolgens wordt een korte toelichting gegeven bij een aantal inkomsten.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroot bedrag
Algemene uitkering	59.364.420
Uitkering COA	527.723
Integratie-uitkering deelfonds sociaal domein	7.964.746
OZB gebruikers niet- woningen	844.032
OZB eigenaren woningen	4.115.264
OZB eigenaren niet-woningen	1.660.647
Toeristenbelasting	350.000
Forensenbelasting	66.000
Dividend BNG	66.000
Dividend vennootschappen verkoop Essent	147.800
Saldo financieringsfunctie	246.581
Overige algemene dekkingsmiddelen	-1.660.614
Totaal	73.692.599

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op informatie uit de meicirculaire 2022.

Uitkering COA

Voor het opvangcentrum ontvangt de gemeente een financiële vergoeding. Bij een opvangcapaciteit vanaf 1.500 asielzoekers is de vergoeding gebaseerd op 2.000 asielzoekers. Bij een opvangcapaciteit van minder dan 1.500 is de vergoeding gebaseerd op 1.650 asielzoekers.

In de begroting is een vergoeding van structureel € 527.000 opgenomen. Met ingang van 2019 wordt er niets meer in de BR COA gestort (Ombuiging 2019).

Belastingsopbrengsten

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. In tegenstelling tot bijvoorbeeld leges, rioolrechten en afvalstoffenheffing zijn deze inkomsten niet geoormerkt. De OZB wordt geheven van eigenaren van binnen de gemeente gelegen onroerende zaken en gebruikers van niet-woningen.

Opbrengst Onroerendzaakbelasting

OZB gebruikers niet-woning	€ 844.000
OZB eigenaren woning	€ 4.115.000
OZB eigenaren niet-woning	€ 1.661.000
	€ 6.620.000

Toeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven terzake van het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeeronderkomens, niet beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Bij watertoeristenbelasting (voormalig gemeente Vlagtwedde) gaat het om overnachting in havens. De heffing is gebaseerd op artikel 224 van de Gemeentewet. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Hier is dus sprake van een tweede woning. De heffing is gebaseerd op artikel 223 van de Gemeentewet. Het tarief is afhankelijk van de waarde van de woning in het economisch verkeer.

Dividend

De verwachte dividenduitkering bedraagt € 213.800 en is als volgt gespecificeerd:

Instellingwaarde	per aandeel	aantal aandelen	Dividend	<u>Onvoorzien</u>
BNG	€ 2,28	29.055	€ 66.000	In de begroting
Vennootschappen verkoop Essent	€ 0,66	222.642	€ 147.800	zijn stelposten
			Totaal € 213.800	opgenomen die in de loop van

het begrotingsjaar via een begrotingswijziging functioneel verwerkt zullen worden. Stelposten die dit jaar niet worden ingevuld kunnen incidenteel worden ingezet. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van deze stelposten.

Stelposten	Begroot bedrag
Onvoorzien incidenteel	€ 200.000
Onvoorzien verkiezingen	€ 0
Totaal	€ 200.000

Kerngegevens

Kerngegevens 2022

Fysieke structuur	Per 1 januari 2021	Per 1 januari 2022	Per 1 januari 2023
	Werkelijke cijfers	Werkelijke cijfers	prognose
Oppervlakte gemeente in ha.	28.064	28.064	28.064
- Land	27.578	27.575	27.575
- Binnenwater	486	489	489
Woonruimten	11.937	11.960	12.115
Weglengte in beheer (in km)	759	759	759
- Asfaltwegen	282	282	282
- Klinker en betonwegen	123	123	123
- Zand en puinwegen	116	116	116
- Rijwiel en voetpaden	238	238	238
Openbaar groen (in ha)	307	307	307
- Plantsoen en parken	110	110	110
- Bebossing en singels	197	197	197

Fysieke structuur	Per 1 januari 2021 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2022 Werkelijke cijfers	Per 1 januari 2023 prognose
Aantal inwoners (excl. COA Ter Apelervenens)*	24.613	24.655	24.800
- 0 t/m 19 jaar	4.425	4.405	4.441
- 20 t/m 64 jaar	13.209	13.253	13.261
- 65 jaar en ouder	6.979	6.997	7.098
* inclusief 100 oekrainers Grenshof			
Aantal inwoners COA Ter Apelervenens	1.591	1.884	1.900
- 0 t/m 19 jaar	767	930	935
- 20 t/m 64 jaar	801	935	948
- 65 jaar en ouder	23	19	17
Aantal uitkeringen			
- W.W.B.	412	400	415
- Zelfstandigen	2	2	4
- I.O.A.W.	37	35	35
- I.O.A.Z.	1	2	2
Aantal aanvragen			
- Bijzondere bijstand	364	390	420
- Schuldhulpverlening	180	180	210
Aantal leerlingen			
- Openbaar basisonderwijs	1.018	956	954
- Bijzonder basisonderwijs	685	638	615
- Voortgezet onderwijs	1.118	1.069	1.033
Gewone uitgaven	104.126.000	105.634.000	99.979.000
- Per inwoner	3.974	3.980	3.745
Boekwaarde vaste activa	77.535.000	78.431.000	85.700.000
- Per inwoner	2.958	2.955	3.210
Opbrengst onroerendezaakbelasting	5.772.000	6.146.000	6.620.000
- Per inwoner	220	232	248
Opbrengst overige belastingen,			
rioolheffing en afvalstoffenheffing	8.270.000	8.060.000	8.125.600
- Per inwoner	316	305	304
Algemene uitkering gemeentefonds excl COA	52.751.000	53.722.000	59.226.000
- Per inwoner	2.013	2.024	2.218
Vaste schuld	24.312.000	23.558.000	21.900.000
- Per inwoner	928	888	820
Reserves en voorzieningen	44.226.000	51.326.000	53.374.000
- Per inwoner	1.688	1.934	1.999

Programma 1 Veiligheid

Missie en doelstelling: programma 1

Een veilige gemeente Westerwolde voor iedereen, nu en in de toekomst. De inwoners, ondernemers en bezoekers van Westerwolde moeten met een veilig gevoel kunnen wonen, werken en recreëren. Wel bestaat er tussen de behoefte aan veiligheid en de onmogelijkheid om veiligheid in absolute zin te garanderen een zeker spanningsveld.

We dragen zorg voor hulpverlening en een crisisorganisatie die continu paraat is om een optimale veiligheid voor en bescherming van mensen, dieren, (culturele erf-)goederen en het milieu te kunnen bieden in situaties van brand, rampen en andere buitengewone omstandigheden. Maar ook in de nafase van een incident of ramp.

In samenwerking met partners in de veiligheidsketen zetten we in op preventie en handhaving. Daarbij is extra aandacht voor het opvangcentrum in Ter Apel met al haar factoren en facetten. Maar ook zetten we in op stimulering van de eigen verantwoordelijkheid door aandacht te vragen voor maatschappelijke waarden en normen.

De doelstellingen kunnen als volgt worden omschreven:

- bevorderen van een veilige en leefbare woonomgeving;
- handhaving openbare orde;
- naleving van regelgeving en vergunningsvoorschriften;
- voorbereid zijn op een eventuele crisis of ramp;
- Investeren in preventie en communicatie, mede met het oog op zelfredzaamheid.

Naast de landelijke High Impact Crimes en de regionale prioriteiten van de politie worden er door de gemeenteraad lokale prioriteiten vastgesteld. Uitgangspunt is wat lokaal kan, doen we lokaal en wat regionaal beter kan, wordt regionaal gezamenlijk opgepakt.

Programmaonderdeel: Crisisbeheersing en brandweer

Wat willen we bereiken

1. Goede voorbereiding op incidenten, rampen en crises door planvorming, opleiden - trainen - oefenen, advisering, evaluatie en de organisatie van het lokale team en het regionale Team Bevolkingszorg.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoering van de gemeentelijke taken ter voorbereiding op incidenten, rampen en crises

Omschrijving (toelichting)

1b. Het aantal medewerkers voor het regionale Team Bevolkingszorg wordt geleverd

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Een adequate en effectieve brandweezorg waarbij aandacht is voor preventie en die snel kan worden ingezet om kwalitatieve hulpverlening te leveren.

Wat gaan we er voor doen

2a. De gemeente Westerwolde beschikt over drie brandweerposten met voldoende vrijwilligers

Omschrijving (toelichting)

2b. Zorgdragen voor goede secundaire arbeidsvoorwaarden voor de vrijwillige brandweer

Omschrijving (toelichting)

2c. Wij spannen ons in om de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken

Omschrijving (toelichting)

Wij spannen ons in om de bluswatervoorziening toekomstbestendig te maken, waar mogelijk en nodig de bluswatervoorziening te verbeteren en waar het niet mogelijk is om extern bluswater bij een object te krijgen wordt voorlichting gegeven over brandveiligheid.

Programmaonderdeel: Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken

1. Versterking veiligheidsgevoel van de inwoners en ondernemers.

Wat gaan we er voor doen

1a. Een bijdrage leveren aan de lokale veiligheidsprioriteiten

Omschrijving (toelichting)

Een bijdrage leveren aan de lokale veiligheidsprioriteiten. Bij ondermijning is daarbij in samenwerking met de gemeenten Stadskanaal en Oldambt extra aandacht voor het buitengebied.

1b. Bij casuïstiek wordt samengewerkt met het Sociaal Domein en het Actiecentrum Veiligheid en Zorg Groningen

Omschrijving (toelichting)

1c. Toezicht en handhaving op naleving regelgeving

Omschrijving (toelichting)

1d. Er wordt medewerking verleend aan de aanpak van de ketenmariniers

Omschrijving (toelichting)

1e. Uitvoering geven aan raadsbesluit van 6 november 2019 inzake het politiebureau Ter Apel en dienstverlening politie cluster Westerwolde

Omschrijving (toelichting)

Beleidsindicatoren: programma 1

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	2020	9	11
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	2021	7,1	1,8
Geweldsmisdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2021	5,9	4,3
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	2021	1,1	1,3
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	2021	6,3	6,1
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	2020	1	1

Van de hierboven opgenomen verplichte beleidsindicatoren met betrekking tot veiligheid geldt dat deze gegevens worden overgenomen van de website waarstaatjegemeente.nl. De bronhouder is het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Op basis van de rapportages situatie gemeente Westerwolde en in het bijzonder Ter Apel is bekend dat het opvangcentrum Ter Apel met een opvangcapaciteit van maximaal 2000 personen, zorgt voor meer registraties bij de politie.

Wat mag het kosten: programma 1

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Veiligheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	670	118	118	118	118	118
Lasten	3.136	2.806	2.682	2.669	2.589	2.627
Subtotaal programma: 1	-2.466	-2.688	-2.564	-2.551	-2.471	-2.509
Onttrekking aan reserves	142	117	117	117	0	0
Toevoeging aan reserves	83	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	59	117	117	117	0	0
Saldo programma: 1	-2.407	-2.571	-2.446	-2.433	-2.471	-2.509

Programma 2 Openbaar gebied

Missie en doelstelling: programma 2

Westerwolde heeft een prachtig en zeer gevarieerd landschap. Het is daarom van groot belang om deze kwaliteit te behouden en te versterken. Het 280 km² grote grondgebied vormt een betekenisvol geheel en heeft grote waarde. Om ook in de toekomst optimaal gebruik te kunnen blijven maken van de unieke kwaliteiten van ons gebied, willen we zo efficiënt mogelijk invulling geven aan het beheer en onderhoud van onze openbare ruimte. Binnen de bandbreedte van de beschikbare middelen willen we daarom zoveel mogelijk een planmatige en integrale aanpak. We willen:

- een veilige, schone en duurzame leefomgeving bieden aan de inwoners van onze gemeente;
- de bijzondere en unieke leefomgeving van Westerwolde duurzaam en veilig in stand houden;
- met de OV-aanbieders in gesprek blijven om de OV-verarming zoveel mogelijk tegen te gaan;
- samen met de inwoners lokaal creatieve vervoersoplossingen bedenken;
- maximaal inzetten op de komst van de Nedersaksenlijn;
- de wegen, openbare verlichting, het wegmeubilair en openbaar gebied op het afgesproken onderhoudsniveau brengen en houden;
- de leefbaarheid, bereikbaarheid en verkeersveiligheid verbeteren.

De klimaatverandering brengt extra uitdagingen met zich mee. Dit vertaalt zich in extremere droogte, hevigere regenval en soms ook kort na elkaar. Het lijkt erop dat de zomers langer en droger worden. Toch valt er gemiddeld meer regen. Het zal aanpassingen vragen van de infrastructuur om dit in goede banen te leiden. Bij het opzetten van nieuwe plannen houden we daar rekening mee.

Programmaonderdeel: Verkeer en wegen

Wat willen we bereiken

1. Uitvoeren van het gemeentelijk verkeer- en vervoersplan (GVVP).

Wat gaan we er voor doen

1a. De risico's op ongelukken verminderen door het aanpakken van de top vijf gemeentelijke wegen waar het hoogste risico op ongelukken is.

Omschrijving (toelichting)

1b. Uitvoering van het MIP project 2118 (Fietsveilig Westerwolde). We zoeken zoveel mogelijk naar subsidiemogelijkheden door derden (o.a. Rijk/Provincie)

Omschrijving (toelichting)

1c. Saneren en/of beter zichtbaar maken van circa 58 fietspaaltjes/obstakels op – en langs gemeentelijke fietspaden in de gemeente (met subsidie provincie).

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Het verbeteren van de bereikbaarheid.

Wat gaan we er voor doen

2a. Met de OV-aanbieders in gesprek te blijven om de OV-verarming zoveel mogelijk tegen te gaan.

Omschrijving (toelichting)

2b. Samen met de inwoners lokaal creatieve vervoersoplossingen te bedenken en het project Automaatje voort te zetten.

Omschrijving (toelichting)

2c. Maximaal in te zetten op de komst van de Nedersaksenlijn.

Omschrijving (toelichting)

2d. De wegen op basisniveau onderhouden en de achterstand gefaseerd wegwerken. Daar waar projecten uitgevoerd worden kijken naar combinatiemogelijkheden

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3. Het verbeteren van het gemeentelijk objectverwijssysteem.

Wat gaan we er voor doen

3. Opstellen en vaststellen van een Beleidsnota Bewegwijzering.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Openbaar groen

Wat willen we bereiken

1. Met (groene) voorzieningen een duurzame bijdrage leveren aan de functies wonen, recreatie, natuur, werken en milieu.

Wat gaan we er voor doen

1. Het planmatig beheren en onderhouden van het openbaar groen in de openbare ruimte.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Behoud en herstel van de kwaliteit van het openbaar gebied waarmee een veilige, schone en duurzame leefomgeving wordt geboden.

Wat gaan we er voor doen

2a. Vanuit de beheerpakketten het beheer en onderhoud van het openbaar groen verzorgen.

Omschrijving (toelichting)

2b. Het jaarlijks snoeien en inspecteren van zo'n 15.000 bomen en het bestrijden van de eikenprocessierups op zo'n 30 hotspots.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Openbare verlichting en bruggen

Wat willen we bereiken

1. Openbare verlichting op een zodanige manier vormgeven, dat inwoners veilig gebruik kunnen maken van de openbare ruimte.

Wat gaan we er voor doen

1. Uitvoering geven aan het beheers - en onderhoudsplan als onderdeel van het beleidsplan openbare verlichting.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Veilige bruggen om een goede infrastructuur te waarborgen.

Wat gaan we er voor doen

2. Uitvoering geven aan het beheers- en onderhoudsplan voor 138 bruggen. Renovatie van de hefbrug Barnflair Oost/Munnekemoer. Voorbereiden van de renovatie van 14 bruggen over het Ruiten Aa kanaal.

Omschrijving (toelichting)

Verkeersveiligheid

Om de maatregelen uit het GVVP (gemeentelijk verkeers- en vervoersplan) uit te kunnen voeren kan gebruik worden gemaakt van een subsidieregeling. Die subsidie regeling vraagt om een cofinanciering. Met het incidentele bedrag op de begroting van € 200.000 kunnen in 2023 voor ca € 400.000 maatregelen worden uitgevoerd.

Runderzoom

Zoals door de Raad van State is gesteld in de uitspraak over de verkeerssituatie in de Runderzoom dient de gemeente Westerwolde in een half jaar uit te leggen waarom er geen onaanvaardbare overlast van autoverkeer zal komen als er woningen bijgebouwd gaan worden.

Om dit onderzoek voor aanvullende inrichting en afwikkeling van bezwaren/rechtszaken (bijvoorbeeld het aanleggen van parkeervakken) te kunnen uitvoeren is in de begroting een bedrag van € 100.000 incidenteel opgenomen voor het begrotingsjaar 2023.

Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen / NOR 2.0 en verduurzaming

De gemeente Westerwolde staat de komende jaren voor een grote uitdaging als het gaat om het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en van onze gemeentelijke gebouwen, inclusief de verduurzamingsopgave hiervan. Voor de nadere onderbouwing komen begin volgend jaar een tweetal nota's naar uw raad. Hierin zal duidelijk zijn dat een structurele opgave van een aantal miljoen euro benodigd zal zijn om aan de beleidsnormen te kunnen voldoen.

Om in de huidige begroting reeds ruimte te reserveren voor deze uitdagingen is er in de begroting 2023 € 400.000 en vanaf 2024 € 500.000 structureel ingezet voor deze opgaven. Dit zal worden ingezet voor prioritaire werkzaamheden zoals aan plantsoen en wegen. Naast deze structurele inzet is het voorstel in de begroting opgenomen om incidenteel voor 2024 en 2025 geld te storten in de bestemmingsreserve voor beheer openbare ruimte en de bestemmingsreserve groot onderhoud gemeentelijke gebouwen. Het voorstel is verwerkt op basis van de structurele gelden die noodzakelijk zijn voor deze onderdelen. Voor 2024 betekent dit een bedrag van € 475.000 en voor 2025 een bedrag van € 930.000 met betrekking tot het beheer van de openbare ruimte. Voor het onderhoud gemeentelijke gebouwen en de verduurzamingsopgave een bedrag van € 950.000 voor 2024 en een bedrag van € 1.860.000 voor 2025.

Met het storten van deze incidentele gelden in deze bestemmingsreserves nemen we vast een voorschot op de opgaven die op onze gemeente afkomen. Met behulp van deze incidentele middelen is de noodzaak voor het reserveren van structurele middelen afgenomen. Dit neemt echter niet weg dat om het afgesproken niveau van onderhoud en verduurzaming te realiseren deze gelden noodzakelijk zijn om te storten.

Wat mag het kosten: programma 2

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Openbaar gebied

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
				2021	2022	2023
Baten	731	167	58	58	58	58
Lasten	5.901	7.391	7.059	6.906	6.891	6.910
Subtotaal programma: 2	-5.170	-7.225	-7.001	-6.849	-6.834	-6.853
Onttrekking aan reserves	291	288	119	119	121	143
Toevoeging aan reserves	509	0	0	475	930	0
Subtotaal mutaties reserves	-217	288	119	-356	-809	143
Saldo programma: 2	-5.388	-6.937	-6.882	-7.205	-7.642	-6.709

Programma 3 Bedrijvigheid en duurzaamheid

Missie en doelstelling: programma 3

In deze tijd van schaalvergroting en veralgemenisering vinden wij het belangrijk om in ons fijnschalige gebied de lokale identiteit te bewaken, te versterken en verder uit te dragen. Met Cittaslow laten wij zien dat wij een gemeenschap zijn waarin wij het verleden delen en gezamenlijk de verantwoording nemen voor het heden en de toekomst. Hierbij stellen wij de kwaliteit van leven voorop.

Vanuit deze basis zetten wij ons in voor een duurzame samenleving in Westerwolde, ondersteund door een gezonde arbeidsmarkt en een sterk economisch klimaat. Een inspanning in de marketing moet zorgen voor een grotere toeloop van toeristen in ons gebied. Een nog betere samenwerking tussen ondernemers en meer bezoekers aan ons gebied moeten er voor zorgen dat het toerisme een grotere bijdrage gaat leveren aan de lokale economie.

Programmaonderdeel: Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen

Wat willen we bereiken

1. Een sterke economie creëren, dat zorgt voor banen, kansen biedt aan ondernemers en welvaart genereert voor de inwoners.

Wat gaan we er voor doen

1a. Bereikbaar en zichtbaar zijn voor de ondernemers én ondernemers (vooral ook starters) actief ondersteunen.

Omschrijving (toelichting)

Bereikbaar en zichtbaar zijn voor de ondernemers én ondernemers (vooral ook starters) actief ondersteunen. Samen met GroBusiness van de provincie worden bedrijven ondersteund bij de vragen die zij hebben.

1b. De detailhandel versterken door de maatregelen uit het uitvoeringsplan van de 'Detailhandelsvisie' op te pakken.

Omschrijving (toelichting)

1c. De samenwerking tussen onderwijs-, kennisinstellingen en ondernemers aanjagen, onder andere via innovatiewerkplaatsen en gebiedscoöperaties.

Omschrijving (toelichting)

1d. Nauwe afstemming met de accountmanagers van Afeer en Wedeka.

Omschrijving (toelichting)

1e. Innovatie in de agrarische sector aanjagen, onder andere via de Agenda voor de Veenkoloniën, LTO en door innovatieve projecten te ondersteunen.

Omschrijving (toelichting)

1f. Regelmatig bedrijfsbezoeken afleggen vanuit het college en vanuit de EZ-ambtenaren.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Economische promotie

Wat willen we bereiken

1. Cittaslow doorontwikkelen

Wat gaan we er voor doen

1a. Aansluiting zoeken bij beleidsterreinen zoals recreatie en toerisme, economie, duurzaamheid, landschap en inkoop. Zo is Cittaslow meer zichtbaar in onze organisatie en het beleid;

Omschrijving (toelichting)

1b. We hebben de toelatingseisen voor nieuwe supporters aangescherpt. Het is belangrijk dat het Cittaslow keurmerk haar waarde behoudt. Daarom zijn we selectief bij het toelaten van nieuwe bedrijven en organisaties;

Omschrijving (toelichting)

1c. Samenwerking opzoeken met andere Cittaslow gemeenten. Dit doen we door werkwijzen te delen en gezamenlijk Cittaslow reisarrangementen op te stellen;

Omschrijving (toelichting)

1d. We brengen vier keer in het jaar een Cittaslow nieuwsbrief uit. De nieuwsbrief is er voor supporters en andere geïnteresseerden. Hierin staan verhalen van supporters, evenementen in het gebied en ontwikkelingen vanuit de gemeente;

Omschrijving (toelichting)

1e. Samenwerking tussen supporters van Cittaslow versterken door ontmoetingen en bijeenkomsten te organiseren. We faciliteren en stimuleren initiatieven vanuit inwoners, ondernemers en organisaties;

Omschrijving (toelichting)

1f. Samen met de Cittaslow supporters organiseren we een Cittaslow dag in Westerwolde in het voorjaar van 2023;

Omschrijving (toelichting)

1g. We werken aan het Beste Cittaslow Idee van het jaar, een wedstrijd waarbij de winnaar een cheque krijgt om zijn of haar Cittaslow project uit te voeren.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Profileren van de gemeente als interessant vestigingsgebied voor bedrijven.

Wat gaan we er voor doen

2a. Vermarkten van bedrijfsterreinen. Voor het gebied langs de N366 wordt er gekeken of er meer ruimte voor bedrijven moet komen.

Omschrijving (toelichting)

Voor het gebied langs de N366 wordt er gekeken of er meer ruimte voor bedrijven moet komen. Dit doen we samen met buurgemeenten en de provincies Groningen en Drenthe.

2b. Profileren van onze gemeente, o.a. op beurzen en evenementen.

Omschrijving (toelichting)

2c. Uitvoering geven aan de 'Detailhandelsvisie' Westerwolde

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3. Een groei van het aantal overnachtingen en meer werkgelegenheid in Westerwolde en daarmee een groei van de regionale economie mogelijk maken.

Wat gaan we er voor doen

3a. Samen met de Oost-Groninger gemeenten beleid ontwikkelen op het gebied van verblijfsrecreatie, evenementen en toeristenbelasting.

Omschrijving (toelichting)

3b. In samenwerking met de grondeigenaren steigers aanleggen langs de Ruiten Aa en routes ontwikkelen ter bevordering van de kanovaart.

Omschrijving (toelichting)

3c. Onderzoek doen naar de mogelijkheden voor suppen in Westerwolde.

Omschrijving (toelichting)

3d. De uitkomst van het onderzoek naar fietspaden gebruiken om plannen te maken

Omschrijving (toelichting)

3e. De Tocht om de Noord organiseren om wandelaars van buiten en binnen de provincie kennis te laten maken met Westerwolde.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

4. Goed functionerende bedrijventerreinen.

Wat gaan we er voor doen

4a. Ondernemers ondersteunen bij hun plannen voor het opwaarderen en collectief verduurzamen van bedrijventerreinen.

Omschrijving (toelichting)

4b. Samen met parkmanagement deelnemen aan de jaarlijkse schouw van bedrijventerrein 't Heem in Ter Apel.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

5. Westerwolde verduurzamen door CO2 reductie te bevorderen, energie te besparen, duurzame energie op te wekken en circulariteit te bevorderen.

In de Visie Westerwolde Samen Verduurzamen zijn de volgende doelstellingen opgenomen:

- In 2030 is de uitstoot van broeikasgassen minimaal 49% lager ten opzichte van 1990;
- In 2035 is Westerwolde geheel energieneutraal;
- In 2035 is Westerwolde voor de helft circulair en in 2050 helemaal.

Wat gaan we er voor doen

a. Het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid herijken en bijstellen. Hierbij o.a. aansluiten op het landelijke programma Versnelling Verduurzaming Gebouwde Omgeving

Omschrijving (toelichting)

b. Verder ontwikkelen Regionale energiestrategie Groningen RES). Medio 2023 zal de RES 2.0 worden vastgesteld met daarin o.a. de monitoring van de voortgang van huidige ambities en een verkenning van ambities na 2030.

Omschrijving (toelichting)

c. Verder uitrollen plan Oost-Groningen bespaart energie

Omschrijving (toelichting)

d. Campagne opzetten voor inwoners van Westerwolde voor het isoleren van woningen en energie besparen.

Omschrijving (toelichting)

e. Opstellen en uitvoeren van een uitvoeringsprogramma voor de warmtetransitie, aansluitend op de Transitievisie Warmte

Omschrijving (toelichting)

f. Het duurzaamheidsfonds implementeren, evalueren en bijstellen.

Omschrijving (toelichting)

g. Uitkomsten van de beleidsevaluatie zonneparken en kleine windmolens implementeren, evalueren en bijstellen.

Omschrijving (toelichting)

h. Proces en maatwerk ondersteuning voor zonnepark initiatieven

Omschrijving (toelichting)

i. Zorgdragen voor participatie bij zonneparken

Omschrijving (toelichting)

j. De aanpak van energiearmoede in Westerwolde voortzetten en optimaliseren

Omschrijving (toelichting)

k. De visie en het plaatsingsbeleid voor laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen herijken en bijstellen

Omschrijving (toelichting)

Beleidsindicatoren: programma 3

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Functiemenging	%	2021	44,1	53,3
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	2021	154,7	165,1

Wat mag het kosten: programma 3

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Bedrijvigheid en duurzaamheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	46	29	29	29	29	29
Lasten	609	652	564	519	519	519
Subtotaal programma: 3	-563	-623	-535	-490	-490	-490
Onttrekking aan reserves	62	7	7	7	7	7
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	62	7	7	7	7	7
Saldo programma: 3	-501	-616	-529	-484	-484	-484

Programma 4 Onderwijs

Missie en doelstelling: programma 4

Met een goede opleiding en een diploma op zak sta je sterker in de maatschappij.

Het onderwijs vormt een spiegel van onze samenleving en is een goede voorspeller voor de samenleving van de toekomst. Om volwaardig deel te kunnen nemen aan de samenleving krijgt de jeugd van Westerwolde optimale ontwikkelingskansen aangereikt. We zetten in op een stevige verankering van kwaliteit in het onderwijs. In samenwerking met de schoolbesturen en de peuteropvangaanbieders biedt de gemeente Westerwolde een groot aantal (onderwijs) voorzieningen, variërend van peuteropvang tot en met voortgezet onderwijs. Hoe jonger het kind is waarin wordt geïnvesteerd, hoe meer profijt het kind en de samenleving daarvan hebben. Kinderen kunnen dan ook al vanaf 2-jarige leeftijd naar de peuteropvang waar voorschoolse educatie wordt gegeven. Hier leren de kinderen spelenderwijs met andere kinderen, waardoor ze een goede start kunnen maken op de basisschool. Onze ambitie is dat zoveel mogelijk doelgroeppeuters hiervan gebruik maken. De gemeente Westerwolde kent een goede onderwijsstructuur waarin het basisonderwijs en de peuteropvang overal in de gemeente dicht bij huis beschikbaar zijn. Daarnaast wordt het Openbaar Onderwijs Westerwolde integraal bestuurd vanuit de gemeente.

Programmaonderdeel: Openbaar basisonderwijs

Wat willen we bereiken

1. In ons strategisch beleidsplan 2023-2027 hebben we onze ambities geformuleerd in een aantal grote doelen:

In ons strategisch beleidsplan 2023 – 2027 hebben we onze ambities geformuleerd in een aantal grote doelen:

a. De onderwijskwaliteit duurzaam verbeteren

door het verdiepen en verbreden van de competenties van de leerkrachten. Professionalisering en innovatiebereidheid spelen daarbij een belangrijke rol.

b. Kennisdelen met professionele ruimte

binnen een op leren gerichte cultuur door te werken vanuit de principes gespreid leiderschap en medewerkers eigenaar te laten zijn van hun eigen professionele ontwikkeling.

c. Het bieden van toekomstgericht en uitdagend onderwijs

door in te zetten op een brede ontwikkeling, om kinderen een stevige basis voor de toekomst mee te geven.

d. Verlagen werkdruk en ziekteverzuim

door het nemen van aanvullende maatregelen.

e. Optimaliseren kwaliteitszorg

door gebruik te maken van alle onderdelen van het kwaliteitssysteem, om de onderwijskwaliteit goed in beeld te hebben en zo nodig bij te kunnen sturen om gestelde doelen te behalen.

f. Borgen doorgaande lijn VVE-PO-VO

door een goede en nauwe samenwerking met de voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs.

Gezien de mogelijke schommelingen in de leerlingaantallen op de verschillende teldata voor de nieuwkomersbekostiging, kan de bekostiging voor de Interschool fors afwijken van de begroting. Om de risico's iets in te perken is er veelvuldig afstemming met het COA hierover.

Wat gaan we er voor doen

1. De grote doelen vormen ontwikkelthema's voor deze beleidsperiode. Met onze zeven scholen geven we daar op de volgende wijze uitvoering aan

Omschrijving (toelichting)

De grote doelen vormen ontwikkelthema's voor deze beleidsperiode. Met onze zeven scholen geven we daar op de volgende wijze uitvoering aan:

a. Functiebeleid maakt deel uit van het personeelsbeleid. Medewerkers worden toe geleid naar de functiebeschrijving passend bij de inschaling. Met iedere medewerker wordt tenminste één maal per jaar een functioneringsgesprek gevoerd. Bij de formatieplanning wordt uitgegaan van 'de juiste persoon op de juiste plaats'.

b. Om de kwaliteit van ons personeel te waarborgen, stimuleren en faciliteren we samenwerking, kennisdeling en (bij)scholing. Op inhoudelijke thema's wordt OOW-breed samengewerkt. Voor het strategisch beleidsplan 2023-2027 zijn kernthema's benoemd waarvoor in 2023 plannen geschreven worden, en een verantwoordelijk directielid aan gekoppeld zal worden. De financiële facilitering zal, op basis de gespecificeerde plannen, vanuit de reserves van OOW plaatsvinden. De financiële uitwerking van de plannen zal meegenomen worden in de begroting vanaf 2024. Jaarlijks organiseren we naast individuele- en teamscholing, twee centrale bijeenkomsten en drie kenniscafés OOW-breed. Deze zullen aansluiten bij de benoemde kernthema's en de bijbehorende plannen.

c. Elke school relateert het onderwijsconcept aan de begrippen toekomstgericht en uitdagend onderwijs. We investeren hiervoor in duurzame en toekomstgerichte en uitdagend onderwijs. We investeren hiervoor in duurzame en toekomstgerichte ICT, lesmethodes en materialen gekoppeld aan de schoolplannen.

d. Naast individuele ondersteuning, coaching en/of scholing wordt een gedeelte van het landelijk beschikbaar gestelde geld vanuit de 'Werkdrukmiddelen' en het 'Nationaal programma Onderwijs', door de scholen ingezet voor extra ondersteuning in de klas. Op bovenschoolsniveau vindt aansluiting plaats met het formatiebeleid en de financiële verwerking.

Voor het verlagen van het ziekteverzuim is de personeelsadviseur aangesteld als casemanager en wordt de casuïstiek tweewekelijks besproken met de directeuren. Tevens worden er trainingen gegeven inzake ziekte en duurzame inzetbaarheid.

e. OOW-breed wordt gewerkt met de bestuursmodule 'werken met kwaliteit' en beschikken de scholen over toetsbare doelen. Periodiek vindt overleg met de scholen plaats over de tussentijdse leeropbrengsten en de onderwijsresultaten.

De scholen maken gebruik van collegiale consultatie en laten 1x per 4 jaar een audit uitvoeren.

f. We zoeken actief de samenwerking op met de voorschoolse voorzieningen en het voortgezet onderwijs voor optimalisatie van de doorgaande leer- en zorglijn. We voeren gestructureerd overleg met de VO-partner(s) over de te bereiken doelen, de verwachting over de eindresultaten en de adviesprocedure.

Mogelijke risico's (krimp en fluctuatie aantal leerlingen Interschool) worden beheerst door een flexibele schil in personeelsbestand en een passende reservepositie. Geacht wordt een reservepositie van 1,5 miljoen nodig te hebben om de risico's op te kunnen vangen. Deze reservepositie is ruimschoots aanwezig en zal minimaal aangehouden worden.

Wat willen we bereiken

2. Elke leerling wordt optimaal ondersteund in zijn ontwikkelingsproces van kleuter naar tiener en gestimuleerd om zijn talenten (brede vorming) te ontwikkelen.

Wat gaan we er voor doen

2. Onze scholen beschikken over een actueel beschreven schoolondersteuningsprofiel.

Omschrijving (toelichting)

Onze scholen beschikken over een actueel beschreven schoolondersteuningsprofiel. In het schoolondersteuningsprofiel geven de scholen aan hoe de ondersteuning en begeleiding op de school eruit ziet. Wat kan de school bieden aan basisondersteuning en extra ondersteuning. Daar waar de school handelingsverlegen is, schakelt de school specifieke deskundigheid in van het CJGV en overige samenwerkingspartners om vroegtijdige signalering van problemen adequaat op te kunnen pakken. Vanuit het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs 20.01 wordt gezamenlijk gestreefd naar een dekkend netwerk.

Onderwijs voor Oekraïense kinderen

Voor Oekraïense kinderen in de basisschoolleeftijd (6 t/m 12 jaar) wordt een onderwijsaanbod verzorgd op de tijdelijke opvanglocatie in Bellingwolde door medewerkers van Interschool. Zij zijn gespecialiseerd in onderwijs voor anderstaligen en vluchtelingen.

Financiën

De meerjarenbegroting van Openbaar Onderwijs Westerwolde (OOW) wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de actuele leerlingaantallen en prognoses. De peildatum hiervoor is jaarlijks 1 februari en 1 oktober. De bekostigingsvariabelen en verwachte loonontwikkelingen worden in de maanden september/oktober gepubliceerd. De meerjarenbegroting voor OOW wordt jaarlijks, op basis van de richtlijnen voor de verantwoording, in december aangeboden aan het college van B&W en de gemeenteraad. Voor de gemeentelijke begroting 2023 is vooralsnog de meerjarenbegroting 2022-2025 van OOW gebruikt. Na vaststelling van de meerjarenbegroting 2023-2026 kan dit worden gewijzigd.

Programmaonderdeel: Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken

1. Met het realiseren van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs willen wij binnen de gemeente voldoende (basis) scholen behouden, met een goede spreiding over de gehele gemeente.

1. Met het realiseren van het vastgestelde Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs willen wij binnen de gemeente voldoende (basis) scholen behouden, met een goede spreiding over de gehele gemeente. Wij willen dat ook de voorschoolse voorzieningen dichtbij de ouders en peuters beschikbaar zijn. Bij de uitvoering van het IHP willen wij ervoor zorgen dat de identiteit van zowel het openbaar als het bijzonder onderwijs behouden blijft.

Wat gaan we er voor doen

1. In november 2020 is het nieuwe IHP vastgesteld. Vanuit het IHP zijn Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit.

Omschrijving (toelichting)

1. In november 2020 is het nieuwe IHP vastgesteld. Vanuit het IHP zijn Bellingwolde, Blijham en RSG Ter Apel (ISK) aangemerkt als huisvesting met een hoge prioriteit. In Bellingwolde is met drie verschillende schoolbesturen een traject gestart om te komen tot een gezamenlijke onderwijsambitie voor het dorp/omgeving Bellingwolde. Dat zit momenteel in de eindfase voor een GO/NO GO. Ook is intussen voor de RSG een programma van Eisen door ons vastgesteld voor nieuwbouw van de ISK. Met het COA vindt overleg plaats over de realisatie hiervan onder hun verantwoording en financiering. Daarnaast is de verwachting dat wij in 2023 ook met de gesprekken zullen starten in Blijham.

Programmaonderdeel: Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Wat willen we bereiken

1. Centraal in het lokaal onderwijsbeleid staat de samenhang van peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie en onderwijs achterstandenbeleid.

1. Centraal in het lokaal onderwijsbeleid staat de samenhang van peuteropvang, voor- en vroegschoolse educatie en onderwijs-achterstandenbeleid. Wij vinden het van groot belang dat alle peuters, ook in de kleine kernen, gebruik maken van de peuteropvang om zo een goede start op de basisschool te maken.

Wat gaan we er voor doen

1. Wij zetten middelen in voor het handhaven van de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen en op financiële toegankelijkheid voor alle ouders.

Omschrijving (toelichting)

Wij zetten middelen in voor het handhaven van de kwaliteit van de voorschoolse voorzieningen en de financiële toegankelijkheid voor alle ouders. Daarnaast streven we naar een zo hoog mogelijke deelname van doelgroeppeuters aan voorschoolse educatie. Samen met de voorschoolse voorzieningen en de Jeugdgezondheidszorg werken we aan een goede organisatie van de indicatie voor- en toeleiding naar de voorschoolse educatie

Wat willen we bereiken

2. We willen voorschoolse educatie aanbieden aan de vluchtelingenpeuters die op het terrein van het COA in Ter-Apel verblijven.

We willen voorschoolse educatie aanbieden aan de vluchtelingenpeuters die op het terrein van het COA in Ter-Apel verblijven. Dit is een belangrijke groep kinderen die gelet op hun achtergrond vallen onder de doelgroep definitie VVE die de gemeente Westerwolde hanteert.

Wat gaan we er voor doen

2. In 2022 is er een intentieovereenkomst getekend tussen het COA, het ministerie en de gemeente.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 is er een intentieovereenkomst getekend tussen het COA, het ministerie en de gemeente. In de overeenkomst is vastgelegd dat met ingang van het schooljaar 2022-2023 de peuteropvang gerealiseerd zal zijn.

Wat willen we bereiken

3. We willen met behulp van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zoveel mogelijk de door corona opgelopen onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren inhalen.

We willen met behulp van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) zoveel mogelijk de door corona opgelopen onderwijsvertragingen bij kinderen en jongeren inhalen. Om de basis voor kinderen en jongeren te verstevigen, heeft het kabinet besloten om de looptijd van het NPO met twee jaar te verlengen, tot het schooljaar 2024-2025.

Wat gaan we er voor doen

3. In 2022 zullen wij het opgestelde NPO-plan, dat in samenwerking met de schoolbesturen en scholen is opgesteld, voortzetten. In het plan is zoveel mogelijk de verbindingen/versterking gemaakt met het gemeentelijke aanbod dat reeds aanwezig was.

Omschrijving (toelichting)

In 2022 zullen wij het opgestelde NPO-plan, dat in samenwerking met de schoolbesturen en scholen is opgesteld, voortzetten. In het plan is zoveel mogelijk de verbindingen/versterking gemaakt met het gemeentelijke aanbod dat reeds aanwezig was.

Wat willen we bereiken

4. Wij willen samen met de scholen de kinderen goed bewegingsonderwijs bieden, zodat de basis voor een gezonde en actieve leefstijl wordt gelegd.

Wij willen samen met de scholen de kinderen goed bewegingsonderwijs bieden, zodat de basis voor een gezonde en actieve leefstijl wordt gelegd. Daartoe willen we het door de gemeente gefinancierde deel van het bewegingsonderwijs harmoniseren.

Wat gaan we er voor doen

4. We zijn met het onderwijs in gesprek over de vormgeving van het bewegingsonderwijs.

Omschrijving (toelichting)

We zijn met het onderwijs in gesprek over de vormgeving van het bewegingsonderwijs. Het uitgangspunt hierbij is dat het onderwijs zelf verantwoordelijk is voor de financiering. De gemeente zal onderzoeken in welke vorm zij een bijdrage hieraan zou kunnen leveren.

Wat willen we bereiken

5. We willen schoolverzuim zoveel mogelijk voorkomen.

We willen schoolverzuim zoveel mogelijk voorkomen. Zonder startkwalificatie hebben jongeren namelijk minder kans op de arbeidsmarkt en verslechteren daarmee hun perspectieven op goede participatie in de samenleving.

Wat gaan we er voor doen

5. De RMC-trajectbegeleider en de leerplichtambtenaar werken samen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe convenant Regionale aanpak Voortijdig School Verlaten (VSV) 2020-2024.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

6. We willen kinderen en jongeren betrekken bij de politiek en aansluiting te zoeken bij wat de jeugd zelf wil.

We willen kinderen en jongeren betrekken bij de politiek en aansluiting te zoeken bij wat de jeugd zelf wil. Beslissingen die in de gemeente genomen worden, zoals over onderwijs, jeugdzorg maar ook het klimaat, hebben namelijk een grote impact op het leven van jongeren en hun toekomst.

Wat gaan we er voor doen

6. In 2023 zal er een kinderraad georganiseerd worden.

Omschrijving (toelichting)

In 2023 zal er een kinderraad georganiseerd worden. Daarnaast zal er in samenwerking met het onderwijs tijdens de Lokaal Educatieve Agenda onderzocht worden welke mogelijkheden er zijn om onze kinderen en jongeren nog meer te betrekken bij de politiek.

Wat willen we bereiken

7. We willen de vicieuze cirkel van laaggeletterdheid binnen het gezin doorbreken, zodat taalachterstanden voorkomen kunnen worden.

Wat gaan we er voor doen

7. In samenwerking met de stuurgroep laaggeletterdheid continueren wij de uitvoering van de "Gezinsaanpak laaggeletterdheid".

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met de stuurgroep laaggeletterdheid continueren wij de uitvoering van de "Gezinsaanpak laaggeletterdheid". Dit is een nader uitgewerkt plan van de Aanpak Laaggeletterdheid Westerwolde 2021-2024". Deze gezinsaanpak is erop gericht ouders te leren om hun kinderen te ondersteunen en stimuleren in de taalontwikkeling. Daarnaast kunnen ouders binnen de gezinsaanpak ook werken aan hun eigen basisvaardigheden.

Wat willen we bereiken

8. We willen kwalitatief goed onderwijs bieden aan de Oekraïense vluchtelingenkinderen binnen de gemeentelijke opvang.

Wat gaan we er voor doen

8. In samenwerking met Openbaar Onderwijs Westerwolde (OOW) zullen wij het basisonderwijs op de gemeentelijke opvanglocatie vorm gaan geven.

Omschrijving (toelichting)

In samenwerking met Openbaar Onderwijs Westerwolde (OOW) zullen wij het basisonderwijs op de gemeentelijke opvanglocatie vorm gaan geven. OOW is hiervoor de aangewezen partner, aangezien zij de benodigde expertise in huis hebben. Dit uit zich in het excellente predicaat dat de nieuwkomersschool meermaals van het ministerie heeft mogen ontvangen. Daarnaast zullen wij voor de kinderen in de leeftijd van 12-18 jaar andere mogelijkheden gaan uitwerken om ook kwalitatief goed onderwijs aan deze doelgroep te bieden.

Beleidsindicatoren: programma 4

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2020	2	2,7
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	2019	13	26
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie(vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	2020	1,9	1,7

Wat mag het kosten: programma 4

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Onderwijs

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
				2021	2022	2023
Baten	8.066	8.126	8.126	8.126	8.126	8.126
Lasten	10.785	11.031	11.121	11.110	11.094	11.082
Subtotaal programma: 4	-2.719	-2.905	-2.995	-2.984	-2.968	-2.956
Onttrekking aan reserves	137	28	124	124	124	124
Toevoeging aan reserves	726	469	427	427	477	527
Subtotaal mutaties reserves	-589	-442	-302	-302	-352	-402
Saldo programma: 4	-3.308	-3.347	-3.297	-3.286	-3.320	-3.358

Programma 5 Sport, cultuur en recreatie

Missie en doelstelling: programma 5

We zetten ons er voor in dat iedereen, ongeacht leeftijd, financiële situatie of eventuele handicap moet kunnen participeren in sport en bewegen. We stimuleren sport en bewegen als middel om de sociale samenhang, participatie en een gezonde leefstijl te bevorderen. We stimuleren kunst en cultuur. We koesteren ons erfgoed, omdat het onze gemeente uniek maakt. Daardoor valt er veel te beleven en te genieten voor inwoners en bezoekers. Kunst en cultuur zorgen daarnaast voor creatieve vaardigheden en sociale verbondenheid.

Programmaonderdeel: Sportbeleid en activering

Wat willen we bereiken

1. We zetten ons er voor in dat iedereen, ongeacht leeftijd, financiële situatie of eventuele beperking handicap moet kunnen participeren in sport en bewegen.

Wat gaan we er voor doen

1a. Samen met de ondertekenaars en alle betrokken partijen gaan we verder aan de slag om de opgenomen ideeën in het lokaal sportakkoord tot uitvoering te brengen.

Omschrijving (toelichting)

Samen met de ondertekenaars en alle betrokken partijen gaan we verder aan de slag om de opgenomen ideeën in het lokaal sportakkoord tot uitvoering te brengen. Door de coronaval, waarin verenigingen en organisaties andere prioriteiten hadden, zal de uitvoering doorlopen naar het jaar 2023.

1b. Oppakken van de actiepunten uit de Sport- en Bewegvisie zoals opgenomen in het Uitvoeringsplan "Gemeente Westerwolde Beweegt". Deze activiteiten zijn ingedeeld naar de thema's van het landelijke Sportakkoord.

Omschrijving (toelichting)

Oppakken van de actiepunten uit de Sport- en Bewegvisie zoals opgenomen in het Uitvoeringsplan "Gemeente Westerwolde Beweegt". Deze activiteiten zijn ingedeeld naar de thema's van het landelijke Sportakkoord. In 2023 zal gekeken worden of een herijking van de Sport- & Bewegvisie (2018 - 2022) noodzakelijk is.

Programmaonderdeel: Sportaccommodaties

Wat willen we bereiken

1. Het behouden van de gemeentelijke zwembaden in Sellingen, Ter Apel en Vlagtwedde.

Wat gaan we er voor doen

1. De baden in Sellingen, Ter Apel en Vlagtwedde open houden. Er zal naar een gepaste beheerconstructie worden gekeken

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Het behouden van het huidige voorzieningenniveau van binnen- en buitensportaccommodaties.

Wat gaan we er voor doen

2a. Wij borgen de kwaliteit van de accommodaties met het uitvoeren van het onderhoudsplan voortvloeiende uit het gemeentelijke vastgoedplan.

Omschrijving (toelichting)

2b. Wij maken goede afspraken met de gebruikers om maximaal gebruik te kunnen maken van de accommodaties. In overleg met verenigingen is soms maatwerk mogelijk.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Cultureel erfgoed

De concrete doelstellingen, uitwerkingen en uitvoeringsplannen worden bij de nieuwe cultuurnota gepresenteerd.

Het cultuurbeleid zal voor de periode 2022-2025 worden uitgewerkt op basis van de nieuwe cultuurnota (begin 2022).

Programmaonderdeel: Media

Wat willen we bereiken

1. Stimuleren van kunst en cultuur

Stimuleren van kunst en cultuur vanwege het belang voor:

- a) persoonlijke ontplooiing en ontwikkeling;
- b) versterking sociale cohesie;

- c) bevordering van de leefbaarheid;
 d) versterking van de cultuurtoeristische- en recreatieve sector (economische ontwikkeling).
 Onder 'cultuur' vallen alle uitingen op het gebied van erfgoed, beeldende kunst, literatuur, Groninger en Westerwolder taal & cultuur, architectuur, audiovisuele kunst, podiumkunsten, amateurkunst en cultuureducatie.

Wat gaan we er voor doen

1. De 'Cultuurvisie Gemeente Westerwolde 2017-2020' wordt begin 2022 vervangen door de 'Cultuurnota Gemeente Westerwolde 2022-2025'.

Omschrijving (toelichting)

De 'Cultuurvisie Gemeente Westerwolde 2017-2020' wordt begin 2022 vervangen door de 'Cultuurnota Gemeente Westerwolde 2022-2025'. Daarin zullen ook de ambities en activiteiten worden omschreven. Lopende dossiers zullen worden voortgezet en vloeiend overgaan in de nieuwe cultuurnota. Ingezet gaat worden op versterking van de kernpunten van het Westerwoldse cultuurbeleid, waaronder erfgoed en landschap (Cittaslow).

Programmaonderdeel: (openlucht) Recreatie

Het onderdeel recreatie wordt benoemd in programma 3: bedrijvigheid en duurzaamheid.

Beleidsindicatoren: programma 5

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Niet-Sporters	%	2020	64,6	49,3

Wat mag het kosten: programma 5

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Sport, cultuur en recreatie

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	683	826	812	812	812	812
Lasten	4.497	5.056	5.098	5.054	5.052	5.113
Subtotaal programma: 5	-3.813	-4.230	-4.286	-4.242	-4.240	-4.301
Onttrekking aan reserves	197	152	119	96	160	160
Toevoeging aan reserves	116	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	81	152	119	96	160	160
Saldo programma: 5	-3.732	-4.079	-4.168	-4.145	-4.080	-4.141

Programma 6 Sociaal domein

Missie en doelstelling: programma 6

We hebben een aanzet gemaakt voor de start van de integrale dienstverlening binnen het Sociaal Domein. Het betreft dan de dienstverlening met betrekking tot Jeugd, Wmo en Participatie. Hier zal ook de schuldhulpverlening aan worden toegevoegd. We zijn een proces gestart voor de integratie van onze dienstverlening. Leidende principes die uitgangspunt vormen voor de dienstverlening binnen het Sociaal Domein zijn:

- De zorgvraag van de inwoner staat centraal, waarbij de eigen kracht als uitgangspunt geen excuus is om nee te zeggen. We willen hierbij duidelijk zijn.
- We willen laagdrempelig zijn en niet doorschuiven maar aanschuiven. Een vraag kan overal binnenkomen. Integrale dienstverlening staat voorop.
- Regels moeten ondersteunen. Simpel wat simpel kan en vooral niet problematiseren. Uitgaan van mogelijkheden. Beleid volgt op uitvoering.
- We kunnen het niet alleen; integraliteit, samenhang en ketenbenadering zijn van groot belang.
- Hierbij willen wij zoveel mogelijk de basisinfrastructuur die er is kritisch benutten.
- We passen ons gedrag en houding aan op alle bovenstaande punten.

Programmaonderdeel: Jeugdhulp

Wat willen we bereiken

1. Een verschuiving van geïndiceerde hulp naar preventie tot stand brengen.

Wat gaan we er voor doen

1. Pilot vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp

Omschrijving (toelichting)

Vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp:

Binnen de Regionale inkoopvoorwaarden bestaat de mogelijkheid om bepaalde vormen van (lichtere) jeugdhulp lokaal te organiseren. In Westerwolde hebben we sinds september '21 MEE Groningen en Cosis gecontracteerd. In afstemming met het jeugdteam verlenen beide partijen zonder indicatie ambulante jeugdhulp. De hulp is daarmee sneller en dichterbij beschikbaar, de knip tussen 18- en 18+ verdwijnt en deze vorm werkt kostenbesparend. We zullen deze vorm evalueren en waar mogelijk uitbreiden.

Wat willen we bereiken

2. (Een vorm van) Ondersteuner Jeugd en Gezin (OJG) bij alle huisartspraktijken.

Wat gaan we er voor doen

2. We zijn in gesprek met de huisartsen in Noord en Midden om, in navolging van gebied Zuid, bij alle huisartspraktijken in Westerwolde een (vorm van) een OJG te realiseren.

Omschrijving (toelichting)

We zijn in gesprek met de huisartsen in Noord en Midden om, in navolging van gebied Zuid, bij alle huisartspraktijken in Westerwolde een (vorm van) een OJG te realiseren. Het gebiedsgericht werken leidt tot een alternatieve invulling, in overeenstemming met de wensen van de huisartsen in het gebied. Dit kan zelfs betekenen dat er bij enkele praktijken geen OJG actief is/wordt.

Wat willen we bereiken

3. Versterken van de toegang

Wat gaan we er voor doen

3. De pilot gebiedsgericht werken in gebied midden, wordt uitgebreid naar de andere gebieden.

Omschrijving (toelichting)

De pilot gebiedsgericht werken in gebied midden, wordt uitgebreid naar de andere gebieden. De kennis en kunde die in het team aanwezig is, zorgt ervoor dat cliënten laagdrempelig kunnen worden geholpen en dat onnodige verwijzingen naar geïndiceerde hulp worden voorkomen.

Wat willen we bereiken

4. Het uitbreiden van de doelgroep voor de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)

Wat gaan we er voor doen

4. De RMC-functie is opgezet om voortijdig schoolverlaten onder jongeren na de kwalificatieplichtige leeftijd te beperken.

Omschrijving (toelichting)

De RMC-medewerker van de gemeente begeleidt jongeren zonder startkwalificatie weer terug naar school of naar werk. In Westerwolde is deze doelgroep uitgebreid naar jongeren

vanaf 16 jaar. De problematiek begint vaak al op vroegere leeftijd en in het kader van een preventieve integrale aanpak is schoolgang of werk een belangrijke succesfactor. Aanvullend is bij het werklab in Vlagtwedde gestart met een pilot 2B vanuit de Regiodeal. De RMC doelgroep kan hier terecht voor een 10-wekelijks programma, waarbij schoolgang of uitstroom naar werk de insteek is.

Wat willen we bereiken

5. Intensivering samenwerking Stichting Welzijn Westerwolde (SWW)

Wat gaan we er voor doen

5. We willen de samenwerking met SWW intensiveren, door de Algemeen Maatschappelijk werkers, Gezinscoaches en Jongerenwerkers nauw te betrekken in het gebiedsgericht werken.

Omschrijving (toelichting)

We willen de samenwerking met SWW intensiveren, door de Algemeen Maatschappelijk werkers, Gezinscoaches en Jongerenwerkers nauw te betrekken in het gebiedsgericht werken. Hierdoor is het mogelijk om zo laagdrempelig en preventief mogelijk in het gebied te werken. Het op- en afschalen van hulp is daarbij een natuurlijk proces en de "schotten" tussen voorliggend veld en geïndiceerde hulp kunnen zo worden verminderd. Uiteraard ook in nauwe samenwerking met de eerdergenoemde pilot vrij toegankelijke ambulante jeugdhulp. Daarnaast werkt Stichting Welzijn Westerwolde met begeleide groepen voor kinderen van gescheiden ouders. Voor de ambulantisering van het jongerenwerk heeft SWW een projectvoorstel ingediend. Concreet houdt dit in dat in het kader van een meer preventieve inzet een pilot wordt gestart voor transformatie van het jongerenwerk. Voor een periode van twee jaren is hier €100.000,- benodigd.

Wat willen we bereiken

6. Integrale data analyse Sociaal Domein

Wat gaan we er voor doen

6. We werken aan een integrale data analyse en een "dashboard Sociaal Domein", waardoor we een goede prognose kunnen maken van de uitgaven, maar tevens tijdig ontwikkelingen kunnen zien om daarop te kunnen rapporteren en inspelen.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

7. Project Versterken en ondersteunen pleegouders.

Wat gaan we er voor doen

7. In 2021 zijn landelijk 2.297 nieuwe pleegouders ingeschreven.

Omschrijving (toelichting)

In 2021 zijn landelijk 2.297 nieuwe pleegouders ingeschreven. Dat is 13% minder in vergelijking met 2020. Daardoor is het tekort aan pleegouders groter geworden. De

Groninger gemeenten willen daarom hun pleegzorgbeleid versterken. Pleegzorg is een kleine maar belangrijke vorm van jeugdhulp, waarmee we voorkomen dat kinderen – als het thuis niet veilig is – moeten worden geplaatst in een residentiële voorziening. Pleegouders geven aan dat zij hindernissen ondervinden bij het aanvragen van voorzieningen en regelingen die hun taak als pleegouder vereenvoudigen. Westerwolde behoort samen met Groningen, Hogeland en Pekela tot de koplopergemeenten, die gaan proefdraaien met een 'ontregelfunctie', die pleegouders ondersteunt en kan helpen in het woud van voorzieningen en regelingen. Deze 'ontregelaar' brengt de ondersteuningsbehoeften van pleeggezinnen in kaart en doet ook voorstellen voor gemeentelijk pleegzorgbeleid. Voor deze functie hebben we een subsidieaanvraag gedaan bij het Transformatiefonds jeugdhulp.

Wat willen we bereiken

8. Betrekken kinderen en jongeren bij gemeentepolitiek.

Wat gaan we er voor doen

8. Aan deze ambitie uit het coalitieprogramma willen we gebiedsgericht en in nauwe afstemming met samenwerkingspartners (onderwijs, SWW etc) en de jongeren vorm geven.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

9. Goede en betaalbare Jeugdhulp aan Asielzoekerskinderen.

Wat gaan we er voor doen

9. Wij ontvangen voor deze taak extra middelen van het Rijk, gebaseerd op het aantal kinderen dat jaarlijks op het COA-terrein verblijft.

Omschrijving (toelichting)

Wij ontvangen voor deze taak extra middelen van het Rijk, gebaseerd op het aantal kinderen dat jaarlijks op het COA-terrein verblijft. We continueren en verbeteren steeds de gezamenlijke werkwijze van alle (keten) partners op het Centrum in Ter Apel met Algemeen Maatschappelijk Werk en Jeugdconsulent AZC. Er is gestart met een pilot ambulante hulpverlening via Careforward Noord (cultuursensitieve hulpverlening). Tevens zijn we in gesprek met het COA omtrent scholings- en dagbestedingsaanbod voor AMV en wordt er een voorziening voor peuteropvang op het COA-terrein getroffen.

Programmaonderdeel: Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken

1. Wij willen dat zo weinig mogelijk mensen een beroep hoeven te doen op een uitkering.

Wat gaan we er voor doen

1a. Wij voeren de Participatiewet goed uit zodat alleen de mensen die er recht op hebben, een uitkering krijgen;

Omschrijving (toelichting)

1b. Wie een uitkering aanvraagt krijgt goede en duidelijke informatie over de rechten en plichten die horen bij het ontvangen van een uitkering

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Wij willen uitkomen met het BUIG-budget.

Wat gaan we er voor doen

2a. Alleen de mensen die recht hebben op een uitkering, krijgen een uitkering. Wij zien toe op de naleving van de verplichtingen die horen bij het ontvangen van een uitkering.

Omschrijving (toelichting)

2b. Wanneer achteraf blijkt dat een uitkering onterecht is uitbetaald, dan moet deze terugbetaald worden.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Minimabeleid

Wat willen we bereiken

1. Het terugdringen en voorkomen van financiële armoede.

Wat gaan we er voor doen

1a. Wij blijven ons inzetten op het voorkomen en op tijd signaleren van financiële armoede. Wij ondersteunen onze inwoners om zichzelf te kunnen blijven redden.

Omschrijving (toelichting)

1b. Wij werken samen met onze (keten)partners.

Omschrijving (toelichting)

1c. Bij kinderarmoede zetten wij in op het zoveel mogelijk mee kunnen doen aan maatschappelijke activiteiten

Omschrijving (toelichting)

Bij kinderarmoede zetten wij in op het zoveel mogelijk mee kunnen doen aan maatschappelijke activiteiten, door inzet van de Participatieregeling, Stichting Leergeld en Jeugdfonds Sport & Cultuur, maar ook de inzet van het taakveld onderwijs door middel van voorlichting en educatie

1d. Om de doelgroep goed te kunnen bereiken, zetten we tussenpersonen van (keten) partners, medewerkers welzijn en onze eigen consulenten in.

Omschrijving (toelichting)

1e. Het inzetten van maatwerk binnen het gebiedsgericht werken

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Begeleide participatie

Wat willen we bereiken

1. Iedereen doet mee en kan zichzelf redden, zo goed als mogelijk.

Wat gaan we er voor doen

1a. Mensen die veel moeite hebben om werk te krijgen, gaan wij extra ondersteunen

Omschrijving (toelichting)

1b. Wij bieden project aan, aan mensen die tijdelijk niet kunnen werken of al lange tijd zonder werk zitten, om hiermee ook deze klanten te laten mee doen.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Niemand zit onnodig thuis. De aandacht ligt altijd op de mogelijkheden van het iemand, wij denken in kansen, niet in hindernissen.

Wat gaan we er voor doen

2a. Mensen met een zeer lange afstand tot de arbeidsmarkt zijn in beeld en worden regelmatig gesproken over hoe het gaat.

Omschrijving (toelichting)

2b. De tegenprestatie naar vermogen wordt gebruikt.

Omschrijving (toelichting)

2c. Inwoners die moeite hebben om mee te doen in de samenleving en/of zich afzonderen of moeite hebben met sociale contacten worden aangezet om mee te doen aan de Westerwoldse samenleving.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3. Wij doen mee in twee Gemeenschappelijke Regelingen (GR) voor de WSW. Wij willen dat Afeer en Wedeka sterk samenwerken.

Wat gaan we er voor doen

3. Wij bewaken dat de directies van beide SW-bedrijven de bedrijfsactiviteiten en de leerwerktrajecten op elkaar afstemmen zodat er in de regio een breed en aanvullend aanbod is.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

4. Inburgeraars zo spoedig mogelijk laten inburgeren en mee doen in de samenleving op grond van de Wet Inburgering.

Wat gaan we er voor doen

4a. Aanbieden van goede inburgeringslessen

Omschrijving (toelichting)

4b. Actieve begeleiding naar werk of opleiding door Afeer en de gemeente vanaf het moment van plaatsing in onze gemeente

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Schuldhulpverlening

Wat willen we bereiken

1. Het terugdringen en voorkomen van schuldhulpsituaties.

Wat gaan we er voor doen

1a. Verder verstevigen preventie, vroegsignalering en het bevorderen van financiële redzaamheid van onze inwoners.

Omschrijving (toelichting)

1b. Om de doelgroep goed te kunnen bereiken, zetten we medewerkers vanuit welzijn, eigen consulenten en onze (keten) partners in.

Omschrijving (toelichting)

1c. Inzetten op nazorg via welzijn en daarmee voorkoming van terugvallen in de oude (schuld)situatie.

Omschrijving (toelichting)

1d. In het kader van de actuele problematiek rondom Energiearmoede verwachten we een groter beroep van inwoners op de bestaande minimaregelingen.

Omschrijving (toelichting)

In het kader van de actuele problematiek rondom Energiearmoede verwachten we een groter beroep van inwoners op de bestaande minimaregelingen. Ook SWW heeft verzocht om een additionele subsidie van € 85.000 in dit kader. In totaal is hiervoor vooralsnog € 200.000 geraamd.

Wat willen we bereiken

2. Een laagdrempelige, integrale en uniforme gemeentelijke schuldhulpverlening.

Wat gaan we er voor doen

2. Met het Voorportaal schuldhulpverlening, de GKB en (keten) partners zetten we een mix van ondersteuning en begeleiding in. Gericht op de specifieke (schuld)situatie van onze inwoners.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Wmo voorzieningen

Wat willen we bereiken

1. Versterken van de toegang.

Wat gaan we er voor doen

1. De pilot gebiedsgericht werken in gebied midden, wordt uitgebreid naar de andere gebieden.

Omschrijving (toelichting)

De pilot gebiedsgericht werken in gebied midden, wordt uitgebreid naar de andere gebieden. De kennis en kunde, die in het team aanwezig is, zorgt ervoor dat cliënten laagdrempelig kunnen worden geholpen en dat onnodige verwijzingen naar geïndiceerde hulp worden voorkomen. Hiervoor is training en tijd nodig. De verwachting is dat er hiervoor incidenteel een uitbreiding van 2 fte (op detacheringbasis) noodzakelijk is van € 200.000.

Wat willen we bereiken

2. Bij beschermd wonen zetten we in op de transformatiebeweging van beschermd wonen naar beschermd thuis.

Wat gaan we er voor doen

2a. Per 2023 is er een nieuwe contractperiode ingegaan. Hierin is de beweging van beschermd wonen naar beschermd thuis meegenomen.

Omschrijving (toelichting)

2b. Regie voeren op in-, door- en uitstroom. De toegang houdt meer regie op het proces van in-, door- en uitstroom. Hierdoor kan er naar verwachting makkelijker worden ondersteunt bij het op- en afschalen en daarmee passende ondersteuning wo

Omschrijving (toelichting)

Regie voeren op in-, door- en uitstroom. De toegang houdt meer regie op het proces van in-, door- en uitstroom. We gaan de toegang professionaliseren door op gezette tijden contact te houden met de aanbieder en de cliënt over de voortgang. Hierdoor kan er naar verwachting makkelijker worden ondersteunt bij het op- en afschalen en daarmee passendere ondersteuning worden geboden (met de aanbieder en het voorliggend veld) aan de cliënt.

Wat willen we bereiken

3. Betere beheersing van de kostenontwikkelingen Wmo.

Wat gaan we er voor doen

3. De Wmo heeft te maken met een stijging aan uitgaven. Daarom werken we aan een integrale data-analyse en een "dashboard Sociaal Domein".

Omschrijving (toelichting)

De Wmo heeft te maken met een stijging aan uitgaven. Daarom werken we aan een integrale data-analyse en een "dashboard Sociaal Domein". Hiermee kunnen we een goede prognose maken van de uitgaven, maar tevens tijdig ontwikkelingen zien om op in te spelen en over te rapporteren.

Wat willen we bereiken

4. Uitwerken speerpunten beleidskader specifieke doelgroepen.

Wat gaan we er voor doen

4a. De gemeente gaat samen met Veilig Thuis na welke taken mogelijk overgedragen kunnen worden van Veilig Thuis naar het voorliggend veld.

Omschrijving (toelichting)

De gemeente gaat samen met Veilig Thuis na welke taken mogelijk overgedragen kunnen worden van Veilig Thuis naar het voorliggend veld. Onderdeel hiervan is dat ook gekeken moet worden naar de consequenties van deze keus met betrekking tot het voorliggend veld. Verwachting is dat hiervoor een bedrag nodig is van € 100.000 voor de uitvoering plan van aanpak zelfscan.

4b. We blijven in overleg met de corporaties en zorginstellingen om afspraken te maken met betrekking tot de uitstroom voor inwoners die in de Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen verblijven.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

5. Mensen met dementie kunnen zo lang mogelijk veilig in hun vertrouwde omgeving blijven wonen.

Wat gaan we er voor doen

5a. We voeren een tweede fase van het project LeefSamen (slimme sensoren) uit voor de doelgroep van 65-jarigen. Ook de huurwoningen worden daarin meegenomen.

Omschrijving (toelichting)

5b. We faciliteren het lokale netwerk dementie van de casemanagers dementie die namens de diverse thuiszorgorganisatie in onze gemeente actief zijn.

Omschrijving (toelichting)

5c. Onze welzijnsinstelling voert activiteiten uit voor mensen met dementie (bewegen op muziek) en hun mantelzorgers. We ondersteunen het Steunpunt mantelzorg van SWW en het Alzheimercafé in Blijham.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Diversiteit

Wat willen we bereiken

1. Bevorderen sociale acceptatie lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse conditie (LHBTI).

Wat gaan we er voor doen

1. De Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit.

Omschrijving (toelichting)

De Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit. Samen met collega's, betrokken inwoners en het Discriminatiemeldpunt Groningen werken aan sociale acceptatie op terreinen als onderwijs, zorg, sport en gezondheid, maar ook wat betreft veiligheid, participatie en (gemeentelijke) communicatie. Uitvoering van activiteiten met name op de scholen en in de verzorgingshuizen en informatievoorziening naar de doelgroep en naar alle inwoners.

Wat willen we bereiken

2. Bevorderen sociale acceptatie lesbische vrouwen, homomannen, biseksuelen, transgenders en mensen met een intersekse conditie (LHBTI).

Wat gaan we er voor doen

2. Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit.

Omschrijving (toelichting)

Uitvoering startnotitie/stappenplan seksuele en genderdiversiteit. Samen met de interne werkgroep van collega's en externe klankbordgroep van betrokken inwoners werken aan sociale acceptatie op terreinen als onderwijs, zorg, sport en gezondheid, maar ook wat betreft veiligheid, participatie en (gemeentelijke) communicatie.

Beleidsindicatoren: programma 6

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 – 64 jaar	2021	608	805,5
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	2020	6	6
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	2020	60,6	68,4
Personen met en bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	2021	307,7	431,7
Lopende re-integratievoorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15 – 64 jaar	2020	281,4	202,2
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	12	12,9
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	2021	1,3	1,2
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	2021	0,3	0,3
Cliënten met een maatwerkarrangement WMO	Aantal per 10.000 inwoners	2021	990	NB

Wat mag het kosten: programma 6

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Sociaal domein

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	9.965	8.918	8.933	8.933	8.933	8.933
Lasten	43.695	46.502	45.815	45.582	45.364	45.328
Subtotaal programma: 6	-33.730	-37.584	-36.882	-36.649	-36.431	-36.395
Onttrekking aan reserves	379	5	5	5	5	5
Toevoeging aan reserves	1.002	105	105	105	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-624	-100	-100	-100	5	5
Saldo programma: 6	-34.354	-37.684	-36.981	-36.748	-36.426	-36.390

Programma 7 Milieu en gezondheid

Missie en doelstelling: programma 7

De gemeente Westerwolde streeft naar het behoud van de kwaliteit van de leefomgeving en wil een gezonde levensstijl van haar inwoners bevorderen en een substantiële bijdrage leveren aan duurzaamheid. Hierin draagt Milieubeheer bij in de vorm van de bescherming van de leefomgeving, riolering en water, ongediertebestrijding en de VTH-werkzaamheden (die door de Omgevingsdienst Groningen worden uitgevoerd). We geven invulling aan de wettelijke taak om huishoudelijk afval in te zamelen en ter verwerking af te voeren. Dit doen we zo duurzaam mogelijk en met een zo hoog mogelijk percentage hergebruik van grondstoffen. Door te investeren in educatie over zwerfvuil in ons mooie landschap en het bijhouden van de hoeveelheid zwerfvuil, willen we Westerwolde samen met de inwoners schoonhouden. Door uitvoering van de Wet Publieke Gezondheid geven we invulling aan onze taak om de gezondheid van onze inwoners te bevorderen.

Programmaonderdeel: Milieubeheer

Wat willen we bereiken

1. Een duurzame, veilige en zo schoon mogelijke leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen

1a. Grondverzet op basis van de door de raad vastgestelde bodemkwaliteitskaarten, nota bodembeheer incl. erratum en ODG-notitie "zoute bagger".

Omschrijving (toelichting)

1b. Verdere uitvoering bodemsanering voormalige stortplaats Schaalbergerweg

Omschrijving (toelichting)

1c. Vullen van het gezamenlijke provincie brede bodeminformatiesysteem met de benodigde gegevens.

Omschrijving (toelichting)

1d. Overdracht bodemtaken en archief van provincie naar gemeente in verband met de Omgevingswet. Het leveren van bijdragen vanuit het vakgebied milieu aan het op te stellen Omgevingsplan.

Omschrijving (toelichting)

1e. Vergunningverlening, toezicht en handhaving van milieu-inrichtingen door de ODG.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Riolering

Wat willen we bereiken

1. Een veilig en schoon watersysteem waarbij het oppervlaktewater schoon is en afvalwater op een verantwoorde wijze wordt afgevoerd en verwerkt.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoering geven aan het Afvalwaterbeleidsplan 2021-2025.

Omschrijving (toelichting)

1b. Met waterschap en regiogemeenten voor uitvoering van de watertaken samenwerken aan het Afvalwaterbeleidsplan.

Omschrijving (toelichting)

1c. Het uitvoeren van de maatregelen uit het uitvoeringsplan voor het jaar 2023, zoals relinen en vervangen van een deel van het vrijvervalriool.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Westerwolde meer klimaatbestendig maken.

Wat gaan we er voor doen

2. Beleid voor klimaatadaptatie ontwikkelen en een klimaatmaatregelplan opstellen.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Afval

Wat willen we bereiken

1. Behoud van een schone leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen

1. Aanbieden van educatie voor kinderen van basischolen over de natuur en het milieu met speciale aandacht voor zwerfval, het jaarlijks schouwen van de plekken waar zwerfafval kan ontstaan en het bevorderen van het opruimen van zwerfafval.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Hergebruik van 95 % van alle ingezamelde grondstoffen en maximaal 30 kg niet herbruikbaar afval per persoon per jaar

Wat gaan we er voor doen

2. Optimaliseren van het bestaande beleid en de ingevoerde maatregelen voor het inzamelen van afval en verbetering van de communicatie middels een nieuwe afvalapp.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Begraafplaatsen

Wat willen we bereiken

1. Goed functionerende en onderhouden begraafplaatsen.

Wat gaan we er voor doen

1a. Het op een doelmatige wijze beheren van de begraafplaatsen.

Omschrijving (toelichting)

1b. Het verder bijwerken van de begraafplaatsenadministratie.

Omschrijving (toelichting)

1c. Uitvoering geven aan MIP 2105 voor het ruimen en opnieuw uitgeven van graven op de begraafplaats Kapelweg in Ter Apel.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Volksgezondheid

Wat willen we bereiken

1. Gezondheidsbevordering inwoners

Wat gaan we er voor doen

1a. We hebben een Dienstverlenings-overeenkomst (DVO Westerwolde) met de GGD voor 2022-2023 afgesloten met de speerpunten: prenataal huisbezoek kwetsbare zwangeren, signalering laaggeletterdheid, pesten en autisme (in relatie tot onderwijs), participatie

Omschrijving (toelichting)

We hebben een Dienstverlenings-overeenkomst (DVO Westerwolde) met de GGD voor 2022-2023 afgesloten met de speerpunten: prenataal huisbezoek kwetsbare zwangeren, signalering laaggeletterdheid, pesten en autisme (in relatie tot onderwijs), participatie GGD in onze gebiedsgerichte aanpak.

1b. We geven uitvoering aan ons lokaal preventieakkoord met de speerpunten terugdringen Overgewicht, Alcohol en Roken. Via de JOGG-aanpak investeren we extra in gezondheidsbevordering van onze jeugd.

Omschrijving (toelichting)

We geven uitvoering aan ons lokaal preventieakkoord met de speerpunten terugdringen Overgewicht, Alcohol en Roken. Via de JOGG-aanpak investeren we extra in gezondheidsbevordering van onze jeugd. We bieden het onderwijs een keuzepakket "Gezonde interventies" aan. Dit ontwikkelen we ook voor de peuterspeelzalen. We faciliteren de uitbreiding van de aanpak Fitclub (kinderen met overgewicht) en bekostigen daarbij de inzet van een beweegcoach. Voor volwassenen voeren wij projecten uit als de "Gecombineerde Leefstijl Interventie", "Voel je Goed!", valpreventie en LeefSamen (slimme sensoren).

1c. We faciliteren onze lokale coalitie Kansrijke Start/Goede Start en geven daarmee extra ondersteuning aan kwetsbare jonge gezinnen. We bekostigen extra kraamhulp voor minder draagkrachtige en kwetsbare inwoners. Binnen de aanpak Nu Niet Zwanger

Omschrijving (toelichting)

We faciliteren onze lokale coalitie Kansrijke Start/Goede Start en geven daarmee extra ondersteuning aan kwetsbare jonge gezinnen. We bekostigen extra kraamhulp voor minder draagkrachtige en kwetsbare inwoners. Binnen de aanpak Nu Niet Zwanger stimuleren wij professionals het gesprek aan te gaan over (uitstel van) de kindwens van zeer kwetsbare jongvolwassenen. We bekostigen zo nodig anticonceptie.

1d. We vertalen de resultaten uit het Koploperproject Onafhankelijke Cliëntondersteuning in een plan van aanpak.

Omschrijving (toelichting)

We vertalen de resultaten uit het Koploperproject Onafhankelijke Cliëntondersteuning in een plan van aanpak. Substantiële onderdelen zijn: het vergroten van Bekendheid, Bereikbaarheid, Vindbaarheid en Toegankelijkheid (BBVT) van de onafhankelijke cliëntondersteuners in onze gemeente.

1e. Binnen de pijler gezondheid van de regiodeal Oost-Groningen geven we uitvoering aan Preventie in de keten (dekkend AED-netwerk in de regio, aansluiting medisch en sociaal domein) en Tijd voor Toekomst (verrijkte schooldag).

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Samenwerkingsafspraken maken met zorgverzekeraar en huisartsen over gezondheidsbevordering en preventie

Wat gaan we er voor doen

2a. We participeren in de Regionale werkagenda gemeenten en Menzis, in het Meerjaren-programma Psychisch kwetsbare Personen en de Regionale Taskforce wachttijden GGz. We evalueren onze lokale werkagenda en stellen zo nodig een nieuwe werkagenda op.

Omschrijving (toelichting)

2b. We werken aan de doorontwikkeling van de verwijsmogelijkheden voor onze huisartsen naar het sociaal domein. We beogen daarbij ook een gemeentebrede invoering van de functie Ondersteuner Sociaal domein.

Omschrijving (toelichting)

We werken aan de doorontwikkeling van de verwijsmogelijkheden voor onze huisartsen naar het sociaal domein. We beogen daarbij ook een gemeentebrede invoering van de functie Ondersteuner Sociaal domein. We leveren daarbij maatwerk per huisartsenpraktijk.

2c. We werken aan de doorontwikkeling van de aansluiting van het FACT-jeugdteam op het sociaal domein en we stellen cursussen Mental Health First Aid (EHB psychische O)

Omschrijving (toelichting)

We werken aan de doorontwikkeling van de aansluiting van het FACT-jeugdteam op het sociaal domein en we stellen cursussen Mental Health First Aid (EHB psychische O) voor verenigingen en vrijwilligers beschikbaar.

Beleidsindicatoren: programma 7

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Omvang huishoudelijk restafval	Kg/inwoner	2019	140	161
Hernieuwbare elektriciteit	%	2020	47,1	27,2

Wat mag het kosten: programma 7

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Milieu en gezondheid

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	7.916	8.077	8.021	8.001	8.001	7.981
Lasten	8.753	8.598	8.440	8.540	8.638	8.656
Subtotaal programma: 7	-838	-521	-419	-538	-637	-675
Onttrekking aan reserves	251	10	5	5	5	5
Toevoeging aan reserves	872	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-621	10	5	5	5	5
Saldo programma: 7	-1.459	-511	-414	-534	-633	-670

Programma 8 Wonen

Missie en doelstelling: programma 8

Westerwolde is een prachtige gemeente om te wonen. Dat merken we aan de bovengemiddelde instroom van 65-plussers die hier graag willen wonen. Daartegenover zien we 30-plussers vertrekken. Voor inwoners (specifiek voor jongeren en de jongvolwassenen) van Westerwolde is het moeilijk om een huis of een nieuwe woning in hun eigen dorp te krijgen. De druk op de woningmarkt is groot en de prijzen stijgen, vaak boven het budget van de Westerwolder. We vinden dat iedereen in een geschikte woning moet kunnen wonen.

Ruimtelijke ontwikkeling

De raad heeft de Omgevingsvisie vastgesteld. 'Ruimte voor dynamiek en rust' is het motto. De visie geeft richting aan de ontwikkeling van het Omgevingsplan. Daarin komt het beleid en de daarvan afgeleide regels in onderlinge samenhang bij elkaar. Daar ontstaat de goede balans tussen het benutten en beschermen van de omgeving waarin we wonen, werken en onze vrije tijd doorbrengen.

Inwerkingtreding Omgevingswet

De Omgevingswet en de wet Kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) worden vermoedelijk op 1 januari 2023 van kracht. We moeten dan klaar zijn om aanvragen van vergunningen binnen de (nieuwe) gestelde termijn en wettelijke procedures te kunnen afhandelen. Dit stelt vernieuwde eisen aan onze werkwijze, onze systemen en onze informatievoorziening. De prioriteit voor 2023 is de vernieuwingen door te voeren, ervaring op te doen met de nieuwe werkwijze en de samenwerking in de keten vorm te geven.

Wonen

De gemeente wil het voor de Westerwolder beter mogelijk maken een eigen woning te huren of te kopen en het woonklimaat verbeteren door:

- Haast te maken met het bouwen van woningen (niet in het buitengebied);
- Te onderzoeken of woningzoekenden met een sociale en economische binding met Westerwolde voldoende kans hebben op een woning in eigen dorp of de gemeente. Wanneer blijkt dat dit niet het geval is willen we onderzoeken welke mogelijkheden we kunnen inzetten om hieraan meer sturing te geven, zodat deze specifieke groep meer kansen krijgt op de Westerwolde woningmarkt;
- Te kijken of en hoe de lange aanvraagprocedures kunnen worden verkort/versneld;

- In te zetten op en vaart te maken met het bouwen van minimaal 300 extra betaalbare koop- en sociale huurwoningen;
- Deze bouw in ieder dorp mogelijk te maken, waar mogelijk met het zelf uitgeven van bouwgrond;
- In gesprek te gaan met Acantus om te bepleiten dat gronden in eigendom van Acantus zo snel mogelijk worden bebouwd;
- Open te staan voor creatieve woonvormen;
- Prioriteit te geven aan de aanpak en handhaving van rommelerven en rotte kiezen;
- In gesprek te gaan met de woningbouwcorporaties om een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van de sociale woningvoorraad op gang te brengen.

Wij werken aan de uitvoering van het Regionaal Woon- en Leefbaarheidsplan, in samenwerking met andere gemeenten in Oost-Groningen. De regionale afspraken zijn uitgewerkt in de Woonvisie Westerwolde (2019-2024). We betrekken inwoners bij het leefbaar houden van hun eigen woonomgeving. Over de SVn leningen wordt gecommuniceerd. Zo helpen en stimuleren we inwoners om de woning te verbeteren, verduurzamen of aan te passen aan het ouder worden. Omdat veel woningen nog niet (goed) zijn geïsoleerd maken we een warmtetransitieplan waarin we kijken naar alternatieven voor aardgas.

Doelstellingen

- Kwaliteitsverbetering woningbestand;
- Verduurzamen woningbestand;
- Nieuwbouw (gasloos) vooral van typen woningen die de beste aanvulling zijn op de woningen die we al hebben;
- Samen met corporaties en zorgaanbieders zorgen voor geschikte huisvesting van kwetsbare inwoners. We gebruiken hiervoor het convenant huisvesting (ex)cliënten beschermd wonen.
- Samen met de betrokken vakgebieden kijken naar ontwikkelingen op het gebied van zorg, welzijn en wonen.

Wabo

Westerwolde voert zelf de taken op het gebied van Wabo uit. Dit betekent dat we zichtbaar zijn en korte lijnen hebben met de inwoners. We handelen de vergunningen binnen de wettelijke wet- en regelgeving en termijnen af. Voor toezicht en handhaving zetten we in op goede contacten met inwoners en bedrijven tijdens de toezichtfase, zodat we alleen noodzakelijk handhavingstrajecten opstarten. De milieutaken zijn bij de Omgevingsdienst Groningen (ODG) ondergebracht.

Doelstellingen:

- Kwalitatief goede vergunningen binnen de gestelde termijnen.
- Dichtbij en zichtbaar zijn voor de inwoners o.a. op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving.
- Duurzame groene en veilige leefomgeving.

Op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving, werken we nauw samen met de Omgevingsdienst Groningen en met de Veiligheidsregio Groningen.

Programmaonderdeel: Ruimtelijke Ordening

Wat willen we bereiken

1. De Omgevingswet per 1 januari 2023 op een goede wijze implementeren.

Wat gaan we er voor doen

1a. Informatievoorziening, processen en systemen op orde brengen en inhoudelijk aan de slag met het Omgevingsplan.

Omschrijving (toelichting)

1b. Een omgevingsplan voor Ter Apel opstellen.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Wonen en bouwen

Wat willen we bereiken

1. Voldoende (betaalbare) woningen in Westerwolde.

Wat gaan we er voor doen

1a. Uitvoeren van de maatregelen genoemd in de woonvisie Westerwolde.

Omschrijving (toelichting)

Uitvoeren van de maatregelen genoemd in de woonvisie Westerwolde en haast te maken met het realiseren van extra woningen.

1b. Onderzoek doen naar doelgroepen die een woning zoeken en mogelijk minder kansen maken en bekijken welk instrumentarium eventueel in te zetten is.

Omschrijving (toelichting)

1c. Regionale, meerjarige samenwerkingsafspraken maken, aangevuld met lokale afspraken

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. Passende huisvesting van inwoners met een zorgvraag.

Wat gaan we er voor doen

2a. Een woonzorgvisie opstellen

Omschrijving (toelichting)

2b. Bij nieuwbouw en renovatie van sociale huurwoningen rekening houden met een zorgvraag gelet op de groeiende doelgroep

Omschrijving (toelichting)

2c. Samen met partners zorgdragen voor uitstroom cliënten beschermd wonen.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3. Het verbeteren van de woonomgeving in de regio.

Wat gaan we er voor doen

3a. Samen met het RWLP / Regio Deal / RRE/ RREW bieden we inwoners laagdrempelige manieren om energiebesparende maatregelen te treffen.

Omschrijving (toelichting)

3b. Met de actielijn vitale kernen investeren in de centrumkern

Omschrijving (toelichting)

3c. Fysiek en sociaal domein werken samen met organisaties en inwoners in de gebiedsgerichte aanpak

Omschrijving (toelichting)

3d. Prioriteit geven aan de aanpak en handhaving van rommelerven en rotte kiezen.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

4. Veilige en kwalitatief goede bouwwerken en een goede leefomgeving voor onze inwoners en bedrijven.

Wat gaan we er voor doen

4a. Kwalitatieve goede en transparante omgevingsvergunningen conform het Beleidsplan VTH 2019-2023 en binnen de wettelijke kaders (wet- en regelgeving en termijnen).

Omschrijving (toelichting)

4b. In gesprek gaan met de woningbouwcorporaties om een kwaliteitsimpuls en de verduurzaming van de sociale woningvoorraad op gang te brengen.

Omschrijving (toelichting)

4c. Inzetten op goed en transparant toezicht en handhaving, overeenkomstig het vastgestelde Beleidsplan VTH 2019-2023 en het daarbij behorende uitvoeringsprogramma.

Omschrijving (toelichting)

4d. Verder uitvoering geven aan het 2021 gestarte traject Aanpak illegale bewoning van recreatiewoningen

Omschrijving (toelichting)

Beleidsindicatoren: programma 8

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	2021	2,2	8,7

Wat mag het kosten: programma 8

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Wonen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	1.662	943	399	399	399	399
Lasten	2.468	3.539	2.034	1.934	1.934	1.934
Subtotaal programma: 8	-806	-2.596	-1.636	-1.536	-1.536	-1.535
Onttrekking aan reserves	407	207	102	2	2	2
Toevoeging aan reserves	85	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	322	207	102	2	2	2
Saldo programma: 8	-484	-2.389	-1.533	-1.533	-1.533	-1.533

Programma 9 Inwoners en bestuur

Missie en doelstelling: programma 9

Het gaat hier over de relatie tussen de gemeentelijke organisatie Westerwolde en haar inwoners en over de dienstverlening die inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten. Klantgerichtheid is hierbij één van de pijlers. Het doel is dat onze inwoners en ondernemers én onze bezoekers zich 'Westerwolds Welkom' voelen. Hierbij verschuift het initiatief steeds meer van overheid naar inwoner/ondernemer en neemt het bestuur een steeds meer faciliterende positie in.

Dienstverlening

Wat onze inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten is verwoord in de Kernvisie van Westerwolde. Deze Kernvisie is tot stand gekomen door ruim 80 documenten die t.b.v. de herindeling zijn geschreven, te bundelen. In deze Kernvisie zijn ook de vier leidende principes van dienstverlening opgenomen. De vier principes zijn een afgeleide van de 10 beloften van Westerwolde die in het dienstverleningsconcept 'gewoon doun' zijn geformuleerd.

Vier leidende principes van dienstverlening

1. *Onze taal is eerlijk, duidelijk en direct*

In alle contacten met onze klanten zijn wij helder. De klant weet wat hij kan verwachten. En ook wat wij van de klant verwachten. Ook als de boodschap minder positief is. We komen onze afspraken na. Ja is ja, nee is nee.

2. *We gaan respectvol met elkaar om*

Klanten voelen zich welkom en serieus genomen. Wij luisteren naar onze klanten en voelen mee. Wij kijken verder dan de vraag en benaderen onze klanten met respect.

3. We durven voorbij de regels te kijken

In ons werk moeten wij ons houden aan de wet. Tegelijkertijd weerhoudt ons dit er niet van om verder te kijken dan de regels. We hebben oog voor wat de klant wil. We denken in mogelijkheden en gaan samen met de klant op zoek naar oplossingen.

4. We gaan naar de mensen toe

Wij weten wat er speelt in onze gemeente. Waar het meerwaarde heeft, gaan wij naar onze klanten toe. Onze onlinediensten zijn zo toegankelijk dat klanten hier de voorkeur aan geven. Op die manier spelen wij in op de vraag vanuit de samenleving om onze dienstverlening steeds meer online aan te bieden.

Programmaonderdeel: Bestuur

Wat willen we bereiken

1. Het verbeteren van het samenspel tussen gemeente en samenleving waarbij geparticipeerd wordt in initiatieven uit die samenleving.

Wat gaan we er voor doen

1a. We gaan bijeenkomsten voor nieuwe inwoners organiseren.

Omschrijving (toelichting)

1b. We zetten we onze schrijfcoaches in om onze medewerkers te ondersteunen om op B1 niveau te schrijven. We passen ook onze standaardbrieven aan naar dit taalniveau;

Omschrijving (toelichting)

1c. Van "vertellen" naar "in gesprek gaan". We gaan omgevingsgericht werken onder de aandacht in de gehele organisatie. Dit is een doorlopend proces.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2. De band tussen inwoner en overheid versterken.

Wat gaan we er voor doen

2. De gebiedsregisseurs onderhouden contacten met dorpsraden en dorpsbelangen door regelmatige bezoeken en netwerkgesprekken.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3. Inwoners ondersteunen bij het realiseren van initiatieven.

Wat gaan we er voor doen

3. Maatwerk toepassen om onze inwoners zo goed mogelijk te kunnen bedienen in hun belangen. De gebiedsregisseurs hebben hierbij een centrale rol en houden de regie. Voor het mede mogelijk maken van initiatieven is er het fonds Leefbaar Westerwolde.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

4. Professionaliseren van gebiedsgericht werken

Wat gaan we er voor doen

4. In 2023 wordt na de in 2021 gestarte pilot gebiedsgericht werken in gebied Midden, deze ook verder uitgerold in gebied Noord en Zuid

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

5. Mening peilen van inwoners.

Wat gaan we er voor doen

5. Naar de inwoners toe en inzet van social media.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Burgerzaken / Klantcontactcentrum

Wat willen we bereiken

1a. Verbeteren telefonische dienstverlening; zowel in kwaliteit als in kwantiteit. In 2023 wordt 50 procent van de binnenkomende calls in het eerste contact afgehandeld.

Wat gaan we er voor doen

1a. Kennis halen bij de vakafdelingen en die delen met het Klant Contact Centrum (KCC).

Omschrijving (toelichting)

Kennis halen bij de vakafdelingen en die delen met het Klant Contact Centrum (KCC). Team Online zorgt er voor dat het KCC en de vakafdelingen hierover in gesprek blijven. We onderzoeken of het KCC toegang kan krijgen tot systemen van vakafdelingen. Zodat zij zelf klantinformatie kunnen inzien en vragen kunnen beantwoorden. Bellers hebben zo sneller een antwoord. Verder blijven we dagelijks bezig met het verbeteren van de informatie op westerwolde.nl en de bijbehorende kennisbank.

Wat willen we bereiken

1b. Klantcontact kanalen optimaliseren samen met de inwoners.

Wat gaan we er voor doen

1b. In 2023 werken we aan het optimaliseren van klantcontact kanalen. Dit doen wij door inwoners hierbij te betrekken. En de kwaliteit van onze dienstverlening regelmatig te peilen.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

2a. 90 procent van onze baliebezoekers wordt binnen vijf minuten geholpen.

Wat gaan we er voor doen

2a. Door het werken op afspraak zijn er bijna geen wachttijden meer. De effecten van het werken op afspraak worden ook in 2023 voortdurend gemonitord. Eventueel gewenste wijzigingen worden onderzocht en daar waar (financieel) mogelijk doorgevoerd.

Omschrijving (toelichting)

Door het werken op afspraak zijn er bijna geen wachttijden meer. De effecten van het werken op afspraak worden ook in 2023 voortdurend gemonitord. Eventueel gewenste wijzigingen worden onderzocht en daar waar (financieel) mogelijk doorgevoerd. De burgerzakenproducten worden zoveel mogelijk gedigitaliseerd door het invoeren van E-diensten.

Wat willen we bereiken

2b. Verbetering van de dienstverlening met hulp van de inwoners.

Wat gaan we er voor doen

2b. In 2023 blijven we onze inwoners betrekken bij het verbeteren van de website. Bijvoorbeeld via gebruikersonderzoek.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

3 a. Verbeteren van de toegankelijkheid van de online diensten en voldoen aan wettelijke verplichting.

Wat gaan we er voor doen

3a. Digitale toegankelijkheid staat nooit stil. Daarom blijven wij kijken naar ontwikkelingen.

Omschrijving (toelichting)

Digitale toegankelijkheid staat nooit stil. Daarom blijven wij kijken naar ontwikkelingen. En gebruiken wij systemen die ons hierbij kunnen helpen. Ook willen we voor alle websites waarvoor wij verantwoordelijk zijn een toegankelijkheidsverklaring plaatsen. En samen met informatiemanagement zorgen we voor toegankelijke documenten en sjablonen voor medewerkers en inwoners.

Wat willen we bereiken

3 b. Verbeteren, uitbreiden en gebruiksvriendelijker maken van westerwolde.nl.

Wat gaan we er voor doen

3b. Ook in 2023 kijken we naar de nieuwste ontwikkelingen voor online dienstverlening. En spelen hierop in zodat onze website gebruiksvriendelijker wordt.

Omschrijving (toelichting)

Begin 2022 wordt westerwolde.nl volledig vernieuwd en draaien we op de nieuwste versie van ons Content Management Systeem (CMS): Drupal voor Gemeenten 9 (DVG9). De update naar DVG9 stelt ons in staat om DigiD voor bedrijven (E-herkenning) en EU-burgers (EIDAS) in te voeren. Ook wordt via een vernieuwde vormgeving de website nog gebruiksvriendelijker en nog beter afgestemd op de wensen van bezoekers.

Wat willen we bereiken

4. Voortdurende optimalisatie van het proces 1e inschrijving in de BRP straat Ter Apel.

Wat gaan we er voor doen

4a. Continue opleiding van medewerkers BRP straat.

Omschrijving (toelichting)

4b. Initiëren van verbeterpunten binnen landelijke BRP- straten.

Omschrijving (toelichting)

4c. Opzetten nieuw coördinatiepunt BRP-straten. Vanuit het coördinatiepunt worden de plannings voor alle BRP-straten georganiseerd. Hiervoor wordt een project opgezet met een coördinator en administratieve medewerkers.

Omschrijving (toelichting)

4d. Blijven aansluiten bij de ontwikkelingen van de ketenpartners.

Omschrijving (toelichting)

4e. Continu communiceren met gemeenten en ketenpartners. Uitdragen dat Westerwolde één van de inschrijfgemeenten is van Nederland

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

5. Basisregistratie Personen

Wat gaan we er voor doen

5. Ook in 2023 continu aandacht blijven houden voor de kwaliteit van de BRP en adreskwaliteit. Opzetten protocol adresonderzoek.

Omschrijving (toelichting)

Wat willen we bereiken

6. Verkiezingen

Wat gaan we er voor doen

6. De evaluaties van de vorige verkiezingen gebruiken om tot een succesvolle organisatie van de Provinciale staten en Waterschap verkiezingen te komen.

Omschrijving (toelichting)

Programmaonderdeel: Beheer overige gebouwen en gronden

Wat willen we bereiken

1. Het professioneel en duurzaam beheren van openbare gebouwen inclusief het huidige ruimteaanbod analyseren om te kunnen verkennen of efficiënter ruimtegebruik mogelijk is.

Wat gaan we er voor doen

1a. Opstellen van een strategisch vastgoedplan.

Omschrijving (toelichting)

1b. Uitvoering geven aan "Nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen 2021-2035".

Omschrijving (toelichting)

Beleidsindicatoren: programma 9

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Demografische druk	%	2022	87,2	70,3
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	In Euro's	2021	929	733
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	In Euro's	2021	929	810

Wat mag het kosten: programma 9

Opsomming van de lasten en baten van het programma: Inwoners en bestuur

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
				2021	2022	2023
Baten	3.474	371	329	480	485	485
Lasten	6.069	5.692	5.073	4.988	4.989	4.989
Subtotaal programma: 9	-2.595	-5.322	-4.744	-4.509	-4.504	-4.504
Onttrekking aan reserves	901	413	500	0	0	0
Toevoeging aan reserves	778	0	500	950	1.860	0
Subtotaal mutaties reserves	123	413	0	-950	-1.860	0
Saldo programma: 9	-2.472	-4.909	-4.744	-5.459	-6.364	-4.504

Algemene dekkingsmiddelen

Missie en doelstelling

Het programma Financiering en Algemene dekkingsmiddelen bestaat uit de onderdelen saldo financieringsfunctie, algemene uitkering uit het gemeentefonds, lokale heffingen waarvan de besteding niet gebonden is en overige algemene dekkingsmiddelen, waaronder onvoorzien. Kenmerk van de algemene dekkingsmiddelen is dat aan deze middelen geen vooraf bepaald bestedingsdoel gekoppeld is en zij daarmee voor de gemeente vrij besteedbaar zijn.

Treasury

Dit betreft de activiteiten van de gemeente met betrekking tot de treasury-functie:

- Financiering, beleggingen, dividenden etc. waaronder dividend nutsbedrijven;
- Schenkingen en legaten.

OZB woningen

Hiertoe behoren de onroerend zaakbelasting op de woning:

- belasting op eigendom woningen;
- heffing en waardering woningen;
- uitvoering OZB;
- bezwaar en beroep.

OZB niet-woningen

Hieronder wordt begrepen de onroerend zaakbelasting op niet-woningen:

- belasting op eigendom en gebruik bedrijven, heffing en waardering onroerende zaken;
- heffingen invordering;
- bezwaar en beroep.

Belastingen overig

Dit zijn de overige gemeentelijke belastingen, zoals:

- toeristenbelasting;
- woonforensenbelasting;
- watertoeristenbelasting.

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds.

Hiertoe behoren de volgende uitkeringen uit het gemeentefonds:

- algemene uitkering;
- integratie-uitkeringen (sociaal domein);
- decentralisatie-uitkeringen;
- artikel 12-uitkering.

Overige baten en lasten

Hieronder wordt verstaan:

- stelposten, taakstellende bezuinigingen, begrotingsruimte, etc.
- loonkosten van bovenformatief personeel.

Voor informatie omtrent de overige financiële zaken wordt verwezen naar Hoofdstuk 2 "Financiële positie", en naar de paragrafen Weerstandsvermogen, Lokale heffingen, Financiering en Onderhoud kapitaalgoederen.

Voor een uitgebreide toelichting op dit programma wordt verwezen naar het overzicht "Algemene dekkingsmiddelen".

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend euro	2021	205	290

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Algemene dekkingsmiddelen

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	70.646	70.876	75.230	75.360	76.072	71.113
Lasten	9	839	3.926	2.753	2.297	443
Subtotaal Algemene dekkingsmiddelen	70.638	70.037	71.304	72.607	73.775	70.670
Onttrekking aan reserves	2.380	130	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	3.963	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-1.583	130	0	0	0	0
Saldo Algemene dekkingsmiddelen	69.055	70.167	71.304	72.607	73.775	70.670

Overhead

Missie en doelstelling

In het gewijzigde Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) wordt voorgeschreven dat de baten en lasten van overhead niet meer onder de afzonderlijke programma's opgenomen mogen worden, maar in een apart overzicht in de programmabegroting gepresenteerd moeten worden.

Door het centraal begroten van de overhead is het niet meer mogelijk om vanuit de taakvelden de tarieven te bepalen. Daarom is in het BBV bepaald dat in de paragraaf Lokale heffingen nadere toelichting opgenomen moet worden over de totstandkoming van de tarieven.

Overhead

Tot de kosten van overhead behoren alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces:

- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie;

- personeel en organisatie;
- de gemeentesecretaris;
- inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement);
- juridische zaken;
- bestuurszaken en bestuursondersteuning;
- informatievoorziening en automatisering van PIOFACH-systemen;
- facilitaire zaken en huisvesting (incl. beveiliging);
- documentaire informatievoorziening (DIV);
- managementondersteuning primair proces.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de onderscheiden kosten overhead.

Econ. cat.	Omschrijving categorie	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025	Bedrag 2026
1.1	Salarissen en sociale lasten	6.107.510	6.107.510	6.107.510	6.107.510
2.1	Belastingen	13.624	13.624	13.624	13.624
3.2	Duurzame goederen	20.000	20.000	20.000	20.000
3.51	Ingeleend personeel	400.000	400.000	400.000	400.000
3.8	Overige goederen en diensten	3.536.726	3.529.364	3.542.401	3.587.454
4.38	Inkomensoverdrachten - overige instellingen en personen	101.385	101.385	101.385	101.385
4.39	Inkomensoverdrachten - onverdeeld	0	0	0	0
7.2	Mutaties voorzieningen	0	0	0	0
7.3	Afschrijvingen	38.524	18.686	14.244	14.244
7.4	Toegerekende reële en bespaarde rente	9.951	9.758	9.665	9.593
		10.227.720	10.200.327	10.208.829	10.253.810
	af: doorberekende overhead				
3.52	Uitgeleend personeel	61.262	61.262	61.262	61.262
3.8	Overige goederen en diensten	33.000	33.000	33.000	33.000
7.5	Overige verrekeningen	11.000	11.000	11.000	11.000
	Totaal doorberekende overhead	105.262	105.262	105.262	105.262
	Per saldo onverdeelde overhead	10.122.458	10.095.065	10.103.567	10.148.548

Beleidsindicatoren

Beleidsindicator	Eenheid	Periode	Westerwolde	Nederland
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	2023	9,3	n.b.
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	2023	8,4	n.b.
Apparaatskosten	Kosten per inwoner	2023	686	n.b.
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2023	12,1	n.b.
Overhead	% van totale lasten	2023	10,1	n.b.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Overhead

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
				2021	2022	2023
Baten	363	171	105	105	105	105
Lasten	9.660	10.326	10.228	10.200	10.209	10.254
Subtotaal Overhead	-9.297	-10.155	-10.122	-10.095	-10.104	-10.149
Onttrekking aan reserves	165	14	14	7	7	7
Toevoeging aan reserves	382	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	-217	14	14	7	7	7
Saldo Overhead	-9.514	-10.141	-10.108	-10.088	-10.097	-10.142

VPB

Missie en doelstelling

Met ingang van 2016 rust er een vennootschapsbelastingplicht op winstgevende ondernemingsactiviteiten van gemeenten met als doel een gelijk speelveld te creëren tussen overheidsondernemingen en private ondernemingen. De verschuldigde vennootschapsbelasting wordt extracomptabel berekend over (winstgevende) ondernemersactiviteiten.

Vennootschapsbelastingplicht (VPB)

Op dit taakveld wordt (de raming van) het te betalen bedrag vennootschapsbelasting als last geboekt. Het gaat om het (geraamde) bedrag van de aanslag vennootschapsbelasting voor het betreffende begrotingsjaar/verantwoordingsjaar. Dit bedrag is verschuldigd vanwege fiscale winst die per saldo is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten, in het betreffende begrotingsjaar, na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere begrotingsjaren. Ook in de jaarrekening zal het veelal nog gaan om een raming van het bedrag van de aanslag, omdat de definitieve aanslag dan nog niet is ontvangen. Daarom wordt op dit taakveld ook het eventueel voorkomend verschil geboekt tussen het bedrag van de in het begrotingsjaar ontvangen definitieve aanslag vennootschapsbelasting over een ouder begrotingsjaar en het bedrag dat als raming in de jaarstukken voor dat oudere jaar is opgenomen.

Voor de gemeente Westerwolde is, naar aanleiding van de geïnventariseerde, voornamelijk geen begrote post voor vennootschapsbelasting opgenomen omdat geen sprake is van vennootschapsplichtige activiteiten.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van VPB

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	0	0	0	0	0	0
Subtotaal VPB	0	0	0	0	0	0
Onttrekking aan reserves	0	0	0	0	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	0	0	0	0	0	0
Saldo VPB	0	0	0	0	0	0

Onvoorzien

Missie en doelstelling

Het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) bepaalt in artikel 8 dat de post 'Onvoorzien' in de begroting opgenomen moet worden. Deze is bedoeld als dekking voor lasten die niet in de begroting opgenomen zijn. Dit maakt het mogelijk om gedurende het begrotingsjaar onvoorziene (niet begrote) uitgaven op te vangen. De post 'Onvoorzien' is uitsluitend bedoeld voor dekking van onvoorziene lasten en maakt onderdeel uit van de weerstandscapaciteit (zie hiervoor ook de paragraaf Weerstandsvermogen van deze begroting).

Het doel is een gezonde financiële positie van de gemeente Westerwolde te bewerkstelligen middels het realiseren van een sluitend meerjarenperspectief.

Onvoorzien omvat de onderstaande onderdelen:

Onvoorzien:

Het onderdeel onvoorzien is bedoeld om uitgaven waarvoor géén budget voorzien was, maar die wel noodzakelijk en niet te vermijden zijn, alsnog te kunnen doen.

Incidentele baten en lasten:

Baten en lasten met een incidenteel karakter en/of die niet zijn toe te rekenen aan een specifiek product worden hier verantwoord.

Stelposten:

Ramingen welke nog een nadere invulling behoeven kunnen hier worden geraamd. Bij realisatie van deze invulling worden de ramingen overgeheveld naar de desbetreffende producten.

Wat mag het kosten

Opsomming van de lasten en baten van Onvoorzien

Omschrijving	Rekening	Begroting na wijziging	Begroting	Meerjarenbegroting		
				2021	2022	2023
Baten	0	0	0	0	0	0
Lasten	28	282	200	200	200	200
Subtotaal Onvoorzien	-28	-282	-200	-200	-200	-200
Onttrekking aan reserves	8	193	0	11	0	0
Toevoeging aan reserves	0	0	0	0	0	0
Subtotaal mutaties reserves	8	193	0	11	0	0
Saldo Onvoorzien	-20	-88	-200	-189	-200	-200

Verplichte paragrafen

Lokale heffingen

Belastingopbrengsten

In onderstaande tabel hebben wij een vergelijking opgenomen van de belangrijkste belastingen en van de daarop gebaseerde opbrengsten.

Belastingopbrengsten	Begroting 2023	Begroting 2022	Rekening 2021
Algemeen:			
Onroerende zaakbelastingen:			
- OZB gebruikers niet-woning	844.000	788.000	739.000
- OZB eigenaren woning	4.115.000	3.830.000	3.809.000
- OZB eigenaren niet-woning	1.661.000	1.528.000	1.224.000
Toeristenbelasting	350.000	313.000	322.000
Forensenbelasting	66.000	66.000	61.000
Specifiek:			
Afvalstoffenheffing Westerwolde	3.706.000	3.572.000	3.238.000
Rioolheffing Westerwolde	3.349.000	3.247.000	3.794.000
Liggelden	2.600	2.600	1.500
Marktgeden	15.000	15.000	12.200

Leges:			
- Secretarieleges Titel 1	169.000	211.000	271.000
- Omgevingsvergunningen Titel 2	333.000	498.000	453.000
- Apv en bijzondere wetten Titel 3	30.000	30.000	11.000
- Lijkbezorgingsrechten	105.000	105.000	107.000
Totaal	14.745.600	14.205.600	14.041.700

Beleid ten aanzien van lokale heffingen

Op grond van artikel 229 b van de Gemeentewet moeten de tarieven, geheven op grond van artikel 229, eerste lid, onderdeel a en b, zodanig vastgesteld worden, dat de geraamde baten van de rechten niet uitgaan boven de geraamde lasten. Dit houdt in dat de door deze gemeente geheven afvalstoffenheffing, rioolrechten, liggelden, marktgelden, leges en lijkbezorgingrechten niet meer dan kostendekkend mogen zijn. Uitgangspunt voor het tarievenbeleid bij de afvalstoffenheffing en rioolheffing is een kostendekkendheid van 100 procent. De geraamde opbrengsten van deze heffingen zijn daarom gelijk aan de uitgaven, vermeerderd met btw. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, en van goederen, werken en diensten die worden geleverd aan overheidsbedrijven en derden, wordt gerekend met een vaste opslag per direct productief uur. Deze opslag wordt berekend door de totale overheadkosten te delen door het aantal direct productieve uren.

Overzicht op hoofdlijnen van de diverse belastingopbrengsten

Onroerende-zaakbelastingen

De OZB wordt geheven van eigenaren vanbinnen de gemeente gelegen onroerende zaken en gebruikers van niet-woningen. De maatstaf is de vastgestelde waarde in het kader van de Wet waardering onroerende zaken. Deze waarde wordt vastgesteld voor een tijdvak van één jaar. De marktwaarde is het uitgangspunt voor de WOZ-waarde. De WOZ-waarde is daarmee een zo goed mogelijke schatting van de mogelijke verkoopprijs op de waardepeildatum (1 januari 2022). Voor woningen gebruiken hiervoor een vergelijkingsmethode, ook wel bekend onder de naam modelmatige waardebepaling. Zowel verkoopcijfers als de kenmerken van een woning spelen daarbij een rol. De WOZ-waarde is de marktwaarde rekening houdend met enkele waarderingvoorschriften. Voor andere WOZ-objecten dan woningen, zoals bedrijfspanden worden (ook op een modelmatige wijze) andere taxatiemethodieken toegepast.

De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. De totale OZB-opbrengst wordt verhoogd met 3 procent.

Voor de komende jaren verwachten wij een aantal grote investeringen in duurzaamheid. Voorgesteld wordt om de investeringen in duurzaamheid apart te zien van de totale waarde en de ozb op deze objecten als extra opbrengst te begroten.

Er bestaat een relatie tussen de OZB en de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds. Gemeenten worden gekort op deze uitkering vanwege het hebben van de z.g. belastingcapaciteit.

De geraamde OZB-opbrengst bedraagt voor 2023:

Eigenaren woningen	4.115.000
Eigenaren niet-woningen	1.422.000

Gebruikers niet-woning	703.000
Zonnepark	380.000
Totaal	6.620.000

Toeristenbelasting/Watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting wordt geheven ter zake van het houden van verblijf met overnachten binnen de gemeente in hotels, pensions, vakantieonderkomens, mobiele kampeeronderkomens, niet beroepsmatig verhuurde ruimten en op vaste standplaatsen tegen vergoeding in welke vorm dan ook door personen die niet als ingezetene in de Gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens van de gemeente zijn opgenomen. Bij watertoeristenbelasting gaat het om overnachting in havens. De heffing is gebaseerd op artikel 224 van de Gemeentewet. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

De totale geraamde opbrengst toeristen/watertoeristenbelasting bedraagt € 350.000,-.

Forensenbelasting

Forensenbelasting wordt geheven van natuurlijke personen, die zonder in de gemeente hoofdverblijf te hebben, op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of hun gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. Hier is dus sprake van een tweede woning. De heffing is gebaseerd op artikel 223 van de Gemeentewet.

De totale geraamde opbrengst forensenbelasting bedraagt € 66.000,-.

Afvalstoffenheffing

De afvalstoffenheffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, artikel 229 d, eerste lid onderdeel c en tweede lid en 255 a van de Gemeentewet, alsmede artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Belastingplichtig zijn diegenen die in onze gemeente feitelijk gebruik maken van een perceel waarvoor de gemeente een inzamelplicht heeft tot het inzamelen van huishoudelijk afval.

Op 26 augustus 2020 is het grondstoffenplan Westerwolde 2021-2026 vastgesteld. Hiermee is afgesproken op welke wijze het afval de komende jaren wordt ingezameld en wat de bijbehorende tarieven voor de afvalstoffenheffing naar verwachting zullen zijn. Met ingang van 2022 is er sprake van een gedifferentieerd tarief, oftewel diftar. Het tarief bestaat uit een vast recht en een variabel bedrag, dat afhankelijk is van hoe vaak de containers geleegd zijn.

Het dekkingspercentage is 100% kostendekkend. Dit leidt tot onderstaande berekening van de raming van de heffingsopbrengst in 2023:

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing 2023

Kosten taakveld afval/reiniging incl. rente	€ 3.130.429
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 244.000
Netto kosten taakveld	€ 2.886.429
Overhead 5.853 uur * € 40,85	€ 239.095

BTW	€ 580.478
Totale kosten	€ 3.706.000
Opbrengsten heffingen	€ 3.706.000
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Het beheer van water en riolering is een wettelijke taak voor de gemeente. Het raakt aan het beleid van Rijk, provincie en waterschappen. Eind 2020 is het Water- en Rioleringsplan (WRP) 2021-2025 door de raad vastgesteld. Dit WRP omvat zowel de gemeentelijke watertaken als de rioleringszorg.

Voor de bekostiging van de gemeentelijke watertaken, voorziet de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken de mogelijkheid tot het instellen van een rioolheffing (Gemeentewet, artikel 228a). Uit de opbrengst hiervan kunnen de gemeentelijke watertaken worden bekostigd.

De lasten betreffen de lopende kapitaallasten, de exploitatiekosten (met onder andere doorberekening van personeelskosten), de externe kosten (zoals reiniging en inspectie), benodigde onderzoekskosten, toegerekende btw en investeringen. Dit model is getoetst en goedgekeurd door een accountant. De gemeente Westerwolde hanteert een rentepercentage van 0,5% (+1% extracomptabel) en rekent voor deze rioolheffingsberekening zonder inflatie. De gemeente rekent als toerekenbare btw alle btw toe die drukt op goederen en diensten die direct als last op de exploitatie drukken of via een voorziening lopen, als ook de btw die drukt op de investeringen.

De aan investeringen toegerekende btw wordt als volgt berekend. In het begrotingsjaar wordt btw berekend over de spaarbedragen in de voorziening vervangingsinvesteringen van het vorige begrotingsjaar. In lijn met het WRP wordt er namelijk vanuit gegaan dat deze spaarbedragen onmiddellijk worden ingezet voor het inééns afboeken van vervangingsinvesteringen, zodat deze investeringen niet worden geactiveerd. Bij geactiveerde investeringen wordt de btw verrekend over de afschrijving en de rente in het begrotingsjaar.

Om recht te doen aan het principe "de vervuiler betaalt" wordt een gedifferentieerd riooltarief gehanteerd. Voor eigenaren van woningen heffen we een vast tarief en daarnaast wordt voor niet-woningen op basis van de WOZ-waarde een extra deel geheven. De tarieven rioolheffing worden vastgelegd in de verordening rioolheffing.

Het dekkingspercentage is 100% kostendekkend. Dit leidt tot onderstaande berekening van de raming van de heffingsopbrengst in 2023:

Berekening kostendekkendheid rioolheffing 2023	
Kosten taakveld riool	€ 2.975.800
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 12.000

Netto kosten taakveld	€ 2.963.800
------------------------------	--------------------

Toe te rekenen kosten:

Overhead 9.614 uur á € 40,85	€ 392.700
------------------------------	-----------

BTW	€ 537.500
-----	-----------

Totale kosten	€ 3.894.000
----------------------	--------------------

Opbrengsten heffingen	€ 3.894.000
-----------------------	-------------

Dekkingspercentage	100%
---------------------------	-------------

Liggelden

Deze rechten worden geheven ter zake van het gebruik van de gemeentelijke haven te Bourtange, de aanlegsteigers aan de Hoofdstraat te Ter Apel en de aanlegmogelijkheden aan weerszijden van de Westerstraatbrug te Ter Apel. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel a en b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid liggelden 2023

Kosten taakveld liggelden incl. rente	€ 94.300
---------------------------------------	----------

Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 380
---	-------

Netto kosten taakveld	€ 93.920
------------------------------	-----------------

Toe te rekenen kosten:

Overhead incl. (omslag)rente 700 x € 40,85	€ 28.600
--	----------

BTW	€ -
-----	-----

Totale kosten	€ 122.520
----------------------	------------------

Opbrengsten heffingen	€ 2.600
-----------------------	---------

Dekkingspercentage	2,12%
---------------------------	--------------

Marktgeden

Deze belasting wordt geheven voor het innemen van een standplaats op de markten. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel a van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid marktgeden 2023

Kosten taakveld marktgeden incl. rente	€ 91.600
--	----------

Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 14.000
Netto kosten taakveld	€ 77.600
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente(1.000* € 40,85)	€ 40.850
BTW	€ -
Totale kosten	€ 118.450
Opbrengsten heffingen	€ 15.000
Dekkingspercentage	12,66%

Leges

Onder deze naam worden rechten geheven ter zake van het genot van, door en of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, genoemd in de legesverordening en de daarbij behorende tarieventabel. De belangrijkste heffingen in dit kader zijn de leges burgerlijke stand, reisdocumenten, rijbewijzen en bouwvergunningen. Over de leges reisdocumenten moet nog opgemerkt worden dat het Rijk hiervoor maxima heeft vastgesteld. De gemeente Westerwolde brengt de maximale tarieven in rekening.

De tarieven die niet door het Rijk zijn vastgesteld worden met 3 procent verhoogd. Op een tariefsaanpassing van het rijk heeft de gemeente geen invloed, tenzij er een lager tarief dan het maximale in rekening wordt gebracht. De heffingen zijn gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdeel b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid leges 2023

Titel 1 Burgerzaken Leges

Kosten taakveld incl. rente	€ 652.800
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
Netto kosten taakveld	
Toe te rekenen kosten:	
Overhead incl. (omslag)rente 10.029 uur x € 40,85	€ 409.700
BTW	-
Totale kosten	€ 1.062.500
Opbrengst heffingen	€ 170.000

Dekkingspercentage Titel 1	16 %
-----------------------------------	-------------

Titel 2 Bouwleges(wabo)

Kosten taakveld incl. rente	€ 909.400
-----------------------------	-----------

Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 66.200
---	----------

Netto kosten taakveld	€ 843.200
------------------------------	------------------

Toe te rekenen kosten:

Overhead incl. (omslag)rente 12.615 * € 40,85	€ 353.500
---	-----------

BTW	-
-----	---

Totale kosten	€ 1.358.500
----------------------	--------------------

Opbrengst heffingen	€ 333.000
---------------------	-----------

Dekkingspercentage Titel 2	24,5 %
-----------------------------------	---------------

APV en bijzondere wetten Titel 3

Kosten taakveld incl. rente	€ 134.000
-----------------------------	-----------

Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-
---	---

Netto kosten taakveld	€ 134.000
------------------------------	------------------

Toe te rekenen kosten:

Overhead incl. (omslag)rente 2.350 * € 40,85	€ 96.000
--	----------

BTW	-
-----	---

Totale kosten	€ 230.000
----------------------	------------------

Opbrengst heffingen	€ 30.000
---------------------	----------

Dekkingspercentage Titel 3	13 %
-----------------------------------	-------------

Lijkbezorgingsrechten

Deze rechten worden geheven voor het gebruik van de begraafplaatsen en voor het door de gemeente verlenen van diensten in verband met de begraafplaatsen. De heffing is gebaseerd op artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet.

Berekening kostendekkendheid Lijkbezorgingsrechten 2023	
Kosten taakveld lijkbezorgingsrechten incl. rente	€ 280.300
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	€ 280.300
Toe te rekenen kosten:	
Overhead (1.906 * € 40,85)	€ 77.900
BTW	-
Totale kosten	€ 358.200
Opbrengsten heffingen	€ 105.000
Dekkingspercentage	29,3 %

Kwijtschelding

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau (jaarlijks vindt een inkomens- en vermogenstoets plaats) kunnen in de gemeente Westerwolde in aanmerking komen voor geheel of gedeeltelijke kwijtschelding van lokale belastingen en heffingen. In verreweg de meeste gevallen heeft de kwijtschelding betrekking op de afvalstoffenheffing. De kosten van onder meer de hierboven genoemde bouw-, overige- en secretarie leges komen niet voor kwijtschelding in aanmerking. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100 procent van de bijstandsnorm, waarbij ook een vermogenstoets plaats vindt. Afhankelijk van de inkomens- en vermogenstoets worden de woonlasten voor minima geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden.

De gemeente Westerwolde beoordeelt de aanvragen niet zelf. Al jaren bestaat er een samenwerkingsverband met het Waterschap Hunze en Aa's. Door deze samenwerking hoeft belanghebbende slechts één aanvraag in te dienen bij het Noordelijk Belastingkantoor. Na een advies van het Noordelijk Belastingkantoor over al of niet verlenen van kwijtschelding verstuurt de gemeente de beschikking. Voor 2023 is hiervoor een bedrag geraamd van € 130.000,-.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

De risicoparagraaf is één van de verplichte paragrafen van de begroting (artikel 9 Besluit Begroting en Verantwoording BBV). Onder weerstandsvermogen wordt in algemene zin verstaan de mogelijkheid om tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen van de gemeente Westerwolde wordt bepaald door twee componenten: de (financiële) risico's en de weerstandscapaciteit om deze risico's op te vangen.

Er is geen wettelijk grondslag die een minimum of maximum aan weerstandscapaciteit voorschrijft.

Deze paragraaf bestaat uit een inventarisatie van de weerstandscapaciteit en de risico's die zij op moeten vangen en een beoordeling van het weerstandsvermogen. Ook zijn aan het

eind van deze paragraaf een aantal wettelijk voorgeschreven kengetallen opgenomen die behulpzaam kunnen zijn voor een beoordeling van de positie van de gemeente.

Weerstandscapaciteit

Onder weerstandscapaciteit wordt verstaan: het geheel aan financiële middelen dat beschikbaar is en aangewend kan worden om mogelijke risico's en omstandigheden op te vangen. De aanwezigheid van weerstandscapaciteit is belangrijk om te voorkomen dat ongewenste beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd wanneer zich niet afgedekte risico's voordoen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit een incidenteel en een structureel deel, die beide worden gesplitst in onderdelen.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve, de begrotingsruimte en de post onvoorzien incidenteel. Deze capaciteit wordt aangewend om incidentele en, zo nu en dan, structurele financiële tegenvallers gedurende een begrotingsjaar op te vangen. In het volgende begrotingsjaar wordt, waar nodig, een oplossing gezocht voor tegenvallers met een structureel gevolg. De incidentele weerstandscapaciteit is als volgt opgebouwd:

Incidentele weerstandscapaciteit	Bedrag
Algemene reserve per 1.1.2023 (vrij aanwendbaar)	€ 15.998.500
Begrotingsruimte na ombuigingen	€ 2.793.645
Onvoorzien	€ 200.000
Totaal	€ 18.992.145

Structurele weerstandscapaciteit

Deze weerstandscapaciteit wordt ingezet ter dekking van structurele tegenvallers, wanneer dekking op een andere manier niet lukt. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit onvoorzien structureel en de onbenutte belastingcapaciteit. De begrotingsruimte kan ook tot de structurele weerstandscapaciteit gerekend worden, wanneer het meerjarenperspectief positief is. Voor de onbenutte belastingcapaciteit zit het tarief van de gemeente Westerwolde boven het redelijke peil. Hierdoor is de onbenutte belastingcapaciteit nihil.

Structurele weerstandscapaciteit	Bedrag
Onvoorzien	€ 200.000
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 0
Begrotingsruimte (positief saldo jaarschijf 2026) na ombuigingen	€ 804.000
Totaal	€ 1.004.000

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's. Een deel van de risico's wordt afgedekt door

specifieke maatregelen. Voorbeelden hiervan zijn het afsluiten van verzekeringen en het inrichten van de Interne Controle. Naast de afgedekte risico's, loopt een gemeente ook altijd risico's die niet kunnen worden afgedekt. Om te voorkomen dat er ingrijpende beleidswijzigingen moeten worden doorgevoerd zijn de risico's geïnventariseerd. Om risico's te kwantificeren dienen zowel de kans op als de impact van het risico te worden bepaald. Hieronder volgt een overzicht met de geïnventariseerde risico's met een toelichting erop.

Omschrijving risico	I/S	Kans	Impact	Risico in €
Leningen aan woningbouwcorporaties	I	10%	1.417.000	141.700
Leningen aan deelnemingen (scenario volledig afboeken)	I	10%	926.289	92.629
Overige verstrekte leningen (scenario volledig afboeken)	I	10%	6.466.517	646.652
Gewaarborgde geldleningen (scenario volledig opgeëist)	I	10%	13.157.728	1.315.773
				2.196.753
Onderhoud openbare ruimte (garantie basisniveau)	S	100%	4.500.000	4.500.000
Terugkoopverplichting	I	10%	500.000	500.000
Gemeenschappelijke regelingen (scenario 5% extra)	S	100%	236.200	236.200
Buiggelden	S	100%	300.000	300.000
Onzekerheid Jeugd	S	100%	400.000	400.000
Algemene uitkering (Plafond BCF)	S	100%	264.000	264.000
				6.200.200

Voor de begroting 2023 worden de incidentele financiële risico's geschat op € 2.196.753 en de structurele financiële risico's op € 6.200.200.

Incidentele financiële risico's

- Leningen aan woningcorporaties: voor de woningbouwcorporatie Acantus heeft de gemeente een financiële garantstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer Acantus zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Leningen aan deelnemingen: de gemeente heeft leningen verstrekt aan onder andere Enexis en bezit ook aandelen van Enexis. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden en om die reden afgeboekt moeten worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Overige verstrekte leningen: de gemeente heeft aan diverse instellingen en bedrijven leningen verstrekt. Het risico bestaat dat de leningen oninbaar worden. De kans dat dit scenario zich voordoet, schatten wij in op 10%.
- Gewaarborgde geldleningen: aan diverse instellingen heeft de gemeente een financiële borgstelling afgegeven. Dit betekent dat wanneer de instelling zelf niet aan haar aflossingsverplichting kan voldoen, de gemeente hiervoor zorg moet dragen. De kans dat dit zich voordoet, schatten wij in op 10%.

Structurele financiële risico's

Onderhoud Openbaar Ruimte en gemeentelijke gebouwen

De openbare ruimte van Westerwolde is omvangrijk en vraagt veel inzet om deze in stand te houden. Door forse financiële ombuigingen in het verleden, zijn forse achterstanden ontstaan in het onderhoud die we de afgelopen jaren voor een deel hebben kunnen wegwerken. Met de beperkte beschikbare middelen wordt zo efficiënt mogelijk invulling gegeven aan het integraal beheer. De achterstanden gelden niet alleen voor de bruggen en beschoeiingen, maar ook voor het openbaar groen, de wegen, sportvelden en het onderhoud van (laan)bomen. Naast de openbare ruimte staat ook het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen onder druk. Uit onderhoudsplannen voor de openbare ruimte en de gemeentelijke gebouwen zal duidelijk worden hoeveel financiële middelen er de komende jaren aan structureel onderhoud nodig zal zijn. De inschatting is dat er voor circa € 4,5 miljoen extra aan structurele middelen voor onderhoud nodig zijn.

Sociaal Domein

De financiële omvang van het sociaal domein (Jeugdzorg, Wmo en participatie) is vanaf 2016 enorm gestegen. De te besteden middelen voor de jeugdzorg, WMO en participatie leggen een groot beslag op de gemeentelijke middelen. De komende jaren moet nog steeds met een stijging rekening gehouden worden, ook al vlakt de jeugdzorg wel iets af. Het risico blijft aanwezig dat de geschatte zorgbijdragen voor het sociaal domein niet voldoende zijn en dat er extra middelen moeten worden betaald. Vooral het abonnementstarief van € 19 per maand zorgt ervoor dat steeds meer mensen een beroep gaan doen op de Wmo. Voor komend jaar wordt het risico geschat op € 500.000.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente participeert in diverse gemeenschappelijke regelingen (zie paragraaf Verbonden partijen). Bij diverse gemeenschappelijke regelingen wordt de afgelopen tijd geconstateerd dat steeds vaker een beroep op de aangesloten gemeenten wordt gedaan. De financiële bijdrage die van de gemeenten gevraagd wordt stijgt in verband met versoberde bijdragen vanuit het Rijk. Zo zien we bij een aantal gemeenschappelijke regelingen dat er aanzienlijke maatregelen genomen moeten worden om de exploitatietekorten binnen de perken te houden. Wij gaan er vanuit dat de lastenverzwaring met maximaal 5% zal toenemen. Het feit is dat de gemeenten moeten bijdragen in het verlies en dat dit daarmee dus een financieel risico met zich meebrengt.

Grid NV

De gemeente Westerwolde is aandeelhouder in de Grid NV (Gezamenlijke Regionale ICT Dienst). In onze begroting 2023 is een bijdrage van € 1.117.000 aan de Grid opgenomen. De begroting 2023 van de Grid wordt in het najaar van 2022 in de aandeelhoudersvergadering van de Grid NV behandeld. Het risico bestaat dat de bijdrage van onze gemeente hoger uitvalt dan het geraamde bedrag van € 1.117.000.

Buiggelden

Eind 2022 wordt de voorlopige rijksbijdrage BUIG voor het jaar 2023 bekend gemaakt. De bijdrage voor het jaar 2023 wordt pas eind 2023 definitief vastgesteld. Vanaf 2020 hebben wij een overschot op de Buig-gelden van circa € 300.000. Dit voordeel hebben wij de komende jaren in onze totale exploitatie van de gemeente opgenomen. Op enig moment zal dit voordeel weer rechtgetrokken worden en daarom zal dit voordeel binnen de exploitatie als risico moeten worden opgenomen.

Extra middelen Jeugdhulpbudget

De omvangrijkste taakmutatie in de circulaire is de definitieve verdeling van € 1.445 miljoen voor het jaar 2023 ter compensatie van de tekorten in de jeugdzorg. Voor de gemeente Westerwolde bedraagt dit € 2.344.000. Geraamd was reeds € 1.300.000. Dus ruim 1 miljoen extra voor 2023. Hiertegenover staan hogere lasten voor jeugdhulp (€ 100.000) en het restant is gereserveerd als stelpost nieuw beleid sociaal domein (€ 900.000).

De compensatie voor het jaar 2023 is in de meircirculaire 2022 volledig gegeven, dus 100%. Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd. Het advies van de Commissie van Wijzen vormt het uitgangspunt. Naast de besparingsopgave die volgt uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen, heeft het kabinet besloten tot het realiseren van de aanvullende besparing van structureel € 511 miljoen, welke een Rijksverantwoordelijkheid is gemaakt. Concreet betekent dit dat het aan de Rijksoverheid is om de besparing in te vullen met (wettelijke) maatregelen. Het gaat daarbij om maatregelen waardoor gemeenten minder middelen nodig hebben of waarbij alternatieve inkomsten gegenereerd worden (bv door middel van de invoering van een eigen bijdrage). Ook draagt het Rijk het budgettaire risico ingeval (een deel van) deze maatregelen geen of niet tijdig doorgang vinden.

Partijen erkennen de noodzaak om op deze ontwikkelingen te anticiperen en aanvullende afspraken te maken ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting aanvullend op de meircirculaire 2022. Zij spreken daarom het volgende af:

1. Gemeenten mogen in de jaarschijven 2024 tot en met 2026 de middelen die op de aanvullende post zijn gereserveerd voor jeugd meenemen in hun meerjarenraming. Concreet gaat het om respectievelijk €1.265 miljoen, €758 miljoen en €367 miljoen (zie tabel).
2. Daarnaast mogen gemeenten in hun begroting rekening houden met een besparing op jeugd van €100 miljoen in 2024, €500 miljoen in 2025, € 500 miljoen in 2026 en vanaf 2027 € 511 miljoen structureel als gevolg van maatregelen die het Rijk zal uitwerken (zie tabel).

Het gaat hier om afspraken die gehanteerd worden voor het toezicht op de meerjarenraming in de gemeentebegroting voor 2023.

In de algemene uitkering van het gemeentefonds van de gemeente Westerwolde is rekening gehouden met 50% van de toegestane raming voor extra middelen jeugd. Dit geldt ook voor de lagere lasten jeugd. Dit laatste is opgenomen onder algemene baten en lasten omdat op dit moment nog niet duidelijk is op welke onderdelen de besparing van jeugd wordt gerealiseerd.

Algemene uitkering gemeentefonds

Jaarlijks ontvangt de gemeente ruim € 60 miljoen uit het gemeentefonds. De rijksoverheid kijkt bij de verdeling van het gemeentefonds onder meer naar het aantal inwoners, jongeren en uitkeringsgerechtigden en de oppervlakte van de gemeente. Bij de circulaires in mei, september en december kan het voorkomen dat er wijzigingen zijn in de hoogte van de

algemene uitkering. Een structureel risico in de algemene uitkering is de raming van de ruimte onder het BCF plafond van € 264.000.

Terugkoopverplichting

Met betrekking tot de verkoop van het politiebureau in Ter Apel is met de politie een terugkoopverplichting afgesproken. Deze terugkoopverplichting is gebaseerd op de huidige verkoopprijs € 260.000 of hogere marktwaarde op dat moment. De beste inschatting op dit moment is dat de terugkoopverplichting een risico oplevert van € 500.000.

Werkvoorzieningschap

Vanaf 1 januari 2015 is de WSW afgesloten voor nieuwe instroom en is de wachtlijst komen te vervallen. Het uitvoeren van de reguliere dienstverbanden, heeft de gemeente aan Wedeka en Afeer overgedragen. Indicatiestelling wordt uitgevoerd door UWV. De gemeente ontvangt de rijkssubsidie voor de uitvoering van de WSW rechtstreeks van het Rijk. Wedeka komt in de concept begroting 2023 uit op een nadelig saldo van € 7.100.000, terwijl de reserve volledig uitgeput is. Het nadelig saldo komt volledig voor rekening van de deelnemende gemeenten. Het aandeel van de gemeente Westerwolde in het nadelig saldo voor 2023 is + 17,7 procent, zijnde € 1.273.000. Ook vanaf 2023 komen de tekorten van Wedeka volledig ten laste van de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor Westerwolde bedraagt in 2023 t/m 2026 respectievelijk € 1.273.000; € 1.228.000, € 1.162.000 en € 1.112.000.

Bij de start van Afeer is overeengekomen om de jaarlijkse gemeentelijke bijdrage aan Afeer te bepalen op basis van een drietal elementen (verdeelsleutels) namelijk bijdragen voor de uitvoering van de WSW, voor beschut werken en voor de re-integratietoekort.

Ten opzichte van deze huidige regeling is de bepaling van de bijdrage in het exploitatietekort opnieuw omschreven, omdat de verdeelsystematiek in de huidige regeling als gevolg van gewijzigd rijksbeleid niet meer te bepalen is. De nieuwe verdeelsystematiek voor de gemeentelijke bijdrage in het exploitatieresultaat wordt per bestuursperiode bepaald, waardoor deze voorspelbaar en tussentijds inzichtelijk en toetsbaar wordt.

De concept begroting 2023 Afeer sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 27.921.000. Het aandeel van Westerwolde hierin bedraagt met de invoering van de nieuwe verdeelsystematiek € 3.451.000. De re-integratie van werkzoekenden trede 3 en hoger zijn met ingang van 2019 budgettair neutraal overgegaan naar Afeer. In hoofdlijnen komt dit neer dat de van Afeer geraamde bijdrage lumpsum ad € 950.000 vervalt en daar tegenover vervallen de diverse lasten behorend tot de uitvoering van de re-integratie van bijstandsccliënten. Ook na 2023 komen de tekorten van Afeer volledig ten laste van de deelnemende gemeenten. De bijdrage voor Westerwolde bedragen voor de jaren 2023 t/m 2026 respectievelijk € 3.451.000; € 3.451.000; € 3.455.000 en € 3.323.000.

In het verleden heeft Afeer (Synergon) verliezen gedekt uit het eigen vermogen. Inmiddels heeft Afeer geen eigen vermogen meer. Eventuele tegenvallers zullen moeten worden opgevangen door de deelnemende gemeenten.

Niet te kwantificeren risico's

Rechtmatigheid en interne controle

De (interne) organisatie is verantwoordelijk voor een adequate inrichting van de administratieve organisatie en interne beheersing binnen de afdelingen alsmede voor het afleggen van verantwoording. Dat vraagt niet alleen om het inhoudelijk inrichten van processen en procedures, maar ook het inschatten van risico's, het inrichten van beheersmaatregelen en het afleggen van verantwoording. Om een adequate procesgang te kunnen borgen, zullen er procesbeschrijvingen opgesteld moeten worden, (interne) controlemaatregelen aangebracht worden in de lijn en verantwoording worden afgelegd over de uitvoering van deze controles. Het geheel zal ingebed moeten worden in de totale cyclus

van beheersing met een duidelijke aansturing vanuit de organisatie aan de voorkant en een evaluatie van de uitkomsten aan de achterkant op managementniveau. De urgentie is hoog met het oog op ontwikkelingen op het gebied van rechtmatigheid en het financiële perspectief van de gemeente. Vanaf 2023 moet het college van Burgemeester en Wethouders een in control statement afgeven in het kader van rechtmatigheid.

Informatiebeveiliging & Privacy

Om te kunnen voldoen aan de eisen zoals gesteld in de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is de beveiligingsorganisatie nu voor een deel ingericht. Er blijven hier risico's die niet gekwantificeerd kunnen worden. Dit zijn risico's zoals datalekken, cyberaanvallen, uitvallen van processen en het niet voldoen aan de AVG en BIO.

Personeelsbeleid

Steeds vaker zien we dat het lastig is om goed gekwalificeerd personeel te werven en te behouden. Het risico bestaat daarbij dat we onvoldoende expertise en/of capaciteit hebben. Door tijdelijke externe inhuur kunnen tegen extra kosten de meest kwetsbare functies worden ingevuld. Dit brengt een financieel risico met zich mee, waarvan de exacte hoogte vooraf lastig in te schatten valt. De komende periode zal vooral in het teken staan van de (door)ontwikkeling van medewerkers en teams.

Wethouderspensioenen

Beide rechtsvoorgangers van de gemeente Westerwolde kenden verschillende handelwijzen met betrekking tot het treffen van een voorziening voor de wethouderspensioenen. Niet voor alle pensioen-gerechtigden is een voorziening gevormd, veroorzaakt doordat sommige opgebouwde rechten heel oud zijn (van vóór de BBV-regelgeving) en doordat een deel van de pensioenen niet in eigen beheer is maar is ondergebracht bij een verzekeraar. Wij zijn volop bezig om op persoonsniveau alle rechten en afspraken in beeld te brengen en waar mogelijk de handelwijzen, administratievoering en onderbouwende berekeningen te harmoniseren. Dat betekent dat er met betrekking tot deze post in de begroting inherent sprake is van een bepaalde mate van onzekerheid, die vanwege de op dit moment nog niet beschikbare informatie en documentatie niet financieel vertaald kan worden.

Herverdeling gemeentefonds

Hoofddoel voor een nieuw verdeelstelsel was eenvoud, uitlegbaarheid en een betere aansluiting bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken (met name in het sociaal domein). Dit heeft geresulteerd in een logischer en globalere indeling en een halvering van het aantal maatstaven. Het nieuwe verdeelstelsel gaat in op 1 januari 2023. Het herverdeeffect voor de gemeente Westerwolde is € 5,56 per inwoner positief. Echter zijn de toekomstige ontwikkelingen van het gemeentefonds reden om dit als risico op te nemen.

Covid-19 (Corona)

De uitbraak van COVID-19 (Corona) eind februari 2020 heeft een enorme impact op ons allemaal. De wereldwijde pandemie leidt tot ongekende omstandigheden. Voor de aanpak van COVID-19 kijken wij wat we, aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen. In welke mate het covid-19 virus nog tot financiële risico's kan gaan zorgen voor het jaar 2023, is op dit moment nog niet in te schatten.

Financiële Kengetallen

Conform het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording zijn de zes kengetallen opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de begroting en de jaarrekening.

Deze kengetallen zijn erop gericht om de raad op eenvoudige wijze inzicht te geven in de financiële positie (en het verloop daarvan) van de gemeente.

De zes kengetallen zijn in onderstaande tabel weergegeven en omvatten het volgende:

1. Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de medeoverheid ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.
2. De solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.
3. Structurele exploitatieruimte
Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken.
4. Grondexploitatie
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Wanneer de grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht, loopt een gemeente relatief gering risico. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio.
5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het betreft hier de woonlasten meerpersoonshuishoudens in jaar t (het begrotingsjaar) ten opzichte van het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar), uitgedrukt in een percentage. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin bij het voordoen van een financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen of ruimte is voor nieuw beleid.

Overzicht financiële kengetallen

Kengetallen	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Netto schuldquote	21 %	20 %	18 %	16%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	29 %	27 %	24 %	23%
Solvabiliteitsratio	44 %	47 %	49 %	50%
Grondexploitatie	7 %	7 %	7 %	8%
Structurele exploitatieruimte	0,9 %	0,1 %	-0,3 %	0,2%
Belastingcapaciteit	107 %	107 %	107 %	107%

Met deze set van kengetallen wil de wetgever de raadsleden ondersteunen bij het geven van inzicht in de financiële positie van de gemeente.

De netto schuldquote is niet primair gericht op een beoordeling van het weerstandsvermogen, maar beoogt inzicht te geven in de mate waarin de vaste schuld van de gemeente drukt op de begroting. De provinciale toezichthouder beoordeelt een schuldquote onder de 90 procent als minst risicovol. Met een netto schuldquote van rond de 21 procent kan geconstateerd worden dat de schuldenlast van de gemeente niet excessief op de begroting drukt.

De weergegeven kengetallen voor solvabiliteitsrisico, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit kunnen in de eerste plaats als aanvulling gezien worden op de beoordeling van het weerstandsvermogen. Ook mag tevens geconstateerd worden dat de risico's op de grondexploitatie beperkt zijn.

Conclusie

De gemeente Westerwolde beschikt over een incidentele weerstandscapaciteit van € 18.992.145 om de incidentele risico's van € 2.696.000 af te dekken en een structurele weerstandscapaciteit van € 1.004.000 teneinde de structurele risico's van € 5.700.200 op te vangen. De ruimte binnen de incidentele weerstandscapaciteit kan gebruikt worden om structurele tegenvallers gedurende een begrotingsjaar op te vangen. In het volgende begrotingsjaar wordt, waar nodig, een oplossing gezocht voor tegenvallers met een structureel gevolg. Zodoende mag geconcludeerd worden dat de gemeente Westerwolde voldoende weerstandsvermogen heeft.

Financiering

Inleiding

Het beleid van de gemeente Westerwolde voor de financieringsfunctie is vastgelegd in het treasurystatuut van de gemeente Westerwolde (vastgesteld 18 december 2018)

De doelstellingen van het treasurybeleid zijn:

- het verzekeren van een duurzame toegang tot financiële markten (geld- en kapitaalmarkt) tegen acceptabel condities;
- het beschermen van gemeentelijke vermogens- en renteresultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, koersrisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- het minimaliseren van de interne verwerkingsprocessen en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Dit statuut beoogt het sturen en beheersen van het verantwoord en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. De wet Fido is een belangrijk wettelijke kader voor de financieringsfunctie van de gemeenten. Er is dagelijks aandacht voor het liquiditeitsbeheer van onze gemeente. Periodiek wordt de samenstelling van de leningenportefeuille bekeken. Aan de hand van een analyse van de ontwikkeling van de structurele geldstromen is een liquiditeitsplanning opgesteld, waardoor een betere sturing op het doen van werkelijke betalingen in relatie tot (verwachte) ontvangsten mogelijk is. De ontwikkeling van een gedegen liquiditeitsplanning heeft enige tijd gekost, omdat ervaring een belangrijke informatiebron is.

Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht decentrale overheden hun liquide middelen voortaan aan te houden bij de schatkist van het Rijk. Schatkistbankieren vertaalt zich direct in een lagere staatsschuld. Iedere euro die deelnemers aan het schatkistbankieren bij de schatkist

aanhoudt, vermindert de externe financieringsbehoefte van de Staat. Het draagt ook bij aan het terugdringen van risico's van bijvoorbeeld beleggingen van decentrale overheden. Verplicht schatkistbankieren voor de decentrale overheden is ingesteld om de overheidsschuld terug te dringen. De verplichting houdt volgens het kabinet echter ook haar waarde als Nederland in de toekomst weer blijft binnen de door Europa vastgestelde schuldgrens. Schatkistbankieren is dus een structurele maatregel.

Binnen de wettelijke grenzen gelden voor decentrale overheden de volgende regels:

- Gelden minder dan 0,75 procent van het begrotingstotaal mogen in eigen beheer worden gehouden. Dit geldt voor gemeenten met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen.
- Decentrale overheden kunnen te allen tijde geld aan elkaar uitlenen uit hoofde van de publieke taak.

Nieuwe berekeningswijze drempelbedrag met ingang van 1 juli 2021.

In de beleidsdoorlichting schatkistbankieren van juli 2019 is onder meer geconstateerd dat decentrale overheden kampen met administratieve lasten bij schatkistbankieren. Het kabinet heeft in de beleidsdoorlichting het probleem erkend dat met name decentrale overheden die structureel rood staan en slechts incidenteel overtollige middelen hebben met hogere administratieve lasten te maken hebben dan gewenst is. Met een eventuele verhoging dan wel een andere berekening van het drempelbedrag wilde het kabinet aan deze bezwaren tegemoet komen. Na een overlegtraject met alle betrokken partijen is er overeenstemming bereikt om het drempelbedrag te verhogen. Dit akkoord is bevestigd in het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen (BOFv) van april jl.

Het drempelbedrag dat is vastgelegd in artikel 7 lid 2 van de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden zal worden aangepast op onderstaande punten:

- een verhoging van de ondergrens van € 250.000 naar € 1 miljoen euro;
- een verhoging van het percentage begrotingstotaal t/m € 500 miljoen euro van 0,75% naar 2%.

Risicobeheer

Met betrekking tot risicobeheer gelden de volgende algemene uitgangspunten:

- De gemeente mag leningen of garanties uit hoofde van de "publieke taak" uitsluitend verstrekken aan door de gemeenteraad goedgekeurde derde partijen, waarbij vooraf advies wordt ingewonnen over de financiële positie en de kredietwaardigheid van de betreffende partij;
- De gemeente mag middelen uitzetten uit hoofde van de treasuryfunctie indien deze uitzettingen een prudent karakter hebben en niet zijn gericht op het genereren van inkomen door het lopen van overmatig risico;
- Het gebruik van derivaten is toegestaan, maar deze worden uitsluitend toegepast ter beperking van financiële risico's.

Rentevisie

Om een afgewogen keuze te maken welke vorm van financiering op enig moment aantrekkelijk is, mag een rentevisie niet ontbreken. Een rentevisie geeft een verwachting weer van de ontwikkeling van de rentestand in de toekomst. Wij maken gebruik van de rentevisie die de BNG regelmatig publiceert en actualiseert op haar website.

Kasgeldlimiet, financieringsbehoefte en renterisiconorm

Voor het beheersen van renterisico's gelden twee richtlijnen, te weten de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Om de renterisiconorm te kunnen bepalen is inzicht in de leningenportefeuille (ofwel de financieringsbehoefte) noodzakelijk.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de limiet aan voor de vlottende schuld van een gemeente. Onder vlottende schuld worden onder meer verstaan leningen met een looptijd tot maximaal één

jaar en schulden in rekening courant verminderd met onder andere contante gelden en tegoeden in rekening courant. De kasgeldlimiet wordt bepaald door een percentage van de totale begroting van de gemeente bij aanvang van het dienstjaar. Zodra een gemeente met de omvang van de vlottende middelen deze grens structureel overschrijdt, ontstaat een verplichting de omvang van de vlottende middelen te verlagen. Dit is mogelijk door vlottende middelen te vervangen door een langlopende geldlening. Indien de gemeente voor het derde achtereenvolgende kwartaal een overschrijding heeft van de kasgeldlimiet moet de Provincie op de hoogte worden gesteld. Voor 2023 bedraagt het begrotingstotaal € 99,9 miljoen (per dd. 19-09-2022). Het door het Ministerie vastgestelde percentage bedraagt 8,5 procent. Derhalve bedraagt de kasgeldlimiet voor onze gemeente in 2023 € 8,5 miljoen. Dit is dus het maximum wat de gemeente aan vlottende schuld mag hebben.

Financieringsbehoefte

Per 1 januari 2023 bedragen de opgenomen vaste geldleningen € 21.889.600,-. Hiervan is € 1.416.785,- aan Acantus door verstrekt.

Renterisiconorm

De renterisiconorm heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en renteherzieningen op vaste schulden niet meer mogen bedragen dan 20 procent van het begrotingstotaal. Voor onze gemeente betekent dit een absolute norm van 20 procent van € 99,9 miljoen (stand 19 september 2022) is € 19,9 miljoen. De gehele leningenportefeuille is afgesloten met een vast rentepercentage; renteherzieningen worden vooralsnog niet verwacht. De verwachte aflossingen in 2023 bedragen ruim € 1.662 miljoen. De gemeente Westerwolde blijft dus ruimschoots binnen de renterisiconorm; ook op de lange termijn.

Berekening renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Componenten	2023	2024	2025	2026
1 Renteherzieningen	0	0	0	0
2 Aflossingen	1.662	1.666	1.545	1.500
3 Renterisico (1+2)	1.662	1.666	1.545	1.500
4 Renterisiconorm	19.996	19.963	19.526	19.554
5 Ruimte	18.334	18.297	17.981	18.054
Begrotingstotaal	99.979	98.313	97.630	97.768
Percentage	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	19.996	19.663	19.526	19.554

Kasbeheer

Het kasgeldbeheer heeft betrekking op geldstromenbeheer en saldo- en liquiditeitenbeheer korter dan één jaar. Het betalingsverkeer wordt zoveel mogelijk via één bank, de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), uitgevoerd. Door gebruikmaking van de overeenkomst financiële dienstverlening van deze bank wordt een optimaal rendement bereikt. Teneinde de kosten van het geldstromenbeheer te beperken, wordt:

- het liquiditeitsgebruik beperkt door de geldstromen op gemeenteniveau op elkaar en de liquiditeitsplanning af te stemmen. Hierbij wordt erop toegezien dat de liquiditeitspositie voldoende is om te garanderen dat de verplichtingen tijdig kunnen worden voldaan;
- het betalingsverkeer zoveel mogelijk elektronisch uitgevoerd door één bank (BNG).

Rentelasten in de begroting

Om een eenduidige handelswijze tussen gemeenten met betrekking tot rente in de begroting en jaarstukken te bevorderen is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) op dit punt per 1 januari 2018 aangepast. Vanaf deze datum mogen enkel de verwachte werkelijke rentelasten, gesaldeerd met de verwachte rentebaten, worden opgenomen in de begroting en worden doorberekend aan de vaste activa. Daarnaast wordt het berekenen van een rentevergoeding over het eigen vermogen en de voorzieningen afgeraden.

Gevolg hiervan is dat gemeenten die verhoudingsgewijs veel activa financieren met eigen vermogen, zoals bij onze gemeente het geval is, nog slechts een lage "omslagrente" over de activa mogen berekenen. In het geval van de gemeente Westerwolde is dit omslagpercentage berekend op 0,5 procent. Enkel in het geval van projectfinanciering, dat is wanneer een lening extern is aangetrokken voor de financiering van een specifiek project, mag de werkelijke rente aan een activum worden toegerekend. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de financiering van de RSG nieuwbouw.

Renteschema

De rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening in de begroting is uiteengezet in onderstaand renteschema.

Berekening renteomslag		
Externe rentelasten lange termijn financiering	€	307.207
Externe rentelasten korte termijn financiering	€	10.000
<i>Totale externe rentelasten</i>		€ 317.207 +
Externe rentebaten lange termijn financiering	€	146.579
Externe rentelasten korte termijn financiering	€	15.000
<i>Totale externe rentebaten</i>		€ 161.579 -
	<i>Rentesaldo</i>	€ 155.628 +
Af: rentelasten van projectfinanciering die rechtstreeks aan het betreffende taakveld moeten worden toegerekend		€ 212.087 -
Bij: rentebaten van doorverstrekte leningen waarvoor een specifieke lening is aangetrokken		€ 65.587 +
	<i>Totaal aan de taakvelden toe te rekenen rente</i>	<u>€ 9.128</u>
De totale boekwaarde van de activa die integraal zijn gefinancierd (1/1/2022)	€	52.705.937
Dit resulteert in een renteomslag-percentage van		0,02%
Na afronding op een half procent hanteren we een renteomslag-percentage van		0,50%

Taakveld Treasury

Alle rentelasten en –baten worden in eerste instantie centraal begroot op het taakveld Treasury. Van daaruit wordt het rentesaldo toegerekend aan de verschillende taakvelden. Omdat de renteomslag op een half procent wordt afgerond, ontstaat er een renteresultaat op het taakveld Treasury. De berekening is als volgt:

Berekening renteresultaat op het taakveld Treasury		
Renteomslag: 0,5% over €52.705.937	€	263.530
Werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente	€	<u>9.128</u>
Voordelig renteresultaat i.v.m. afronding renteomslag op 0,5%		€ 254.402 +
Bij: ontvangen baten uit deelnemingen (dividend)		€ 213.800 +
Af: rentelast deelnemingen (renteomslag)		€ 7.821 -
		<u>€ 460.381</u>
		<i>Voordelig resultaat op het taakveld Treasury</i>

Administratieve organisatie, interne controle en verantwoordelijkheden

In het treasurystatuut zijn de functies, verantwoordelijkheden en bevoegdheden opgenomen. Er wordt gewerkt op basis van de algemene uitgangspunten zoals opgenomen in het treasurystatuut.

Onderhoud Kapitaalgoederen

Inleiding

De paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen geeft een dwarsdoorsnede van de begroting. Lasten van onderhoud van kapitaalgoederen kunnen op diverse programma's voorkomen. Met het onderhoud van kapitaalgoederen is een groot deel van de begroting gemoeid. Daarom zijn voor een helder en volledig overzicht het beleidskader en de hieruit voortvloeiende financiële consequenties van de belangrijkste kapitaalgoederen in deze paragraaf samengevat.

In de openbare ruimte wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Voor al die activiteiten zijn kapitaalgoederen nodig. Deze worden als volgt ingedeeld:

- Infrastructuur (wegen, straten, pleinen, rioleringen, kunstwerken, waterwegen en havens);
- Voorzieningen (openbaar groen, begraafplaatsen, sportfaciliteiten, verlichting);
- Gemeentelijk vastgoed (scholen, sportgebouwen, gemeentehuis, welzijn, cultuur etc.).

De gemeenteraad geeft de kaders aan voor de inrichting van het onderhoud en het beoogde onderhoudsniveau voor het openbaar groen, water, riolering, wegen, kunstwerken (bruggen) en gebouwen. Dat kan zij doen in nota's en beleidsplannen, maar in geval van kleinere wijzigingen ook in deze paragraaf.

Het beleid voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is in diverse nota's verwoord:

- Bomenbeleidsplan;
- Nota openbare verlichting;
- Nota openbare ruimte;
- Nota bruggenonderhoud;
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan;
- Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen;
- Regionaal Waterplan;
- Afvalwaterplan/Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025.

Behalve deze nota's zijn er diverse beheerplannen voor specifieke onderdelen als wegen, verlichting, bruggen, waterlopen en groen. Dit zijn feitelijk de inventarisaties en uitvoeringsplannen van de verschillende beleidsnota's en worden door het college vastgesteld.

Bomenbeleidsplan

De gemeente heeft momenteel 69.000 bomen langs gemeentelijke wegen in het digitale beheerspakket geregistreerd. Daarnaast zijn er nog meer dan 20.000 bomen in parken, coulissen en bospercelen. Kaders voor de bescherming, het behoud en diversiteit van de bomen staan in dit beleidsplan opgenomen.

Instandhoudingsplan Kunstwerken

De raad heeft begin 2022 het instandhoudingsplan kunstwerken vastgesteld waarin het bruggenonderhoud is geregeld. Op basis van meldingen en bruginspecties wordt jaarlijks een selectie gemaakt van bruggen die voor onderhoud in aanmerking komen. De bruggen in slechte staat en bruggen op strategisch belangrijk plekken die onderhoud nodig hebben, krijgen de grootste prioriteit. De meeste bruggen bevinden zich in een matig tot redelijke staat van onderhoud. Binnen de beschikbaar gestelde budgetten willen we zo goed mogelijk uitvoering geven aan de maatregelen. Dit kan op onderdelen leiden tot herprioritering. In de begroting is geen rekening gehouden met vervanging van bruggen.

Nota openbare verlichting

In april 2019 is het beleidsplan openbare verlichting 2019-2023 door de raad vastgesteld. In het plan zijn de beleidskeuzes uitgewerkt naar een vijf jarig uitvoeringsplan. De hoofddoelstellingen betreffen: energiebesparing op stroomverbruik, vervanging verouderde installaties en masten, toepassen dynamische verlichtingssystemen, reductie van lichtvervuiling en inzichtelijker maken van exploitatiekosten.

Nota openbare ruimte

De nota openbare ruimte (NOR) is in september 2020 door de raad vastgesteld. De NOR bevat de kaders van de verschillende disciplines (groen, wegen, bruggen, oevers, etc.) en is bedoeld om een integraal beeld te geven van de kaders voor het beheer- en onderhoud van de objecten in de openbare ruimte. Op basis van meldingen en weginspecties wordt jaarlijks een selectie gemaakt van wegen, wandel- en fietspaden die voor onderhoud in aanmerking komen. Binnen de beschikbaar gestelde budgetten zullen we zo goed mogelijk uitvoering geven aan de maatregelen. Dit kan op onderdelen leiden tot herprioritering.

Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan

In juni 2021 is het gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) door de raad vastgesteld. In het GVVP staan de kaders opgenomen hoe de gemeente met bepaalde keuzes omgaat zoals zonebeleid, bebording, belijning, etc. Een belangrijk onderdeel van het GVVP is het risico gestuurd aanpakken van gevaarlijke knelpunten in de openbare ruimte. In 2023 wordt de top 5 van gevaarlijke punten aangepakt.

Nota onderhoud gemeentelijke gebouwen

In de 'Nota Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen Westerwolde' is al het groot- en planmatig onderhoud opgenomen voor alle gemeentelijke gebouwen. Ook wordt hierin de landelijke verduurzamingsopgave opgenomen dat van toepassing is op gemeentelijke gebouwen (minimaal label C in 2023 en minimaal label A in 2030). Alle gemeentelijke gebouwen worden daarmee opgenomen in een voorziening.

Regionaal Waterplan

In 2019 is samen met gemeenten in Groningen en Drenthe een nieuw bestuurlijk Waterakkoord gesloten. Afgeleid daarvan is in 2020 een regionaal waterplan opgesteld voor de gemeenten in Oost-Groningen samen met het Waterschap met een looptijd tot en met 2025. Daarvan afgeleid is in Westerwolde eind 2020 een eigen verbreed gemeentelijk rioleringsplan (vGRP) door de raad vastgesteld.

Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025

Het verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025 is in december 2020 door de raad vastgesteld en heeft een looptijd tot en met 2025. De reiniging en inspecties die in 2023 zullen worden afgerond leiden tot een uitvoeringsplan van vijf jaar. De jaarschijf 2023 zal worden uitgevoerd. Met name het renoveren en eventueel vervangen van slechte delen van het vrijvervalriool staat op de planning. Het telemetrie systeem is vernieuwd en de gegevens die daarmee worden verzameld geven een goed beeld van de werking van ons rioolstelsel. Ook is er een netwerk van waterpeilbuizen aangelegd om het grondwater te meten om maatregelen in het kader van de klimaatverandering te kunnen nemen.

Vervangingsinvesteringen in tractiemiddelen

Team openbare werken beschikt over een hoeveelheid materieel (voertuigen, tractie, werkmaterieel en gereedschappen) wat wordt ingezet bij het uitvoeren van beheer- en onderhoudstaken in de openbare ruimte. Om ook in de toekomst het wagen- en machinepark voor de buitendienst adequaat op peil te houden en de bijbehorende kosten in beeld te brengen, is een meerjarig vervangingsplan opgesteld. De te verwachten noodzakelijke investeringen op basis van leeftijd, inzet en technische onderhoudstoestand van het materieel zijn hierin aangegeven. Alle tractiemiddelen bereiken op een gegeven moment een punt waarop ze vervangen moeten worden, omdat de reparaties en onderhoudskosten te hoog worden, de dienstverlening niet meer kan worden gegarandeerd of bepaalde taken niet meer kunnen worden uitgevoerd.

Enkele belangrijke feiten uit het tractieplan zijn de volgende. Er zijn in Westerwolde 200 tractiemiddelen aanwezig met een totale waarde van € 3,8 miljoen. De gemiddelde waarde per actief bedraagt € 19.000. Alleen tractiemiddelen met een aanschafwaarde van groter dan € 20.000 worden als investering beschouwd en aldus afgeschreven gedurende de economische levensduur, met een restwaarde van 5%. Deze activeringsgrens is in lijn met de financiële verordening. Van de investeringen worden de kapitaallasten in de begroting opgenomen. Onderhoudslasten zijn in het plan gebaseerd op normeringen. Aanschaffingen van minder dan € 20.000 worden betaald uit de lopende exploitatiebegroting. Door deze laatste uitgaven goed te plannen, en door investeringen te dekken uit al gereserveerde vrijgevallen kapitaallasten, is er – behoudens inflatieaanpassingen – op dit moment voldoende dekking in de begroting en meerjarenraming aanwezig om de vervangingen en het onderhoud uit het tractieplan te kunnen dekken. Dat is goed nieuws! Desondanks is een belangrijk aandachtspunt dat we bij elke vervanging blijven nadenken over nut/noodzaak en altijd een zorgvuldige afweging maken tussen het zelf uitvoeren van werkzaamheden en uitbesteden.

In onderstaand overzicht zijn de tractiemiddelen opgenomen die de komende vier jaren volgens de planning moeten worden vervangen. Het tractieplan is opgesteld met het prijspeil 1 juli 2021. Om die reden hebben wij moeten concluderen dat de investeringsbedragen voor 2023 zoals deze zijn genoemd in het plan niet voldoende zijn. Het is echter op dit moment lastig om de juiste prijzen te bepalen. Vanwege de risico's en onzekerheden in de huidige markt geven veel leveranciers geen prijzen af. De prijzen die wél worden afgegeven zijn aan grote schommeling onderhevig. Daarom hebben wij vooralsnog rekening gehouden met een theoretische prijsstijging van 15% ten op zichte van het prijspeil 1 juli 2021. De bedragen voor het jaar 2023 zijn daarop aangepast en de bijbehorende lasten zijn in de begroting opgenomen. Voor de jaren na 2023 is vooralsnog uitgegaan van het prijspeil uit het

tractieplan. Worden die kredieten in de komende jaren daadwerkelijk aangevraagd, dan moeten ook deze bedragen worden herzien naar actueel prijspeil.

	2023	2024	2025	2026
Heftruck	€ 28.750			
Verlengde bestelbus	€ 56.350			
Bestelbus	€ 46.000			
Bestelauto	€ 37.375			
Pick-up	€ 46.750			
Calciumchloride tank (TA)	€ 28.750			
Klepelaar met opvang	€ 51.750			
Bestelbus		€ 47.500		
Bestelbus (4x4)		€ 60.000		
4 x Bestelauto		€ 112.120		
Mnikraan		€ 34.400		
Mini shovel		€ 27.500		
2 x Pick-up			€ 66.000	
3 x Pick-up			€ 127.500	
Pick-up incl. kraan			€ 52.750	
Pick-up dubbele cabine				€ 45.000
Calciumchloride tank (Vriescheloo)				€ 25.000
2 x Rioolreiniger op aanhanger				€ 45.000
	€ 297.748	€ 283.544	€ 248.275	€ 117.026

Programma's	Lasten kapitaalgoederen			
	2023	2024	2025	2026
1 Veiligheid	3.545	3.545	3.545	3.545
2 Openbaar gebied	606.241	651.533	639.745	661.999
3 Bedrijvigheid en duurzaamheid	6.521	6.521	6.521	6.521
4 Onderwijs	1.031.701	1.024.119	1.010.800	1.000.787
5 Sport, cultuur en recreatie	294.009	248.652	248.278	310.318
6 Sociaal domein	142.132	142.021	138.713	138.712
7 Milieu en gezondheid	765.284	734.712	682.023	660.910
8 Wonen	72.258	72.258	72.258	72.258
9 Inwoners en bestuur	3.017	3.017	3.017	3.017
10 Algemene dekkingsmiddelen	-215.587	-209.587	-203.587	-197.587
11 Overhead	38.524	18.686	14.244	14.244
12 VPB	0	0	0	0
13 Onvoorzien	0	0	0	0
Activa indirecte producten	0	0	0	0
	2.747.645	2.695.477	2.615.557	2.674.724
Kapitaallasten Staat van activa	2.747.645	2.695.477	2.615.557	2.674.724
Waarvan gedekt door reserve	-295.155	-265.051	-331.167	-353.407
Totaal	2.452.490	2.430.426	2.284.390	2.321.317

Bedrijfsvoering Westerwolde

Bedrijfsvoering algemeen

Na een langdurige corona-periode komt de organisatie weer op gang in een nieuwe hybride vorm. Na 2 jaar te hebben gewerkt op een nieuwe manier, vanuit huis en deels op kantoor, is deze nieuwe manier van werken structureel geworden. Althans zo ziet het er wel naar uit. Met de verhuizing naar 1 gemeentehuis, wat in september uitgevoerd moet zijn, komt het flexibel werken prominent naar voren. In 2023 zullen we veel meer hybride gaan werken. Dit betekent vanuit huis, op het gemeentehuis of op welke plek dan ook zullen collega's kunnen inloggen op het netwerk en zo aan het werk kunnen. Deze nieuwe manier van werken heeft invloed op de bedrijfsvoering. Naast het faciliteren van zaken, is het ook van belang om grip te houden op de manier van werken op afstand. Zaken als beveiliging en archivering zijn hierbij van belang. In 2023 zullen we verder gaan in het formaliseren en optimaliseren van deze zaken. Dit in combinatie met het verbeteren van onze processen conform de uitwerking van het accountantsrapport over het boekjaar 2021.

HRM

In 2022 is sterk ingezet op het vergroten van de daadkracht HRM d.m.v. het verbeteren van de managementinformatie en het zicht krijgen en houden op gebied van o.a. formatiebeheer en kosten t.b.v. personeel van derden.

Tevens gewerkt aan het faciliteren van het thuiswerken (o.a. thuiswerkvergoeding) en reiskosten woon-werk in het kader van het meer hybride, en daarmee plaats- en tijdsafhankelijk te kunnen werken.

2023 (en verder) zal zich vooral kenmerken door de volgende ontwikkelingen:

Individuele- en teamsontwikkeling organisatiebreed

- Vanuit de vastgestelde strategische kernvisie en het actuele sociaal jaarverslag gaan HR-thema's zoals individuele- en teamontwikkeling steeds verder gestructureerd vorm en inhoud krijgen in de ontwikkelprogramma's voor leidinggevenden en medewerkers.

Een van de voorbeelden hiervan zijn het aanschaffen en implementeren van projectmatig creëren (PMC) als methodische werkvorm voor verbeteren van het projectmatig werken en het projectleiderschap.

- Een goede strategische personeelsplanning wordt ontwikkeld in de komende periode om nog beter grip te krijgen op het toekomstige personeelsbestand en zicht op noodzakelijke investeringen om een kwantitatief en kwalitatief personeelsbestand te (be)houden. Kortom: beter gekwalificeerd personeel dat productiever en effectievere diensten en producten oplevert

In relatie hiertoe speelt eveneens het beloningsbeleid voor moeilijk vervulbare functies een rol.

Arbo

Op het gebied van arbeidsomstandigheden (arbo) zijn er een aantal ontwikkelingen.

- De aanbevelingen uit het in 2019 uitgevoerde Risico Inventarisatie en Evaluatie (RI&E) dragen bij aan het vergroten van het veilig kunnen werken, de welzijn en vitaliteit van de medewerkers. In een meerjarenplan is opgenomen waar we ons in 2022 en 2023 zullen inzetten.
- Verdere ontwikkeling van beleid ten aanzien van veiligheid, gezondheid en welzijn (o.a. Arbobeleid en de resultaten van het in 2023 uit te voeren medewerkerstevredenheidsonderzoek (MTO) en het Preventief Medisch onderzoek (PMO) en de acties die daaruit voortkomen.
- Ook het verder uitwerken van het integriteitsbeleid en de uitwerking daarvan zal in 2023 worden opgepakt.

CAO en wetswijzigingen

- Op dit moment wordt er gewerkt aan de CAO gemeenten 2023. In de loop van dit jaar zal duidelijk worden wat dit voor ons betekent. De thema's richten zich vooral op het behouden van voldoende en gekwalificeerde medewerkers om de aanpak van maatschappelijke opgaven en dienstverlening van gemeenten aan te kunnen.
- Daarnaast zullen wetswijzigingen en landelijke en regionale ontwikkelingen zoals krapte op de arbeidsmarkt het komende jaar aandacht vragen.
- Het personeelshandboek zal hierop worden aangepast.

Om deze onderdelen vorm te geven en de komende jaren te kunnen werken aan een verdere professionalisering van onze organisatie zijn de volgende financiële middelen noodzakelijk:

Met betrekking tot strategische personeelsplanning is het noodzakelijk dat dit vanaf 2023 van start gaat. Dit om de organisatie een ontwikkeling te laten doormaken richting personeels- en organisatieontwikkeling. Dit is noodzakelijk om de steeds complexere wet- en regelgeving en beleidswensen op een goed niveau op te kunnen pakken. Om deze uitdaging te kunnen oppakken zullen een aantal incidentele kosten gemaakt moeten worden. Hiervoor € 50.000 beschikbaar te stellen voor de periode van 3 jaar de van een HRM adviseur (deze

zal het gehele proces begeleiden en daarmee zelf minder toekomen aan de HRM advies vraagstukken)

Voor de komende 3 jaren het opleidingsbudget ophogen met € 129.000 naar een bedrag van € 300.000 (2% van de loonsom) om het huidige personeel de noodzakelijke opleidingen te kunnen bieden om de kwaliteit verder op peil te brengen.

De komende 3 jaren € 100.000 extra toe te voegen aan het vervangingsbudget om de nieuwe ontwikkelingen een beleidsimpuls te geven.

De komende 3 jaren een bedrag van € 400.000 op te nemen in de begroting ter dekking van frictiekosten/onvoorziene kosten (denk hierbij aan afscheid en afvloeiingsregelingen). Dit zal in combinatie met de strategische personeelsplanning noodzakelijk zijn om mensen te laten bewegen en tot oplossingen te komen om ons personeel op het gewenste niveau te krijgen.

Informatievoorziening en automatisering

Informatie en informatievoorzieningen worden steeds belangrijker voor een organisatie. Met de verdergaande digitalisering van werkzaamheden en een groei van informatie-gestuurd werken, is de informatievoorziening bepalender dan ooit voor de strategie en werkprocessen van organisaties. Hierdoor komt de nadruk van ICT steeds meer te liggen op de informatie en functionele inrichtingskant en dus op informatiemanagement. Informatiemanagement (IM) ligt altijd binnen de eigen organisatie.

De huidige *I-strategie voor de gemeente Westerwolde* dient als kapstok voor informatiemanagement voor de komende jaren. Vanuit deze strategie zullen er weer actuele vraagstukken ontstaan die wederom als bouwstenen dienen voor het geheel. Eén vraagstuk is om de organisatie op een volwassenheidsniveau te krijgen waarbij de gemeente zelf de regie en grip krijgt op ICT-vraagstukken en leveranciers. Dit vraagt om een verschuiving van een technisch georiënteerde organisatie (traditionele ICT-beheer) naar een door informatiemanagement gestuurde regioorganisatie.

Met de toenemende digitalisering, het vele thuiswerken en de groei van publieke clouddiensten zoals Microsoft 365 verandert de digitale werkomgeving in rap tempo. Dit vraagt van medewerkers een andere manier van werken waarbij de digitale werkomgeving en bijbehorende ict-voorzieningen zullen veranderen. Dit geldt zeker ook voor de wijze waarop met data/informatie wordt gewerkt. Het is van belang overzicht te houden. Dit gaat gepaard met extra inspanningen vanuit informatiemanagement, veiligheid en compliance om medewerkers mee te nemen in de transitie.

Met deze nieuwe toekomstige werkelijkheid, wordt ook nagedacht over hoe de techniek er straks uit komt te zien. Nu is het nog een situatie waarbij de medewerkers inloggen op de "grote" computers die bij het GRID staan en wat gezien kan worden als traditionele ICT oplossingen echter dit levert voor de nieuwe toekomstige werkplek best wel wat problemen op. Zo is de huidige omgeving bijvoorbeeld nooit gemaakt om er op grote schaal mee te video vergaderen. De nieuwe wereld schetst een beeld waarbij de A (Automatisering) steeds meer op afstand komt te staan bij grote leveranciers van gemeentelijke Applicaties (Centric, Sweco, etc.) en/of datacentra (Amazon, Google, IMB en Microsoft). Zij bieden oplossingen die veel goedkoper zijn. Er is een duidelijke verschuiving gaande van het kostenpatroon in de ICT waardeketen. Het zijn vooral de kleinere datacentra, zoals bijvoorbeeld het GRID, die moeite zullen hebben het hoofd boven water te houden. De kosten voor traditionele ICT zullen verschuiven naar moderne oplossingen.

Ook voor de ICT systemen die speciaal voor een specifiek domein zijn gemaakt, zoals de Omgevingswet, de gemeentelijke website en zaakgericht werken, leiden de technische innovaties tot verandering. Ook daar worden de nieuwe producten vaak als een SaaS oplossing aangeboden. Dat maakt het voor de gemeente aan de ene kant gemakkelijker (de leverancier zorgt ervoor dat de software up to date is en goed draait), en aan de andere kan moeilijker (gegevens zoals bijvoorbeeld het Burgerservicenummer moet worden gedeeld met 5 andere systemen). De verwachting is dat bij elke nieuwe aanbesteding of vervanging van ICT hulpmiddelen er steeds vaker voor een SaaS oplossing zal worden gekozen. Tevens

wordt deze beweging door de centrale overheid ondersteund door de inzet van VNG's "Common Ground" waar ICT systemen en inrichtingen aan moeten voldoen conform het werken onder architectuur.

Vanuit informatievoorziening en automatisering zijn we in 2021 gestart met een heroriëntatie van de inzet van technische hulpmiddelen (nu vooral verstrekt door het GRID), een versterkte inzet van Informatieveiligheid en Privacy maatregelen (security by design) en de verschuiving van informatievraagstukken van centraal naar decentraal. Het adagium hierbij is dat "ICT moet voor ons werken in plaats van andersom".

Reeds in 2020 en 2021 is de gemeente begonnen om de dienstverlening met een goed werkende ICT-organisatie verder te optimaliseren, met behulp van een passende strategie.

Met de ICT-organisatie wordt bedoeld het geheel van informatiemanagement, automatisering, informatieveiligheid, applicatiebeheer, databeheer en de documentaire informatievoorziening. Deze aanscherping van de ICT organisatie zal ook in de komende periode volop aandacht krijgen om te kunnen aansluiten op de interne klantwensen, regie te krijgen op leveranciers en om aan te sluiten op de nieuwe technische werkelijkheid.

Om bovenstaande te concretiseren heeft de gemeente een programma opgesteld. Dit programma omvat onder andere de volgende aandachtspunten:

- Transparantie van de Raad: implementatie van de begrotingsapp, stembarometer en voldoen aan de digitale duurzaamheid en -toegankelijkheid.
- Financieel domein: ICT ondersteuning op de P&C cyclus, implementatie van digitale facturen, inzet van business intelligence om rapportage te vergemakkelijken.
- Sociaal domein: inzet van E-dienstverlening, ondersteuning van gebiedsgericht werken en inzet van business intelligence om monitoring te optimaliseren.
- Nieuwe digitale werkplek: ondersteuning bieden om plaats- en tijdsafhankelijk veilig te kunnen werken in het kader van "het nieuwe werken" met apparaten die alleen aan een browser en internet verbinding voldoende hebben. Tevens hierbij voorbereid zijn bij een eventuele verhuizing met minder werkplekken dan er medewerkers zijn.
- Vernieuwing telefonie oplossing: zorgen voor de vervanging van de huidige, afgeschreven, telefonie oplossing die aansluit op de nieuwe digitale werkplek.
- Digitaal samenwerken: implementatie van het digitale samenwerkingsplatform Office 365 waarbij samengewerkt kan worden in documentcreatie en ook vloeiend mee video vergaderd kan worden.
- Digitaal op orde brengen van domein Openbaar gebied: ICT ondersteuning van de Digitale Omgevingswet, zorg dragen dat de ruimtelijke basisregistraties (BOR, BGT, BAG en BRO) op elkaar zijn afgestemd en het inrichten van een Vastgoed- en Grondzakenregistratie systeem.
- Wettelijke verplichtingen: voorbereiding op de Wet Open Overheid en Wet Digitale Overheid.
- Door ontwikkelen zaakgericht werken: Nu veel processen worden ondersteund door zaakgericht werken ontstaat de behoefte door te groeien naar de volgende stap; informatie gestuurd werken. Met de inzet van business intelligence worden hiermee de eerste stappen gezet.

Informatiebeveiliging & Privacy

Digitale risico's zijn nog steeds even groot en niet echt veranderd. De digitale dreiging van landen in de vorm van spionage en sabotage zijn een voortdurende en blijvende dreiging voor onze nationale veiligheid. Ook het risico van grootschalige uitval van vitale processen is door o.a. de oorlog tussen Rusland en Oekraïne nu nog meer aanwezig. Verder geeft het dreigingsbeeld aan dat de effecten van criminaliteit zoals ransomware, maatschappij-brede effecten kunnen hebben. De inzet van technologieën rechtstreeks gekoppeld aan het internet met doel om processen automatisch uit te voeren, vormen steeds meer een risico. Het aansturen op afstand van bijvoorbeeld bruggen, sluizen, gemalen, klimaatbeheersing

van onze gebouwen enz. kunnen zonder goede tegenmaatregelen overgenomen worden door kwaadwillende. Dit kan mensenlevens tot gevolg hebben. Informatiebeveiliging gaat verder dan ICT alleen. Beveiliging van gegevens, systemen en burgers is een taak van de hele organisatie. Wat hierbij helpt is het slim inrichten van processen en procedures. Het gaat ook over de mensen in onze organisatie, de manier waarop zij met risico's omgaan en om kennis en bewustzijn. Risicomanagement is de basis van een goede informatiebeveiliging.

Verantwoordelijkheden

De rol van bestuurders en managers ten aanzien van risicomanagement is nu nog explicieter. Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor de informatiebeveiliging van de gemeente en het beschermen van de privacy van onze inwoners. De manager is verantwoordelijk voor de inrichting van processen en systemen en het wel of niet accepteren van risico's. Voor de risico die niet geaccepteerd worden gaan we maatregelen uitvoeren om de belangrijkste risico's terug te brengen tot een acceptabel niveau. Het strategisch informatiebeveiligingsbeleid is de basis voor het ontwikkelen van een tactisch beleid gebaseerd op de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid).

Risicomanagement

Er zijn maatregelen die nog niet uitgevoerd zijn. Hierdoor lopen we risico's. Deze risico's gaan we prioriteren. Deze geprioriteerde risico's en bijbehorende maatregelen vormen dan het jaarplan voor 2023 die onderdeel zijn van een integraal risico & control plan. De basis van informatiebeveiliging en privacy is risicomanagement. Op basis van de risico's die we als gemeente lopen, richten we beveiliging in. We kunnen niet alles implementeren maar door middel van risicomanagement worden de prioriteiten zichtbaar. Uitgangspunt is dat er een cultuur ontstaat waarin we letten op risico's en hierop, kunnen, mogen en durven handelen. Het draait om vertrouwen, eigenaarschap, kennis, kunde en het continu verbeteren ervan.

CIO team

Ter ondersteuning en uitvoering van de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging is er een ambtelijk team opgericht. Dit zogenaamde CIO-team wordt gecoördineerd door de CISO (Chief Information Security Officer) en bestaat uit een groep medewerkers uit verschillende taakvelden die tot informatiebeveiligingsbeheerders voor hun taakveld zijn benoemd. Ook de privacy officer/functionaris gegevensbescherming is lid van dit team voor het onderdeel privacy. De leden van dit team zorgen ervoor dat de geprioriteerde BIO maatregelen en overlappende maatregelen voor privacy voor hun taakveld onder aandacht komt van de verantwoordelijke leidinggevende om uitgevoerd te worden. Verder zorgt dit team ervoor dat we ons jaarlijks verantwoorden door middel van de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). De leden van dit team willen we goed ondersteunen, zodat ze hun rol goed uit kunnen voeren. In 2023 gaan we nog meer aandacht besteden aan bewustwording. Een doorlopend bewustwordingsprogramma helpt ons hierin groeien.

- *Externe ontwikkelingen*

De volgende ontwikkelingen gaan de komende jaren een rol spelen op het gebied van informatiebeveiliging en privacy:

Verhogen van de digitale weerbaarheid om ons beter te weren tegen o.a. de steeds meer toenemende aantal cyberaanvallen die voor grote financiële- en imago schade kunnen leiden.

- Datahandel: Toenemende toezicht op het doorverkopen van data, profilering, het adverteren op basis van gedragsprofiel en in relatie tot Internet of Things.
- Digitale overheid: Meer aandacht voor databeveiliging, het ontwikkelen van smartcities, verkiezingen & micro targeting en informatiebeveiliging en privacy in relatie tot samenwerkingsverbanden.
- Er wordt steeds meer gekozen voor Cloud- en SaaS oplossingen. Hierdoor worden we steeds afhankelijker van hoe leveranciers omgaan met privacy en informatiebeveiliging. Een goed leveranciersmanagement, het maken van goede afspraken met leveranciers en regievoering hierop, zal steeds belangrijker worden.

Voor informatiebeveiliging en privacy is nog geen structureel budget meegenomen in de begroting. Afgesproken is om een deel van het budget van automatisering over te hevelen naar een apart budget voor informatiebeveiliging.

Communicatie

De wereld verandert. De manier waarop mensen met elkaar omgaan verandert. En de gemeente Westerwolde verandert mee. We leven in een netwerkmaatschappij. Een wereld waarin mensen altijd in verbinding staan via (sociale) netwerken. En waarin verschillende veranderingen tegelijk gebeuren. Ook in de communicatie is er de afgelopen jaren veel gebeurd.

Belangrijke ontwikkelingen zijn:

- meer eigen verantwoordelijkheid;
- inwoners die meer met eigen ideeën en plannen komen;
- een overheid die mee doet in plaats van inwoners die meedoen in plannen van de overheid;
- meer verschillende nieuwsbronnen en communicatiekanalen waar mensen met elkaar praten;
- overheden en organisaties hebben steeds minder over mensen te zeggen;
- mensen willen steeds vaker weten wat de overheid allemaal doet en wat dit voor hen betekent.

Bij deze ontwikkelingen hoort een gemeente die weet wat er speelt bij de inwoners en zich aansluit bij acties van inwoners. Een gemeente die duidelijk maakt waar ze voor staat en die informatie uit zichzelf bekendmaakt. En een gemeente die luistert naar haar inwoners en het gesprek met hen aangaat. Online en offline.

De komende jaren gaan we daarom meer in gesprek. En niet alleen maar vertellen. We vinden het belangrijk dat onze inwoners, ondernemers, organisaties, verenigingen en anderen zich welkom, gehoord en belangrijk voelen. We vragen onze inwoners bij het begin van het maken van onze plannen al om mee te denken. Om zo te horen wat zij ervan vinden. Om hier als organisatie beter in te worden heeft team communicatie geholpen met het betrekken van inwoners bij verschillende grote projecten. Ook heeft team communicatie een schrijfwijzer laten maken. En helpt zij collega's met het schrijven van brieven en teksten die makkelijk te begrijpen zijn.

De medewerkers van team communicatie geven advies aan het gemeentebestuur, het management en de medewerkers. Het team let op nieuwe ontwikkelingen en bekijkt welke ontwikkelingen hen kunnen helpen om de doelen van de gemeente te bereiken.

Branding en Promotie

Westerwolde is een nieuwe gemeente en heeft veel te bieden. Denk aan toerisme, recreatie, cultuurgeschiedenis en natuur. We zijn altijd bezig het merk Westerwolde op de kaart te zetten. Om zo meer toeristen, inwoners en ondernemers naar onze gemeente te krijgen. Samen met onze inwoners, ondernemers, organisaties en verenigingen laten we zien wat Cittaslow Westerwolde zo aantrekkelijk maakt.

Doelstellingen

- Van "vertellen" naar "in gesprek gaan". We willen onze medewerkers communicatiever en omgevingsbewuster maken. Hiervoor gaat team communicatietrainingen faciliteren in omgevingsbewustzijn;
- We willen dat onze inwoners onze brieven en teksten begrijpen. Daarom zetten we onze schrijfcoaches in om onze medewerkers te ondersteunen om op B1 niveau te schrijven. We passen ook onze standaardbrieven aan naar dit taalniveau;
- Buiten naar binnen halen. Weten wat er buiten het gemeentehuis speelt zodat we hierop kunnen inspelen;

- Alert zijn op nieuwe ontwikkelingen en afwegen welke van deze ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het bereiken van de doelstellingen van de gemeente. Door het constant toetsen van het strategisch communicatieplan kan er eenvoudig worden ingesprongen op veranderingen in de omgeving.

Dienstverlening

Wat onze inwoners en ondernemers van ons mogen verwachten is verwoord in de Kernvisie van Westerwolde. In deze Kernvisie zijn vier leidende principes van dienstverlening opgenomen. De vier principes zijn een afgeleide van de 10 beloften van Westerwolde die in het dienstverleningsconcept 'gewoon doun' zijn geformuleerd.

Vier leidende principes van dienstverlening:

1. Onze taal is eerlijk, duidelijk en direct

In alle contacten met onze klanten zijn wij helder. De klant weet wat hij kan verwachten. En ook wat wij van de klant verwachten. Ook als de boodschap minder positief is. We komen onze afspraken na. Ja is ja, nee is nee.

2. We gaan respectvol met elkaar om

Klanten voelen zich welkom en serieus genomen. Wij luisteren naar onze klanten en voelen mee. Wij kijken verder dan de vraag en benaderen onze klanten met respect.

3. We durven voorbij de regels te kijken

In ons werk moeten wij ons houden aan de wet. Tegelijkertijd weerhoudt ons dit er niet van om verder te kijken dan de regels. We hebben oog voor wat de klant wil. We denken in mogelijkheden en gaan samen met de klant op zoek naar oplossingen.

4. We gaan naar de mensen toe

Wij weten wat er speelt in onze gemeente. Waar het meerwaarde heeft, gaan wij naar onze klanten toe. Onze onlinediensten zijn zo toegankelijk dat klanten hier de voorkeur aan geven.

Telefonie:

- Het servicelevel bij telefonie is op dit moment 73,4 procent (73,4 procent van de calls wordt opgenomen binnen 30 seconden). Doorgroei naar 80% blijft ons doel.
- Het percentage in 1e contact afgehandeld is gestegen van 40,4% (in 2021) naar 43,4% (1e halfjaar 2022). Als het KCC ook een deel van de telefoon voor het sociaal domein kan afhandelen, wordt het percentage hoger. Rekenen we het sociaal domein niet mee, dan ligt het percentage van afhandeling in 2021 op 49,1%.
- Er worden stappen ondernomen om het KCC toegang te geven tot systemen van andere afdelingen. Het gesprek met de vakafdelingen wordt weer opgepakt, om kennisoverdracht te verbeteren.

Burgerzaken:

- Door het werken op afspraak zijn de wachttijden voor onze klanten afgenomen. 92% van onze klanten die een afspraak hebben gemaakt, wordt binnen 5 minuten geholpen.
- (Burgerzaken) producten worden zoveel mogelijk gedigitaliseerd (implementeren en doorontwikkelen van E-diensten en E-formulieren) waardoor baliebezoek door onze inwoners steeds minder noodzakelijk wordt. Door de doorontwikkeling van E-diensten wordt het aantal controlemomenten door de Backoffice burgerzaken gereduceerd waardoor efficiënter werken mogelijk is. Door de doorontwikkeling van E-diensten verandert de manier van werken voor de medewerkers Burgerzaken. Er kan efficiënter gewerkt worden en de taken zullen specialistischer zijn.
- In 2022 zal, in voorbereiding op de verkiezingen van de Provinciale staten en Waterschap van 2023, de organisatie van verkiezingen verder geoptimaliseerd worden. De landelijke ontwikkelingen in het telproces zal een groot onderdeel hiervan zijn.

Online:

- Iedereen moet toegang hebben tot onze online informatie. Daarom gaan we in 2023 weer aan de slag met het toegankelijker maken van onze website en sub-websites.
- In 2023 gaan we weer gebruikersonderzoeken doen met onze inwoners. Op verschillende manieren vragen wij inwoners om mee te denken over het verbeteren van onze online dienstverlening.

BRP-straat:

- Ook in 2023 zal de nadruk liggen op de doorontwikkeling van de BRP straat waarbij gefocust wordt op de huisvesting en organisatiestructuur.
- Op dit moment wordt samen met de ketenpartners het project BRP-straat 2.0 afgerond. Vanuit het project wordt een Coördinatiepunt BRP-straat ingericht. Westerwolde heeft hier de leidende rol in en zal dan ook in het team geïntegreerd worden.
- Vanuit de BRP-straat wordt de aansluiting gezocht bij de verschillende ontwikkelprogramma's in de keten.
- Ook in 2022 is de BRP straat nog tijdelijk gehuisvest in Emmen. In 2023 zal de BRP straat een tijdelijke huisvesting elders krijgen. In 2023 worden de voorbereidingen genomen voor definitieve huisvesting bij het aanmeldcentrum in Ter Apel

Juridische zaken

Juridische zaken heeft een aantal kerntaken: In het kader van de APV en bijzondere wetten schrijven zij verordeningen en beleid. Daarnaast voert de afdeling de werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening, handhaving en bezwaar en beroep uit. Openbare Orde en Veiligheid en Asiel vallen ook onder de verantwoordelijkheid van het team JZ.

Daarnaast levert de afdeling voor de hele organisatie juridisch advies. De ene keer als sparringpartner voor een beleidsstuk, de andere keer in de eerste lijn in grote/ingewikkelde dossiers als zwembad De Barlage, de Burcht of overeenkomsten met COA/IND.

Tot slot doet JZ de klachtbehandeling. Daarin valt op dat een ruime hand vol individuen een zeer groot beslag legt op de tijd van de organisatie. Door hun grote hoeveelheid aan verzoeken, klachten, bezwaren en/of contactmomenten kunnen wij hen niet altijd bedienen volgens onze leidende principes. Soms zijn wij genooddaakt om hun contacten te beperken om voldoende ruimte te houden om andere klanten binnen de termijnen te kunnen helpen.

Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijk of publiekrechtelijk rechtspersoon waarin wij als gemeenten een bestuurlijk en financieel belang hebben. Dat zijn vooral de Gemeenschappelijke Regelingen, Stichtingen en Naamloze Vennootschappen waar we deel vanuit maken.

Onze financiële risico's liggen dus niet alleen in onze eigen activiteiten maar ook in deze samenwerkingsverbanden.

Gemeenschappelijke regelingen

Een Gemeenschappelijke regeling (GR) is een publiekrechtelijke vorm van deelnemen. De betrokkenheid verschilt per regeling sterk, maar in elke regeling hebben we een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur, deze leden zijn aangewezen door het college of de raad. In een groot aantal van deze regelingen hebben we ook zitting in het Dagelijks bestuur.

We lopen in de GR'en een financieel risico. De tekorten in de GR'en worden in principe naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten. De gemeente Westerwolde neemt deel aan de volgende gemeenschappelijke regelingen:

Naam	Wedeka Bedrijven
-------------	-------------------------

Vestigingsplaats	Stadskanaal
Verbonden Partijen	Gemeenten Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Veendam en Midden Groningen.
Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening.
Financieel belang	De bijdrage in het nadelig saldo van Wedeka van onze gemeente voor 2023 bedraagt € 1.273.000, -.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting 2023: Eigen vermogen: 1-1 € 1.151.000,- / 31-12 € 1.101.000,-; Vreemd vermogen: 1-1 € 12.106.000,-/ 31-12 € 15.1266.000,-; De ontwerpbegroting 2023 sluit met een negatief exploitatieresultaat van € 7,2 miljoen. Dit verlies zal volledig door de deelnemende gemeenten moeten worden betaald. Voor onze gemeente betekent dit voor 2023 een bijdrage in het exploitatietekort van € 1.273.000, -.
Voornemens 2023	Medio vorig jaar besloot het Dagelijks Bestuur om de GR Wedeka overeind te houden. Er werd niet gekozen voor afbouw of opsplitsing, maar voor een geleidelijke ombouw. Gezamenlijk kozen de 5 gemeenten om niet uit elkaar te gaan, maar in verbinding de toekomst van de GR Wedeka veilig te stellen en te blijven ondersteunen. Het ombouwplan, dat al in 2020 gemaakt was, is richtinggevend voor de doelen die Wedeka zich de komende jaren stelt: anticiperen op ontwikkelingen, kosten besparen waar mogelijk, opbrengsten verbeteren en samen met de gemeenten werken aan de toekomst van het sociaal ontwikkelbedrijf. Natuurlijk is het onmogelijk om de toekomst precies en lang vooruit te voorspellen. De komst van Corona en de oorlog in Oekraïne maken ons duidelijk hoe afhankelijk we kunnen zijn van ontwikkelingen die we niet zelf in de hand hebben en die plannen volledig door de war kunnen gooien. Maar dat wat we wel kunnen beïnvloeden doen we: gezamenlijk optrekken. Wedeka is van de gemeenten en is een bedrijf waar we al jaren trots op zijn en kunnen blijven. Een plek waar onze Wsw- en Beschut werken medewerkers samen met werkzoekenden die het niet redden binnen een reguliere baan, een veilige en gestructureerde plek kunnen krijgen, waar ze zo maximaal mogelijk ontwikkeld kunnen worden. Een factor van betekenis voor heel veel mensen in Oost Groningen.
Naam	Afeer
Vestigingsplaats	Winschoten
Verbonden Partijen	Gemeenten Oldambt, Pekela en Westerwolde.

Bestuurlijk belang	Mensen met een arbeidshandicap een passende werkomgeving bieden en/of begeleiding bieden indien de werkomgeving bij een reguliere werkgever is. Dit gebeurt in het kader van de wet Sociale Werkvoorziening en de Participatiewet, zover het gaat om de re-integratietaken en het nieuwe beschermd werken.
Financieel belang	De deelnemende gemeenten dragen bij in het na aftrek van de Rijkssubsidie overblijvende nadelige saldo. De financiële bijdrage van de gemeente Westerwolde wordt geraamd voor 2023 op € 3.451.000,-.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting 2023: Eigen vermogen: 1-1 63.000,- Vreemd vermogen: 1-1 € 9.298.000,- / 31-12 € 10.189.000,- Het verwachte resultaat over 2023 is € 0,00 na resultaat bestemming.
Voorname 2023	Het doel van Afeer staat ons ook nu nog duidelijk voor ogen: het verhogen van de arbeidsparticipatie in onze regio. Meer mensen aan het werk. We kunnen voorzichtig concluderen dat de opdracht ons past, dat we steeds beter worden en steeds scherper in beeld krijgen wat werkt en wat niet werkt. Want we zijn ook ambitieus en kritisch, het kan namelijk altijd beter. Daarom beginnen we straks met hetzelfde enthousiasme aan het jaar 2023 als we begonnen aan ons eerste jaar in 2018.
Naam	Veiligheidsregio Groningen (VR Groningen)
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	De VR is op 1 januari 2014 ontstaan na splitsing van de "oude" regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Groningen (V&GR) in een nieuwe VR Groningen en de PG&Z. Binnen de VR Groningen werken de Groninger gemeenten samen op het gebied van brandweerbijstand en rampenbestrijding (crisisbeheersing). De VR Groningen is zelf uitvoerende organisatie.
Financieel belang	Financieel belang: aansprakelijkheid indien de Veiligheidsregio Groningen niet aan haar verplichtingen kan voldoen. De geraamde gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio bedraagt in 2023 € 2.024.635 (inclusief FLO-regeling). De bijdragen aan de GHOR, crisisbeheersing en de gemeentelijke kolom worden bepaald aan de hand van het aantal inwoners. De bijdrage aan het programma brandweer en is naar een verdeelsleutel op basis van het aandeel voor brandweerbijstand in het gemeentefonds. In de gemeentelijke bijdrage 2021-2023 is een bedrag inbegrepen voor FLO-kosten van € 1.050.000. Conform afspraak wordt deze ingezet t.b.v. het oplossen van de negatieve algemene reserve.
Financiële	Het begroot resultaat over 2023 bedraagt na bijdragen van de

kengetallen	deelnemende gemeenten nul euro.
Voornemens 2023	<p>In 2023 gaan we verder met de visie Brandweezorg. In het najaar van 2021 is uw bestuur op de hoogte gebracht van de visie en het te volgen ontwikkeltraject op weg naar een concept organisatieplan, voorzien in de zomer van 2022. Eind 2022 volgt finale besluitvorming waarna we in 2023 verder gaan met de implementatie. Crisisbeheersing zal komend jaar de in de pandemie opgedane kennis, ervaring en werkwijze inbedden in die sector met GHOR en Bevolkingszorg.</p> <p>In 2022 en verder willen we nieuwe stappen zetten met betrekking tot onze huisvesting in het stedelijk gebied. De locaties die in 2022 worden voorgelegd gaan we nader beschouwen, samen met de gemeente Groningen. Doel is nog altijd om locaties te ontwikkelen die passen binnen de uitgangspunten van brandweezorg in het stedelijk gebied en die ruimte bieden aan de kantoorfuncties van Veiligheidsregio Groningen en de GGD Groningen. Dit brengt wel een financiële opgave met zich mee, die de komende periode nader uitgewerkt zal worden.</p>
Naam	Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z)
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Binnen de PG&Z werken de Groninger gemeenten samen op het gebied van de publieke (jeugd)gezondheidszorg. De GGD is de uitvoerende organisatie en heeft de taak te zorgen voor de bescherming en bevordering van de gezondheid van de Groninger burgers. Het algemeen bestuur wordt gevormd door één collegelid per deelnemende gemeente.
Financieel belang	De bijdrage aan de PG&Z is voor 2023 geraamd op € 899.983,- (€ 122.995,- RIGG + € 776.988,- GGD).
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 2.751.000,- / 31-12 € 2.297.000,- Vreemd vermogen 1-1 € 11.512.000,- / 31-12 € 11.4155.000,-
Voornemens 2023	Sinds 1 januari 2020 staat de GGD op eigen benen. Als zelfstandige GGD wil GGD Groningen een actieve en nabije gezondheidsdienst voor haar gemeenten zijn. De inhoudelijke ambitie van de GGD richt zich in 2023 op speerpunten als beschermen en bestrijden van uitbraken van infectieziekten, de Eerste 1000 dagen, aardbevingen en gezondheid, Omgevingswet en de uitvoering van de Meerjaren-agenda Publieke Gezondheid 2022-2025. Naast de begroting maken we met elke gemeente dienstverleningsafspraken in de vorm van DVO's. Tevens is het de bedoeling onze prestaties steeds inzichtelijker te maken met monitoringsgegevens, aangevuld met een kwalitatieve duiding.
Naam	Eems Dollard Regio (EDR)

Vestigingsplaats	Bad Nieuwe Schans
Verbonden Partijen	Grensoverschrijdend samenwerkingsverband in het noordelijk Nederlands-Duits grensgebied.
Bestuurlijk belang	Op allerlei terreinen contacten in de regio tussen mensen, overheden, ondernemingen en organisaties tot stand te brengen en te versterken. In de E.D.R.-raad is de gemeente Westerwolde vertegenwoordigd met 1 lid.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westerwolde wordt over het jaar 2023 geraamd op € 4.000,- .
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2023	Grensoverschrijdende werkgelegenheidsprojecten.
Naam	GKB
Vestigingsplaats	Assen
Verbonden Partijen	De GKB werkt voor de inwoners van 20 gemeenten in de provincies Drenthe, Overijssel, Groningen en Flevoland.
Bestuurlijk belang	De GKB is een overheidsinstelling voor hulp bij schulden, preventie van schulden, inkomensbeheer en sociale kredietverlening.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westerwolde over het jaar 2023 is geraamd op € 175.000,-.
Voornemens 2023	Ook in het jaar 2023 zullen de door de raad gestelde kaders uit het in 2020 vastgestelde beleidsplan schuldhulpverlening leidend zijn, waarbij de nadruk van de uitvoering zal blijven liggen op preventie, vroegsignalering, terugdringing van schulden en nazorg. Op dit moment is nog niet duidelijk of de overeenkomst met het GKB wordt verlengt.
Naam	Omgevingsdienst Groningen (ODG)
Vestigingsplaats	Veendam
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten en de provincie
Bestuurlijk belang	De Omgevingsdienst Groningen borgt dat de VTH-taken op het gebied van milieu, bouwen en wonen kwalitatief op een hoogwaardig niveau worden uitgevoerd. Zij doet dit in opdracht van 12 gemeenten in Groningen en de provincie Groningen. De ODG verzorgt deze taken ook voor risicobedrijven in

	De provincies Friesland en Drenthe. Van de Omgevingsdienst Groningen worden alleen de basis- en milieutaken afgenomen. De Wabo-taken worden door de gemeente zelf uitgevoerd.
Financieel belang	Over 2023 dient de gemeente € 878.000- bij te dragen aan de ODG.
Financiële kengetallen	E.V. € 686.000, E.V.eind 2023 € 801.000 V.V. € 5.345.000,-, V.V. eind 2023 € 5.944.000,-.
Voorname 2023	<p>Het jaar 2023 wordt een bijzonder jaar. De Omgevingswet is naar verwachting in werking getreden, een wetswijziging die grote veranderingen met zich meebrengt. Daarnaast implementeren we een nieuw zaakstelsel voor ons primair proces, de ruggengraat van onze dienst. Deze en andere veranderingen vinden plaats in een context van toenemende aandacht voor milieuthema's en een krappe arbeidsmarkt. De invoering van de Omgevingswet en de Wet Kwaliteitsborging Bouw wordt voorzien op 1 januari 2023. Ten tijde van het opstellen van deze begroting waren er nog diverse onduidelijkheden rondom de invulling van de Omgevingswet. Waar mogelijk heeft het bestuur rekening gehouden met de (financiële) consequenties. In de wetenschap dat gedurende de komende jaren veranderingen in de taakverdeling en uitvoering van de werkzaamheden plaatsvinden, die nu nog niet financieel vertaald kunnen worden.</p> <p>Per 1 januari 2023 worden de minder complexe milieutaken ingebracht bij de ODG. In deze begroting is de inbreng op basis van de huidige wetgeving meegenomen. Er volgt een businesscase over de inbreng van de minder complexe milieutaken op basis van de Omgevingswet. De financiële gevolgen worden door middel van een begrotingswijziging verwerkt in de begroting 2023.</p>
Naam	Centrumregeling beschermd wonen
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten
Bestuurlijk belang	Intergemeentelijke samenwerking rondom de taken vanuit de beleidsterreinen "inloop GGZ" "Beschermd Wonen" en "begeleiding maatschappelijke opvang & vrouwenopvang"
Financieel belang	Budget van het Rijk gaat rechtstreeks naar de centrumgemeente Groningen
Financiële kengetallen	De meerjarenraming van Beschermd wonen laat een geprognosticeerde nullijn zien. Het streven is om uit te komen met het rijksbudget. Gezien de onzekerheden rondom de wet langdurige zorg (wlz) en het woonplaatsbeginsel is er nog geen reële meerjarenraming op te leveren.
Voorname	In 2019 is er een subregionaal (Oost-Groningen) plan opgesteld voor

2023	<p>de uitvoering van de decentralisatie Beschermd Wonen per 1 januari 2021.</p> <p>In 2021 is gestart met de decentralisatie van beschermd wonen naar de gemeenten toe. De middelen beschermd wonen worden benut om ons lokaal voor te bereiden op de uitvoering van Beschermd wonen en Opvang. Tot op heden is het nog niet mogelijk geweest om te proefdraaien met het verdeelmodel. Het advies is om het model nog niet toe te passen in 2022 en het resultaat van 2022 te verdelen op basis van inwoneraantallen. De planning is om het verdeelmodel in 2023 in de regio Groningen te implementeren.</p>
Naam	Publiek vervoer Groningen Drenthe)
Vestigingsplaats	Assen
Verbonden Partijen	Alle Groninger en Drentse gemeenten en het OV-bureau Groningen Drenthe
Bestuurlijk belang	Is het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door de Bedrijfsvoeringsorganisatie van de uitvoerende taken in het kader van doorontwikkeling en contractmanagement van vervoer in het gebied van de deelnemers.
Financieel belang	De bijdrage van onze gemeente voor 2023 bedraagt € 23.275 (incl BTW).
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1 € 140.000,- 31-12 € 70.000,- Vreemd vermogen 1-1 € 190.000,- 31-12 € 150.000,-.
Voornemens 2023	<p>In 2023 maken enkele medewerkers die wij via onze deelnemers inhuren gebruik van een pensioenregeling. In deze begroting gaan we ervan uit dat de nieuwe mensen in dienst komen bij Publiek Vervoer. Ten opzichte van de voorgaande begroting ontstaat er daarmee een verschuiving van de inhuurkosten naar kosten (eigen) personeel. Voor de vervanging en de borging van de kennis hebben we in 2023 dus tijdelijk extra personeelslasten. Het voorstel is om deze incidentele kosten ten laste van de reserves te brengen.</p> <p>In 2021 is besloten om de huidige vervoerscontracten tot en met 2024 te verlengen, met nog een verlengoptie van twee jaar. In 2023 zal een keuze worden gemaakt om de contracten met twee jaar te verlengen of opnieuw aan te besteden. In dit laatste geval zal er in 2023 worden gestart met de aanbesteding. Hiervoor is extra capaciteit nodig en heeft financiële gevolgen die niet in deze begroting zijn opgenomen.</p> <p>Verder is de afgelopen jaren sprake geweest van extra inkomsten vanuit een EU-project (Stronger Combined). Deze inkomsten zijn gebruikt voor projecten voor de doorontwikkeling. Dit project loopt af in 2022 en er zal opnieuw worden gekeken of er nieuwe subsidiemogelijkheden zijn voor de doorontwikkeling.</p>

Naamloze/Besloten Vennootschappen

Bij besluit van 25 juni 2013 is het BBV aangepast waar het de voorschriften betreft die voor de paragraaf verbonden partijen gelden. De paragraaf dient op grond van die aanpassing een overzicht te bevatten van alle verbonden partijen waaraan de provincie of gemeente deelneemt met de volgende informatie:

- De naam en vestigingsplaats;
- Het openbaar belang dat op deze wijze wordt behartigd;
- De geraamde veranderingen gedurende het begrotingsjaar in het belang dat de provincie of gemeente in de verbonden partij heeft;
- Het eigen en het vreemd vermogen van de verbonden partij aan het begin en aan het einde van het begrotingsjaar;
- Het geraamde resultaat van de verbonden partij in het begrotingsjaar.

Naam	NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Verbonden Partijen	Nederlandse overheidsinstellingen waaronder alle Nederlandse gemeenten
Bestuurlijk belang	De NV BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. De gemeente heeft geen zetel in het bestuur van de BNG. De gemeente heeft als aandeelhouder wel stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders.
Financieel belang	De bank is een structuurvennootschap. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een Waterschap. Onze gemeente bezit 29.055 aandelen met een nominale waarde van € 72.637,50. (€ 2,50 per aandeel). Dividend opbrengst over 2023 wordt geraamd op € 66.000.
Financiële kengetallen	Gegevens uit de jaarrekening 2021 BNG: Eigen vermogen 1-1 € 5.097 mln., 31-12 € 5.062 mln. Vreemd vermogen 1-1 € 155.262 mln., 31-12 € 143.995 mln.
Voornemens 2023	Het jaar 2022 wordt inmiddels getekend door de oorlog in Oekraïne. Wij leven mee met eenieder die hierdoor wordt getroffen. Wij doen wat mogelijk is vanuit onze rol. Wij zijn er voor onze klanten in het publieke domein, ook als zij mogelijk geraakt worden door de economische en maatschappelijke gevolgen. We blijven ons richten op het maken van maatschappelijke impact. Ons doel is een stijging van de impact van onze klanten in 2023 met 10% ten opzichte van de nulmeting over het jaar 2021. We realiseren ons dat deze doelstelling ambitieus is. Maar we vinden dat we een duidelijke stip op de horizon moeten zetten en we willen er alles aan doen om ons doel te halen.

Naam	Enexis Holding NV (voorheen NV Essent)
Vestigingsplaats	's – Hertogenbosch

Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	<p>Als gevolg van de invoering van de Wet Onafhankelijk Netbeheer (WON) in Nederland diende Essent uiterlijk voor 1 januari 2011 gesplitst te worden in een Netwerk en een Productie- en Levering Bedrijf. Essent heeft eind 2007 een herstructurering doorgevoerd waarbij het economisch eigendom de gas- en elektriciteitsnetten binnen de Essent-groep zijn verkocht en overgedragen aan Enexis. De afsplitsing van het netwerkbedrijf vanuit Essent naar haar publieke aandeelhouders is geëffectueerd op 30 juni 2009 via een uitkering in natura. Essent heeft daarmee 100 procent van de aandelen in de Vennootschap Enexis Holding uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van hun aandelenbezit.</p>
Financieel belang	<p>De gemeente bezit 222.642 aandelen met een nominale waarde van € 1,- per aandeel. Enexis is financieel gezond. Enexis heeft de Standard & Poor's (S&P) rating A+ (Stable outlook) en bij Moody's Aa3 (stable outlook).</p> <p>Het risico voor de aandeelhouders is gering omdat Enexis opereert in een gereguleerde(energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer. Daarnaast is het risico gering in relatie tot de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding NV. Wettelijk is minimaal 40 procent eigen vermogen vereist, Enexis heeft op dit moment meer dan 50 procent eigen vermogen. Gecombineerd met de achtergestelde status van de 'Vordering op Enexis vennootschap' die loopt tot september 2019, levert dit een laag risico op voor de aandeelhouders van Enexis Holding NV. Een aanvullend risico is het achterblijven van de geraamde dividendinkomsten. Het risico is echter gemitigeerd middels overeengekomen streefwaarde van € 100 miljoen voor het jaarlijkse dividend.</p>
Financiële kengetallen	<p>Laatst bekende gegevens 2022 Enexis: Eigen vermogen 01-01 € 4.241 mln. 31-12 € 4.231. Vreemd vermogen 01-01 € 5.154 mln 31-12 € 5.234</p>
Voornemens 2023	<p>In 2022 is door de aandeelhouders van Enexis een nieuw strategisch plan vastgesteld. Daarin wordt gekozen voor focus op kerntaken met drie hoofddoelen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Wij sturen op maatschappelijk optimale energiekeuzes Mede richting geven aan maatschappelijk optimale keuzes voor een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem van de toekomst en een haalbare weg daarnaartoe. 2. Wij bieden iedereen altijd toegang tot energie Voor iedereen een toegankelijke, veilige energie-infrastructuur met behoud van een hoge leveringszekerheid en tegen de laagst mogelijk kosten. <p>Klanten weten wat ze aan ons hebben Transparante, betrouwbare en efficiënte dienstverlening aan klanten en marktpartijen. Deze missie komt voort uit maatschappelijke ontwikkelingen die een</p>

materiële impact op Enexis hebben: klimaatverandering & energietransitie; participatie en vertrouwen in instituties (burgers willen meer invloed op hun directe leefomgeving) en digitale transformaties. De energietransitie leidt voor Enexis tot een grote investeringsopgave en kapitaalbehoefte, die op lange termijn waarschijnlijk niet door de huidige aandeelhouders kan worden ingevuld. Enexis en haar aandeelhouders zijn in gesprek over de ontwikkelingen en mogelijke maatregelen om te zorgen dat Enexis een financieel solide basis behoudt. Ook het Rijk heeft voert overleg met de regionale netbeheerders en hun aandeelhouders over een eventuele participatie door het Rijk. Op basis van de huidige inzichten is de prognose dat Enexis voor de middellange termijn (huidige reguleringsperiode / tot 2027) aan de vastgesteld ratio's blijft voldoen.

Naam	CSV Amsterdam BV (voorheen Claim Staat Vennootschap BV)
Vestigingsplaats	's - Hertogenbosch
Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	Op 9 mei 2014 is de naam van Claim Staat Vennootschap B.V. gewijzigd in CSV Amsterdam B.V. De statuten zijn gewijzigd zodat de nieuwe organisatie nu drie doelstellingen vervult: a. namens de verkopende aandeelhouders van Essent een eventuele schadeclaimprocedure voeren tegen de Staat als gevolg van de WON; b. namens de verkopende aandeelhouders van Attero eventuele garantieclaim procedures voeren tegen RECYCLECO BV (hierna Waterland); c. het geven van instructies aan de escrow-agent wat betreft het beheer van het bedrag dat op de escrow-rekening n.a.v. de verkoop van Attero is gestort.
Financieel belang	Het financiële risico is beperkt tot eventuele claims van Waterland als gevolg van garanties en vrijwaringen die door de verkopende aandeelhouders zijn afgegeven en tot het maximale bedrag van € 8.035.783,-. Die nog resteert op de escrow-rekening en voor het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Daarnaast is het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders relatief gering en beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 20.000), art 2.:81 BW.
Financiële kengetallen	Gegevens begroting 2023: Eigen vermogen 1-1-2021 € 312.379,-, 31-12-2021 € 0 . Vreemd vermogen 1-1-2021 € 22.664, 31-12-2021 € 0.
Voornemens 2023	CSV zal voorlopig nog voortbestaan om op eigen kosten en risico namens Deponie Zuid B.V. (vennootschap onder Attero Holding B.V.), in overleg met de aandeelhouderscommissie, het bezwaar en/of beroep te voeren tegen de Belastingdienst ten aanzien van de

naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting.
 In februari 2021 heeft CSV bezwaar gemaakt tegen de naheffingsaanslag afvalstoffenbelasting. Op het moment is CSV in gesprek met de Belastingdienst over het bezwaar. Afhankelijk van de reactie van de Belastingdienst en de kans van slagen van een eventuele gerechtelijke procedure zal in overleg met Aandeelhouderscommissie van CSV de procedure al dan niet worden voortgezet.
 Na afwikkeling van deze bezwaar- en eventuele gerechtelijke procedure of eventuele voortijdige beëindiging van deze procedure (bijvoorbeeld door een mogelijk compromis tussen de Belastingdienst en CSV of een besluit van de Aandeelhouderscommissie de procedure niet verder voort te zetten) zal CSV kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	Publiek Belang Elektriciteitsproductie BV
Vestigingsplaats	's – Hertogenbosch
Verbonden Partijen	Zes provincies en 110 gemeenten
Bestuurlijk belang	<p>Onderdeel van Essent in 2009 bij de verkoop aan RWE, was het 50% aandeel in N.V. Elektriciteits Productiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), o.a. eigenaar van de kerncentrale in Borssele. Het bedrijf Delta N.V. (destijds 50% aandeelhouder, nu 70% aandeelhouder) heeft de verkoop van dit bedrijfsonderdeel van Essent aan RWE in 2009 bij de rechter aangevochten. Als consequentie op deze gerechtelijke procedure is in 2009 het 50% belang van Essent in EPZ tijdelijk ondergebracht bij Publiek Belang Elektriciteitsproductie B.V. ("PBE"). In 2010 is op gezamenlijk initiatief van de aandeelhouders van PBE en de provincie Zeeland als belangrijkste aandeelhouder van Delta N.V. een bemiddelingstraject gestart om het geschil tussen partijen op te lossen. In 2011 is dit bemiddelingstraject succesvol afgerond. Op 30 september 2011 is, 2 jaar na de verkoop van de aandelen Essent, het 50% belang in EPZ alsnog geleverd aan RWE. PBE is blijven bestaan met een beperkt takenpakket. PBE wikkelt de zaken af die uit de verkoop zijn voortgekomen. Daarnaast is PBE verplichtingen aangegaan in het kader van het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009. Hiermee is een termijn tot sluiting van de Kerncentrale Borssele (voorgenomen sluiting 2033) gemoeid. Na een statutenwijziging in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders op 14 december 2011 is de inrichting van PBE aangepast naar de status van een SPV, vergelijkbaar met o.a. Verkoop Vennootschap B.V. Conform de koopovereenkomst kon RWE tot uiterlijk 30 september 2015 potentiële claims indienen ten laste van het General Escrow Fonds (zie Verkoop Vennootschap B.V.). RWE had op 30 september 2015 geen</p>

	potentiële claims ingediend m.b.t. verkoop van het 50% belang in EPZ. Het General Escrow Fonds is in juli 2016 geliquideerd en uitgekeerd aan de aandeelhouders.
Financieel belang	Met de liquidatie van het General Escrow Fonds is alleen nog sprake van een risico en daarmee aansprakelijkheid voor de verkopende aandeelhouders ter hoogte van het bedrag dat als werkkapitaal wordt aangehouden in de vennootschap. Het risico en daarmee de aansprakelijkheid voor de aandeelhouders beperkt tot de hoogte van het nominale aandelenkapitaal van deze vennootschap (totaalbedrag € 1.499.000) (art 2.:81 BW).
Financiële kengetallen	Eigen vermogen 1-1-2022 € 1.532.074,-, 31-12-2022 € 0. Vreemd vermogen 1-1-2022 € 6.925,-, 31-12-2022 € 0. Het financieel resultaat 2022 na belasting is € 0.
Voorname 2023	Ondanks dat het General Escrow fonds in juni 2016 is geliquideerd, dient de vennootschap als gevolg van contractuele verplichtingen met betrekking tot het Convenant Borging Publiek Belang Kerncentrale Borssele uit 2009 nog in stand gehouden te worden. Het bestuur van de vennootschap is in overleg met de andere contractuele partijen om na te gaan of deze contractuele verplichtingen voortijdig kunnen worden beëindigd en de vennootschap vervolgens kan worden ontbonden. Het doel is dat de vennootschap in 2022 (of eerder indien mogelijk) zal kunnen worden opgeheven en de resterende liquide middelen kunnen worden uitgekeerd aan de aandeelhouders naar rato van het aandelenbelang.

Naam	N.V. Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Verbonden Partijen	Alle Groninger gemeenten, de gemeente Tynaarlo gedeeltelijk en de provincie Groningen
Bestuurlijk belang	Zorg voor duurzame beschikbaarheid van schoon drinkwater tegen een maatschappelijk verantwoord en een zo laag mogelijk kostendekkend tarief.
Financieel belang	Onze gemeente bezit 11 aandelen met een nominale waarde van € 5.500. (€ 500 per aandeel). Er wordt geen dividend uitgekeerd.
Voorname 2023	Waterbedrijf Groningen richt zich op een duurzame winning, zuivering en distributie van schoon, veilig en smaakvol water.

Naam	Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Verbonden	De aandelen van de Afvalsturing Friesland NV zijn in handen van de

Partijen	Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta en Westerwolde, de Noord-Veluwse gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado.
Bestuurlijk belang	Zeggenschap als aandeelhouder. Tenminste driemaal per jaar vindt een aandeelhoudersvergadering plaats.
Financieel belang	-
Voornemens 2023	Het afvalbeleid van gemeenten uitvoeren via inzameling, verwerking en valorisatie van huishoudelijk afval op de meest duurzame wijze.
Naam	Grid N.V.
Vestigingsplaats	Scheemda
Verbonden Partijen	De aandeelhouders zijn de gemeenschappelijke regeling Veendam, Pekela, Oldambt en Westerwolde.
Bestuurlijk belang	Het bestuur van de NV is opgedragen aan een directie onder toezicht van de raad van commissarissen bestaande uit vier leden
Financieel belang	Onze gemeente bezit 20 procent van de aandelen (€ 9.000,-) van € 1,- nominaal.
Financiële kengetallen	Onze bijdrage aan GRID voor het jaar 2022 bedraagt € 1.064.358. Bijdrage voor 2023 bij het op maken (20-09-2022) van de begroting 2023 nog niet bekend.
Voornemens 2023	-

Stichtingen en verenigingen

Stichtingen en vereniging zijn ook vormen van privaatrechtelijke deelnemingen. In een aantal verenigingen en stichtingen heeft de gemeente bestuursdeelname en ook een financiële verbondenheid.

Te weten in de:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Vereniging Groningse gemeenten (VGG)

Daarnaast zijn er ook een aantal stichtingen, waarin de gemeente deelneemt.

- Stichting Centrum voor de kunsten Zuid Groningen
- Stichting Bedrijvenpark Zuid-Groningen
- Stichting Openbaar Onderwijs Oost Groningen.

Naam	Bedrijvenpark Zuid-Groningen
Vestigingsplaats	Sellingen
Verbonden Partijen	Gemeente Stadskanaal en Gemeente Westerwolde

Bestuurlijk belang	Ontwikkelen werkgelegenheid door middel van exploitatie bedrijventerrein
Financieel belang	Exploitatie fase 1 is met winst afgerond.
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2023	De stichting wordt "slapende" gehouden.
Naam	Agenda voor Veenkoloniën
Vestigingsplaats	Stadskanaal
Verbonden Partijen	Gemeenten Veendam, Pekela, Stadskanaal, Westerwolde, Borger-Odoorn, Aa en Hunze en Emmen, de waterschappen Hunze en Aa's en Velt en Vecht en de provincies Groningen en Drenthe
Bestuurlijk belang	Het verbeteren van de sociaal-economische ontwikkeling van de Veenkoloniën.
Financieel belang	De bijdrage in de kosten van het projectbureau en de proceskosten voor 2023 bedraagt € 7.200.
Financiële kengetallen	-
Voornemens 2022	De Agenda voor de Veenkoloniën heeft de inzet om, zij het op incidentele basis en vooral met inzet van bestuurlijke contacten, een wezenlijke bijdrage aan de verbetering van de sociaaleconomische problematiek in de Gronings-Drentse Veenkoloniën en daarmee ook het imago te leveren.

Grondbeleid

Algemeen

De nota grondbeleid 2020-2024 biedt een kader voor de (grond) positie die gemeente actief of passief wil gaan innemen om haar doelstelling van leefbare, vitale en duurzame omgeving te kunnen bewerkstelligen.

Met de vaststelling van de omgevingsvisie zal worden gekeken of de nota grondbeleid tussentijds een aanvulling behoeft/moet worden geactualiseerd.

Beleidsharmonisatie

Voor de verdere uitvoering van de genoemde kadernota, wordt gewerkt met/aan uniforme prijzen voor uitgifte en huur. De daaraan verbonden overeenkomsten zullen eveneens uniform zijn.

Bestaande huur- en bruikleenovereenkomsten zullen zo mogelijk worden geharmoniseerd.

Financiële positie

De bedrijfs- en bouwkavels zijn na afwaardering opgenomen onder de materiële vaste activa gronden en terreinen. In 2022 worden de grondexploitaties voor bedrijventerrein Zuid Groningen en het Woningbouwplan Boermarke Vlagtwedde-fase 2 vastgesteld. Voor de voorbereidingskosten is in 2021 een voorbereidingskrediet aangewend.

Tussentijdse winstneming

Gelet op de huidige situatie met betrekking tot de grondexploitatie (er is geen activiteit) is van winstneming geen sprake.

Bestemmingsreserve grondzaken

De bestemmingsreserve grondzaken is ingesteld om negatieve exploitatieresultaten en risico's zoals waardevermindering van gronden op te vangen. Daarnaast is het de bedoeling de reserve aan te wenden voor het adequaat inspelen op ontwikkelingen op het gebied van de ruimtelijke ordening.

Het saldo van de bestemmingsreserve grondzaken bedraagt per 1 januari 2023 € 50.000,-.

De stand van de reserve Grondzaken bedraagt per 1 januari 2023	€ 50.000,-
Toevoeging 2023	€ 0,-
Rente 2023	€ 0,-
Geprognosticeerde stand per 31 december 2023	€ 50.000,-

Voorraad gronden

Kavels Sellingen Dorp

De kavels van het bedrijventerrein "Sellingen Dorp", waar een combinatie van wonen en werken tot de mogelijkheden behoort, zijn momenteel te koop. Aan het einde van 2023 bedraagt de waarde van het complex (13.960 m²) na aftrek van de voorziening (€ 160.000,-) € 42.000,- (circa € 3,- p/m²).

Bedrijventerrein Zuid Groningen- 2e fase

Onderdeel van de materiële vaste activa gronden en terreinen zijn een tweetal percelen grond in Ter Apelkanaal die voor de realisering van de tweede fase van het Bedrijventerrein Zuid Groningen zijn gereserveerd.

De kosten van aankoop en de bijkomende kosten (rentelasten, waterschapslasten, kosten planontwikkeling, kosten bestemmingsplan enzovoort.) bedragen in de voorziening per 31 december 2022 € 1.732.059,-. De waarde van deze gronden, gerekend naar de verkoopprijs van landbouwgrond is € 846.000,- (281.952 m² á € 3,-). De inbrengwaarde van deze gronden bedraagt € 1.691.712. De bruto waarde/kostprijs van dit plan zal worden opgenomen in de vast te stellen Grondexploitatie Bedrijventerrein Zuid Groningen – 2e fase. De vaststelling van deze grondexploitatie heeft in 2022 plaatsgevonden. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

Blijham- grond Blouw –Schoollaan

De realisatie van het appartementencomplex is inmiddels afgerond. In de exploitatie is eveneens de bouw van twee woningen onder een kap opgenomen. Na realisatie door de aannemer kan de grondexploitatie kosten neutraal worden afgerond. Geraamde opbrengst € 74.000 (d.m.v. A-B-C levering).

Boermarke 2 Vlagtwedde

Woningbouwlocatie voor ca 20 woningen. Oppervlakte ca 2,42 ha.

Boekwaarde € 72.684,- (Dit wordt gecorrigeerd met de nog vast te stellen Grondexploitatie).

De kosten voor ontwikkeling en de bijkomende kosten (planontwikkeling, bestemmingsplan rentelasten, waterschapslasten, enzovoort.) bedragen € 40.000,-. In 2021 is hiervoor een voorbereidingskrediet opgenomen. De inbrengwaarde van deze gronden, gerekend naar de verkoopprijs van landbouwgrond is € 72.684,- . De bruto waarde/kostprijs van dit plan zal worden overgenomen in de vast te stellen Grondexploitatie Boermarke fase 2 Vlagtwedde. De vaststelling van deze grondexploitatie heeft in 2022 plaatsgevonden. Vervolgens wordt de grondexploitatie jaarlijks geactualiseerd.

Overige kavels en gronden

De gemeente bezit een aantal percelen grond verspreid over de gemeente. Er zal een heroverweging plaatsvinden over wat met deze percelen grond gedaan moet worden.